

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr 66/2019
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 28 lutego 2019 r.

Ocena programowa
Profil ogólnoakademicki

Raport Samooceny

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej oceniany kierunek studiów:

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

ul. Wieniawskiego 1; 61-712 Poznań

.....

Nazwa ocenianego kierunku studiów: **praca socjalna**

1. Poziom/y studiów: **studia I i II stopnia**
2. Forma/y studiów: **studia stacjonarne**
3. Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek^{1,2}
nauki socjologiczne

W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny:

- a. Nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku.

Nazwa dyscypliny wiodącej	Punkty ECTS	
	liczba	%
nauki socjologiczne	I stopień - 180	85%
	II stopień - 120	85%

- b. Nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku.

L.p.	Nazwa dyscypliny	Punkty ECTS	
		liczba	%
I stopień			
1	psychologia	9	5%
2	pedagogika	9	5%
3	nauki prawne	9	5%
II stopień			
1	psychologia	6	5%
2	pedagogika	6	5%
3	nauki prawne	6	5%

¹Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz. U. 2018 poz. 1818).

² W okresie przejściowym do dnia 30 września 2019 uczelnie, które nie dokonały przyporządkowania kierunku do dyscyplin naukowych lub artystycznych określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668, z późn. zm.) podają dane dotyczące dotychczasowego przyporządkowania kierunku do obszaru kształcenia oraz wskazania dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia.

Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów

Należy podkreślić, że w ocenianym okresie, a mianowicie roku akademickim 2018/19, obowiązywały na kierunku praca socjalna efekty kształcenia wprowadzone w życie Uchwałą nr 337/2011/2012 Senatu UAM z dnia 25 czerwca 2012 roku³ w sprawie określenia efektów kształcenia dla kierunków studiów prowadzonych przez Wydział Nauk Społecznych UAM i Uchwałą nr 308/2015/2016 Senatu Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 25 kwietnia 2016 r. w sprawie utworzenia na Wydziale Nauk Społecznych studiów drugiego stopnia na kierunku praca socjalna oraz określenia dla niego efektów kształcenia. Od 1 października 2019 roku obowiązują efekty uczenia się na kierunku praca socjalna, wprowadzone Uchwałą nr 321/2018/2019 Senatu UAM z dnia 29 czerwca 2019⁴ r. w sprawie dostosowywania programu studiów na kierunku praca socjalna do wymagań ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym.

Studia I stopnia na kierunku PRACA SOCJALNA

poziom kształcenia	studia pierwszego stopnia
profil kształcenia	ogólnoakademicki
tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwenta	licencjat
poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji	PRK 6

Efekty kształcenia

Objaśnienie oznaczeń:

K – kierunkowe efekty kształcenia

W – kategoria wiedzy

U – kategoria umiejętności

K (po podkreślniku) - kategoria kompetencji społecznych

S1A – efekty kształcenia w obszarze nauk społecznych dla I stopnia

Symbol	Efekty kształcenia dla kierunku studiów praca socjalna. Po zakończeniu studiów pierwszego stopnia na kierunku praca socjalna absolwent:	Odniesienie do efektów obszarowych
WIEDZA		
K_W01	Zna podstawowe pojęcia, koncepcje teoretyczne, podstawy metodologiczne oraz najważniejsze wyniki badań z następujących dziedzin: socjologia, pedagogika społeczna, psychologia społeczna, psychologia rozwoju człowieka, psychopatologia, pedagogika specjalna, filozofia, ekonomia i statystyka.	S1A_W01 S1A_W02 S1A_W03 S1A_W04

³ Treść uchwał i załączniki opisujące efekty kształcenia na kierunku praca socjalna znajdują się w załączniku nr III.00.1

⁴ Treść uchwały znajduje się w załączniku nr III.00.2

		S1A_W05 S1A_W06 S1A_W07 S1A_W08 H1A_W01 H1A_W03
K_W02	Definiuje, objaśnia, charakteryzuje i diagnozuje: główne problemy społeczne, zjawiska patologiczne i dewiacyjne oraz mechanizmy wykluczenia społecznego.	S1A_W01, S1A_W02, S1A_W03 S1A_W04 S1A_W08
K_W03	Zna i prawidłowo interpretuje wskaźniki cywilizacyjnych przyczyn współczesnych problemów społecznych oraz zjawisk patologicznych i dewiacyjnych.	S1A_W03 S1A_W06 S1A_W08
K_W04	Zna reguły zmian społecznych. Identyfikuje przyczyny i skutki zmian społecznych w powiązaniu ze zmianami w pracy socjalnej.	S1A_W02 S1A_W03 S1A_W08
K_W05	Rozpoznaje, rozumie i wyjaśnia: strukturalne determinanty indywidualnych zachowań oraz złożoność problemów jednostek i grup społecznych wraz z ich wzajemnymi uwarunkowaniami.	S1A_W02 S1A_W03 S1A_W04 S1A_W05 S1A_W07 S1A_W08 S1A_W09
K_W06	Posiada wiedzę o strukturze i funkcjonowaniu małych grup społecznych, społeczności lokalnych i zbiorowości makrosocjalnych oraz zna mechanizmy leżące u podłoża procesów społecznych zachodzących w skali mikro-, mezo- i makrosocjalnej.	S1A_W02 S1A_W03 S1A_W04 S1A_W08 S1A_W09
K_W07	Posiada wiedzę dotyczącą źródeł literaturowych w zakresie ważnych problemów społecznych w celu jej ustawicznego pogłębiania.	S1A_W06
K_W08	Zna podłoże teoretyczne pracy socjalnej i ma wiedzę o pracy socjalnej jako nauce i działalności praktycznej, odróżnia pracę socjalną od pomocy społecznej.	S1A_W02 S1A_W05 S1A_W06

K_W09	Ma podstawową wiedzę w zakresie elementarnych pojęć prawa ogólnego oraz rodzinnego i zna zasady funkcjonowania instytucji prawnych i sądowniczych	S1A_W02 S1A_W05 S1A_W06
K_W10	Ma wiedzę w zakresie podstawowych pojęć z zakresu pracy socjalnej i pomocy społecznej.	S1A_W02 S1A_W07
K_W11	Posiada wiedzę o metodach, technikach i modelach pracy socjalnej.	S1A_W08
K_W12	Definiuje i objaśnia jakimi cechami charakteryzują się badania diagnostyczne w pracy socjalnej. Zna zasady dobrej diagnozy.	S1A_W05
K_W13	Zna pojęcia, koncepcje teoretyczne i praktyczne możliwości zastosowania wiedzy z ogólnej metodologii nauk, metod i technik badań socjologicznych oraz statystyki.	S1A_W05 S1A_U05 S1A_U06
K_W14	Wskazuje prawidłowo na etapy postępowania w różnych modelach budowy strategii rozwiązywania problemów społecznych oraz w różnych typach projektów socjalnych.	S1A_W05 S1A_W06
K_W15	Definiuje i objaśnia główne cechy profilaktyki społecznej. Zna zasady tworzenia programów profilaktycznych oraz proponuje nowe rozwiązania problemów społecznych.	S1A_W02 S1A_W05 S1A_W06 S1A_W07
K_W16	Zna i charakteryzuje zadania pracownika socjalnego.	S1A_W02 S1A_W05
K_W17	Rozróżnia i charakteryzuje instytucje wsparcia społecznego, posiada wiedzę o ich funkcjonowaniu w zakresie prawno-organizacyjnym.	S1A_W02 S1A_W03 S1A_W07 S1A_W08
K_W18	Rozróżnia typy placówek pomocy społecznej i potrafi je profesjonalnie scharakteryzować.	S1A_W04 S1A_W05
K_W19	Wskazuje odpowiednie formy świadczeń realizowanych przez placówkę w odniesieniu do potrzeb klientów.	S1A_W05 S1A_W06
K_W20	Zna i charakteryzuje podstawowe pojęcia z zakresu etyki pracy socjalnej. Posiada wiedzę o etyce pracy socjalnej, jej uniwersalnych cechach oraz kodyfikacji etyki zawodowej w świecie i w Polsce.	S1A_W03 S1A_W05 S1A_W07 S1A_W08
K_W21	Rozumie i wyjaśnia determinanty zachowań jednostki w kontekście przeżywanych przez nią sytuacji problemowych i związanych z nimi dylematów etycznych.	S1A_W02 S1A_W06

K_W22	Wymienia i charakteryzuje wartości w pracy socjalnej. Interpretuje prawidłowo ideały zawarte w poglądach filantropów, społeczników i twórców idei pomocy braterskiej.	S1A_W02 S1A_W04 S1A_W05 S1A_W07 S1A_W08 S1A_W09
K_W23	Ma wiedzę o podmiotach polityki społecznej biorących udział w zaspokajaniu potrzeb społecznych i w procesie rozwiązywania kwestii społecznych.	S1A_W07
K_W24	Rozumie i wyjaśnia potrzebę aktywnej roli polityki społecznej w zakresie wprowadzania reform społecznych łagodzących dysproporcje w warunkach życia i pracy ludności.	S1A_W07
K_W25	Zna podmioty państwowe i niepaństwowe polityki społecznej, ma wiedzę o podobieństwie i różnicach podmiotów sektora publicznego i pozarządowego oraz rozpoznaje i nazywa instrumenty polityki społecznej.	S1A_W02 S1A_W03 S1A_W05 S1A_W06
K_W26	Wymienia podstawowe ryzyka socjalne i ubezpieczeniowe oraz rozróżnia i opisuje i objaśnia poprawnym nazewnictwem świadczenia socjalne i uprawnienia ich odbiorców.	S1A_W02 S1A_W06
K_W27	Zna podstawowe pojęcia socjologii stosowane w opisie i wyjaśnianiu zjawisk oraz procesów związanych ze zdrowiem, chorobą i niepełnosprawnością.	S1A_W01 S1A_W02 S1A_W03 S1A_W08
K_W28	Posiada wiedzę o związkach między stanem zdrowia i sprawności oraz warunkami życia i położeniem społecznym jednostek i zbiorowości. Definiuje i opisuje warunki zdrowotne oraz społeczny kontekst zachowań zdrowotnych.	S1A_W07 S1A_W08
K_W29	Posiada podstawowe informacje na temat zasobów i funkcjonowania infrastruktury systemu zdrowia oraz systemu wsparcia społecznego.	S1A_W05 S1A_W06
K_W30	Zna podstawowe pojęcia i teorie gerontologii stosowane w opisie zjawisk i procesów związanych ze starzeniem się i starością.	S1A_W01 S1A_W02 S1A_W03 S1A_W08
K_W31	Posiada wiedzę na temat deficytów oraz potencjału ludzi starszych. Potrafi wskazać warunki funkcjonalnej i	S1A_W07 S1A_W08

	aktywnej starości.	
UMIEJĘTNOŚCI		
K_U01	potrafi samodzielnie korzystać z wiedzy naukowej przydatnej w wykonywaniu pracy socjalnej	S1A_U01 S1A_U02 S1A_U04 S1A_U06
K_U02	stosuje metody pracy socjalnej w odniesieniu do dokonanej diagnozy środowiska życia klienta (osoby, rodziny, grupy)	S1A_U01 S1A_U06
K_U03	objaśnia i charakteryzuje główne zjawiska patologiczne i dewiacyjne współczesnych społeczeństw, wskazując rolę czynników mikro- i makrospołecznych w ich generowaniu	S1A_U02 S1A_U03
K_U04	prawidłowo wskazuje etapy postępowania w budowaniu strategii rozwiązywania problemów społecznych (według różnych modeli) oraz w różnych typach projektów socjalnych	S1A_U02
K_U05	potrafi skutecznie komunikować werbalnie i niewerbalnie oraz intencjonalnie moderować przebieg tego procesu w sytuacjach zawodowych i pozazawodowych	S1A_U05 S1A_U08
K_U06	prawidłowo rozpoznaje, nazywa i charakteryzuje obszary pracy socjalnej	S1A_U08
K_U07	zna taktyki konstruktywnego reagowania w sytuacjach konfliktowych i potrafi z nich korzystać	S1A_U05 S1A_U08
K_U08	właściwie interpretuje i stosuje w praktyce przepisy prawne dotyczące zasad udzielania i organizacji pomocy społecznej i socjalnej	S1A_U05 S1A_U06
K_U09	potrafi umiejętnie przewidywać zagrożenia w rozwoju i zachowaniu jednostki oraz zaplanować działania profilaktyczno-kompensacyjne lub pomocowe	S1A_U04 S1A_U08
K_U10	potrafi prawidłowo skonstruować projekt socjalny w j. polskim i j. obcym oraz prezentować jego treść na forum publicznym a także zrealizować założenia projektu w praktyce	S1A_U05 S1A_U06 S1A_U07 S1A_U08 S1A_U09 S1A_U10 S1A_U11

K_U11	w sytuacjach problemowych działa pewnie i skutecznie, korzystając z wiedzy o zagrożeniach społecznych i cywilizacyjnych	S1A_U06 S1A_U07 S1A_U08
K_U12	posługuje się programami komputerowymi typu office i aplikacjami internetowymi,	S1A_U02 S1A_U08 S1A_U11
K_U13	wyróżnia i prawidłowo określa objawy zaburzeń zdrowia psychicznego	S1A_U08
K_U14	właściwie posługuje się terminologią fachową (zawodową) w przygotowywaniu prac pisemnych oraz w wystąpieniach ustnych a także w praktyce zawodowej	S1A_U05 S1A_U07 S1A_U09
K_U15	posiada umiejętność koordynowania działań instytucjonalnych w pracy socjalnej	S1A_U06, S1A_U07 S1A_U08
K_U16	rozdziela metody pozyskiwania danych empirycznych oraz przestrzega zasady procesu badawczego w naukach społecznych	S1A_U02
K_U17	potrafi samodzielnie rozwiązywać problemy i udzielać pomocy, kierując się zasadami etyki zawodowej	S1A_U04 S1A_U07
K_U18	ocenia możliwości przeciwdziałania procesom marginalizacji i podejmuje działania w tym zakresie	S1A_U04 S1A_U07
K_U19	posiada umiejętność rozumienia odmienności natury człowieka, szanuje jego możliwości i ograniczenia, jest tolerancyjny i otwarty na współpracę oraz porozumienie.	S1A_U07 S1A_U08
K_U20	ma umiejętność opracowania prac pisemnych oraz prezentowania ich treści w wystąpieniach ustnych na forum grupy oraz instytucji publicznych	S1A_U09 S1A_U10
K_U21	ma umiejętność w zakresie posługiwania się j. obcym na wymaganym poziomie	S1A_U11
KOMPETENCJE		
K_K01	Ma świadomość konieczności angażowania się państwa i innych podmiotów polityki społecznej w działalność integracyjną i pomocową.	S1A_K03 S1A_K04
K_K02	Ma zdolność i wrażliwość społeczną i obywatelską do podejmowania aktywności w grupach i w instytucjach realizujących cele społeczne oraz cele edukacyjne.	S1A_K02 S1A_K04 S1A_K05
K_K03	Posiada przygotowanie do profesjonalnego i etycznego	S1A_K02

	działania w grupach i instytucjach realizujących cele i zadania w obszarze polityki społecznej oraz pracy socjalnej.	S1A_K05 S1A_K06
K_K04	Określa priorytety w realizacji polityki społecznej i zdrowotnej oraz pracować w zespołach realizujących politykę społeczną i socjalną	S1A_K02 S1A_K03 S1A_K04 S1A_K05
K_K05	Ma świadomość prawidłowego korzystania z wiedzy z zakresu przyczyn, przebiegu i skutków problemów społecznych w budowaniu projektów socjalnych i strategii rozwiązywania problemów społecznych.	S1A_K04 S1A_K05
K_K06	Prawidłowo identyfikuje procesy społeczne generujące problemy zdrowotne wymagające interwencji systemu wsparcia społecznego i uzupełnia nabytą wiedzę w tym zakresie	S1A_K03 S1A_K05 S1A_K06
K_K07	W odpowiedzialny sposób kształtuje sytuację wsparcia i pomocy, myśli i działa przedsiębiorczo	S1A_K02, S1A_K04, S1A_K05 S1A_K06
K_K08	Jest zorientowany na kreatywne i konstruktywne aktywizowanie działań jednostkowych, zespołowych, społecznych, obywatelskich i instytucjonalnych na rzecz polepszania jakości życia jednostek, grup i ich społeczności.	S1A_K04 S1A_K05 S1A_K06 S1A_K07
K_K09	Rozumie zasady funkcjonowania społecznego jednostek, rodzin, grup, społeczności i konieczność organizowania profesjonalnych i efektywnych działań pomocowych.	S1A_K02 S1A_K05 S1A_K06 S1A_K07
K_K10	Ma świadomość złożoności kwestii społecznych oraz znaczenia wolności od ryzyk socjalnych i odpowiednio określa priorytety w polityce	S1A_K03 S1A_K04
K_K11	Stosuje niestygmatyzującą terminologię w opisie przyczyn i skutków zjawisk społecznych oraz wykorzystuje ją w projektowaniu zmian	S1A_K03 S1A_K04 S1A_K05
K_K12	Określa socjozdrowotne determinanty problemów społecznych i patologii społecznej i ma świadomość konieczności wzbogacania wiedzy na ten temat	S1A_K03 S1A_K04 S1A_K06
K_K13	Jest otwarty na współpracę z organizacjami wszystkich sektorów oraz działa w sposób przedsiębiorczy	S1A_K02 S1A_K04

		S1A_K05 S1A_K07
K_K14	Ma zdolność do etycznego postępowania w sferze profesjonalnej pracy socjalnej oraz świadomość odpowiedzialności za wykonywane zadania	S1A_K03 S1A_K04 S1A_K07
K_K15	Jest otwarty na podnoszenie swoich kompetencji, wzbogacania doświadczeń oraz jest świadomy konieczności samokształcenia, samorozwoju i uzupełniania posiadanej wiedzy.	S1A_K01 S1A_K04 S1A_K06
K_K16	Ma zdolność do publicznego prezentowania obiektywnych informacji oraz faktów związanych z pracą socjalną i polityką społeczną.	S1A_K03, S1A_K04 S1A_K05
K_K17	Ma zdolność do prezentowania opracowanego projektu socjalnego oraz do argumentowania jego zasadności	S1A_K02 S1A_K03 S1A_K04 S1A_K05
K_K18	Kompetentnie i skutecznie wykorzystuje różne strategie komunikacji, negocjacji, autoprezentacji, sposoby konstruktywnego reagowania w sytuacjach konfliktowych	S1A_K02 S1A_K03 S1A_K04 S1A_K06

Szczególne wymagania

- a. Obowiązkowe ćwiczenia terenowe (o formie i wymiarze decyduje uczelnia) w wymiarze 80 godzin
- b. Obowiązkowy język obcy (preferowany angielski) na poziomie B2 w wymiarze 120 godzin.
- c. Obowiązkowe zajęcia wychowania fizycznego w wymiarze 60 godzin.

Efekty uczenia się

Symbol	Kierunkowe efekty uczenia się	Odniesienie do: uniwersalnych charakterystyk poziomów w PRK ⁵	Odniesienie do charakterystyk drugiego stopnia uczenia się PRK ⁶
Wiedza: absolwent zna i rozumie			
K_W01	podstawowe pojęcia, koncepcje teoretyczne, podstawy metodologiczne oraz najważniejsze wyniki badań z następujących dziedzin: socjologia, pedagogika społeczna, psychologia społeczna, psychologia rozwoju człowieka, psychopatologia, pedagogika specjalna, filozofia, ekonomia i statystyka	P6U_W	P6S_WG
K_W02	a także definiuje, objaśnia, charakteryzuje i diagnozuje: główne problemy społeczne, zjawiska patologiczne i dewiacyjne oraz mechanizmy wykluczenia społecznego	P6U_W	P6S_WG
K_W03	wskaźniki cywilizacyjnych przyczyn współczesnych problemów społecznych oraz zjawisk patologicznych i dewiacyjnych oraz prawidłowo interpretuje	P6U_W	P6S_WK
K_W04	reguły zmian społecznych - identyfikuje przyczyny i skutki zmian społecznych w powiązaniu ze zmianami w pracy socjalnej	P6U_W	P6S_WK
K_W05	strukturalne determinanty indywidualnych zachowań oraz złożoność problemów jednostek i grup społecznych wraz z ich wzajemnymi uwarunkowaniami	P6U_W	P6S_WG
K_W06	struktury i funkcjonowanie małych grup społecznych, społeczności lokalnych i zbiorowości makrospołecznych oraz zna mechanizmy leżące u podłoża procesów społecznych zachodzących w skali mikro-, mezo- i makrospołecznej.	P6U_W	P6S_WG
K_W07	zastosowanie źródeł literaturowych w zakresie ważnych problemów społecznych i korzysta z niej w celu ustawicznego pogłębiania wiedzy	P6U_W	P6S_WG
K_W08	podłoże teoretyczne pracy socjalnej, pracę socjalną jako naukę i działalność praktyczną; różnice między pracą socjalną o pomocą społeczną	P6U_W	P6S_WG

⁵ Uniwersalne charakterystyki poziomów w PRK – załącznik do ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 64 i poz. 1010).

⁶ Charakterystyki drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6-8 PRK lub charakterystyki drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6 i 7 PRK dla dziedziny sztuki - część I i część II załącznika do rozporządzenia MNiSW z dnia 14 listopada 2018 r. (Dz. U. z 2018 r. poz. 2218).

K_W09	elementarne pojęcia prawa ogólnego oraz rodzinnego i zna zasady funkcjonowania instytucji prawnych i sądowniczych	P6U_W	P6S_WK
K_W10	zakres podstawowych pojęć z zakresu pracy socjalnej i pomocy społecznej	P6U_W	P6S_WG
K_W11	metody, techniki i modele pracy socjalnej	P6U_W	P6S_WG
K_W12	cechy, którymi charakteryzują się badania diagnostyczne w pracy socjalnej i zasady dobrej diagnozy	P6U_W	P6S_WG
K_W13	pojęcia, koncepcje teoretyczne i praktyczne możliwości zastosowania wiedzy z ogólnej metodologii nauk, metod i technik badań socjologicznych oraz statystyki	P6U_W	P6S_WK
K_W14	prawidłowe etapy postępowania w różnych modelach budowy strategii rozwiązywania problemów społecznych oraz w różne typy projektów socjalnych	P6U_W	P6S_WG
K_W15	główne cechy profilaktyki społecznej – w efekcie zna zasady tworzenia programów profilaktycznych oraz proponuje nowe rozwiązania problemów społecznych	P6U_W	P6S_WG
K_W16	charakterystykę zadań pracownika socjalnego	P6U_W	P6S_WK
K_W17	instytucje wsparcia społecznego, ich funkcjonowanie w zakresie prawno-organizacyjnym	P6U_W	P6S_WK
K_W18	typy placówek pomocy społecznej wraz z ich profesjonalną charakterystyką	P6U_W	P6S_WK
K_W19	odpowiednie formy świadczeń realizowanych przez placówkę w odniesieniu do potrzeb klientów	P6U_W	P6S_WK
K_W20	podstawowe pojęcia z zakresu etyki pracy socjalnej, jej uniwersalne cechy oraz kodyfikację etyki zawodowej w świecie i w Polsce	P6U_W	P6S_WG
K_W21	determinanty zachowań jednostki w kontekście przeżywanych przez nią sytuacji problemowych i związanych z nimi dylematów etycznych	P6U_W	P6S_WG
K_W22	wartości w pracy socjalnej, np. interpretuje prawidłowo ideały zawarte w poglądach filantropów, społeczników i twórców idei pomocy braterskiej	P6U_W	P6S_WG
K_W23	podmioty polityki społecznej biorące udział w zaspokajaniu potrzeb społecznych i w procesie rozwiązywania kwestii społecznych	P6U_W	P6S_WK
K_W24	potrzebę aktywnej roli polityki społecznej w zakresie wprowadzania reform społecznych łagodzących dysproporcje w warunkach życia i pracy ludności	P6U_W	P6S_WK
K_W25	podmioty państwowe i niepaństwowe polityki społecznej, ma wiedzę o podobieństwie i różnicach podmiotów sektora publicznego i pozarządowego oraz rozpoznaje i nazywa instrumenty polityki społecznej	P6U_W	P6S_WK

K_W26	podstawowe ryzyka socjalne i ubezpieczeniowe oraz rozróżnia, opisuje i objaśnia poprawnym nazewnictwem świadczenia socjalne i uprawnienia ich odbiorców	P6U_W	P6S_WK
K_W27	podstawowe pojęcia socjologii stosowane w opisie i wyjaśnianiu zjawisk oraz procesów związanych ze zdrowiem, chorobą i niepełnosprawnością	P6U_W	P6S_WG
K_W28	związki między stanem zdrowia i sprawności oraz warunkami życia i położeniem społecznym jednostek i zbiorowości	P6U_W	P6S_WK
K_W29	podstawowe informacje na temat zasobów i funkcjonowania infrastruktury systemu zdrowia oraz systemu wsparcia społecznego	P6U_W	P6S_WK
K_W30	podstawowe pojęcia i teorie gerontologii stosowane w opisie zjawisk i procesów związanych ze starzeniem się i starością	P6U_W	P6S_WK
K_W31	deficyty oraz potencjał ludzi starszych, wskazując warunki funkcjonalnej i aktywnej starości.	P6U_W	P6S_WK
Umiejętności: absolwent potrafi			
K_U01	samodzielnie korzystać z wiedzy naukowej przydatnej w wykonywaniu pracy socjalnej	P6U_U	P6S_UW
K_U02	stosować metody pracy socjalnej w odniesieniu do dokonanej diagnozy środowiska życia klienta (osoby, rodziny, grupy)	P6U_U	P6S_UW
K_U03	objaśnić i charakteryzować główne zjawiska patologiczne i dewiacyjne współczesnych społeczeństw, wskazując rolę czynników mikro- i makrospołecznych w ich generowaniu	P6U_U	P6S_UW
K_U04	prawidłowo wskazywać etapy postępowania w budowaniu strategii rozwiązywania problemów społecznych (według różnych modeli) oraz w różnych typach projektów socjalnych	P6U_U	P6S_UW
K_U05	skutecznie komunikować werbalnie i niewerbalnie oraz intencjonalnie moderować przebieg procesu komunikowania w sytuacjach zawodowych i pozazawodowych	P6U_U	P6S_UK
K_U06	prawidłowo rozpoznawać, nazywać i charakteryzować obszary pracy socjalnej	P6U_U	P6S_UW
K_U07	wskazywać i korzystać z taktyk konstruktywnego reagowania w sytuacjach konfliktowych	P6U_U	P6S_UW
K_U08	właściwie interpretować i stosować w praktyce przepisy prawne dotyczące zasad udzielania i organizacji pomocy społecznej i socjalnej	P6U_U	P6S_UW
K_U09	umiejętnie przewidywać zagrożenia w rozwoju i zachowaniu jednostki oraz zaplanować działania profilaktyczno-kompensacyjne lub pomocowe	P6U_U	P6S_UW
K_U10	prawidłowo skonstruować projekt socjalny w j. polskim i j. obcym oraz prezentować jego treść na forum publicznym, a	P6U_U	P6S_UW

	także zrealizować założenia projektu w praktyce		
K_U11	działać pewnie i skutecznie w sytuacjach problemowych, korzystając z wiedzy o zagrożeniach społecznych i cywilizacyjnych	P6U_U	P6S_UO
K_U12	posługiwać się programami komputerowymi typu office i aplikacjami internetowymi	P6U_U	P6S_UO
K_U13	wyróżniać i prawidłowo określać objawy zaburzeń zdrowia psychicznego	P6U_U	P6S_UW
K_U14	właściwie posługiwać się terminologią fachową (zawodową) w przygotowywaniu prac pisemnych oraz w wystąpieniach ustnych a także w praktyce zawodowej	P6U_U	P6S_UK
K_U15	umiejętnie koordynować działania instytucjonalne w pracy socjalnej	P6U_U	P6S_UO
K_U16	rozróżniać metody pozyskiwania danych empirycznych oraz przestrzegać zasad procesu badawczego w naukach społecznych	P6U_U	P6S_UW
K_U17	samodzielnie rozwiązywać problemy i udzielać pomocy, kierując się zasadami etyki zawodowej	P6U_U	P6S_UW
K_U18	ocenić możliwości przeciwdziałania procesom marginalizacji i podejmować działania w tym zakresie	P6U_U	P6S_UW
K_U19	rozumieć odmienności natury człowieka, szanując jego możliwości i ograniczenia, z zachowaniem tolerancji i otwartości na współpracę oraz porozumienie	P6U_U	P6S_UW
K_U20	opracowywać prace pisemne oraz prezentować ich treści w wystąpieniach ustnych na forum grupy oraz instytucji publicznych	P6U_U	P6S_UK
K_U21	posługiwać się j. obcym na wymaganym poziomie, zgodnie z wymaganiami określonymi dla poziomu B2 Europejskiego Systemu Opisu	P6U_U	P6S_UK
Kompetencje społeczne: absolwent jest gotów do			
K_K01	wspierania angażowania się państwa i innych podmiotów polityki społecznej w działalność integracyjną i pomocową	P6U_K	P6S_KO
K_K02	wrażliwości społecznej i obywatelskiej, podejmowania aktywności w grupach i w instytucjach realizujących cele społeczne oraz cele edukacyjne	P6U_K	P6S_KO
K_K03	profesjonalnego i etycznego działania w grupach i instytucjach realizujących cele i zadania w obszarze polityki społecznej oraz pracy socjalnej	P6U_K	P6S_KR
K_K04	określania priorytetów w realizacji polityki społecznej i zdrowotnej oraz pracy w zespołach realizujących politykę społeczną i socjalną	P6U_K	P6S_KK

K_K05	prawidłowego korzystania z wiedzy z zakresu przyczyn, przebiegu i skutków problemów społecznych w budowaniu projektów socjalnych i strategii rozwiązywania problemów społecznych	P6U_K	P6S_KK
K_K06	prawidłowego identyfikowania procesów społecznych generujących problemy zdrowotne wymagające interwencji systemu wsparcia społecznego i uzupełniania nabytej wiedzy w tym zakresie	P6U_K	P6S_KK
K_K07	odpowiedzialnego kształtowania sytuacji wsparcia i pomocy, myślenia i działania przedsiębiorczego	P6U_K	P6S_KO
K_K08	kreatywnego i konstruktywnego aktywizowania działań jednostkowych, zespołowych, społecznych, obywatelskich i instytucjonalnych na rzecz polepszania jakości życia jednostek, grup i społeczności	P6U_K	P6S_KO
K_K09	akceptowania zasad funkcjonowania społecznego jednostek, rodzin, grup, społeczności i konieczności organizowania profesjonalnych i efektywnych działań pomocowych	P6U_K	P6S_KR
K_K10	uświadomienia sobie złożoności kwestii społecznych oraz znaczenia wolności od ryzyk socjalnych i odpowiedniego określania priorytetów w polityce	P6U_K	P6S_KR
K_K11	stosowania niestygmatyzującej terminologii w opisie przyczyn i skutków zjawisk społecznych oraz jej wykorzystania w projektowaniu zmian	P6U_K	P6S_KR
K_K12	określania socjozdrowotnych determinant problemów społecznych i patologii społecznej i wzbogacania własnej wiedzy na ten temat	P6U_K	P6S_KR
K_K13	współpracy z organizacjami wszystkich sektorów oraz działania w sposób przedsiębiorczy	P6U_K	P6S_KO
K_K14	etycznego postępowania w sferze profesjonalnej pracy socjalnej oraz odpowiedzialności za wykonywane zadania	P6U_K	P6S_KR
K_K15	podnoszenia swoich kompetencji, wzbogacania doświadczeń oraz samokształcenia, samorozwoju i uzupełniania posiadanej wiedzy	P6U_K	P6S_KR
K_K16	publicznego prezentowania obiektywnych informacji oraz faktów związanych z pracą socjalną i polityką społeczną	P6U_K	P6S_KO
K_K17	prezentowania opracowanego projektu socjalnego oraz argumentowania jego zasadności	P6U_K	P6S_KR
K_K18	wykorzystywania różnych strategii komunikacji, negocjacji, autoprezentacji jako sposobów konstruktywnego reagowania w sytuacjach konfliktowych	P6U_K	P6S_KR

Studia II stopnia na kierunku PRACA SOCJALNA

poziom kształcenia	studia drugiego stopnia
profil kształcenia	ogólnoakademicki
tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwenta	magister
poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji	PRK 7

Efekty kształcenia

Szczegółowe efekty kształcenia i ich odniesienie do efektów dla obszaru nauk społecznych

Objaśnienie oznaczeń w symbolach:

K – kierunkowe efekty kształcenia dla studiów II stopnia

W – kategoria wiedzy

U – kategoria umiejętności

K (po podkreślniku) - kategoria kompetencji społecznych

S2A – efekty kształcenia w obszarze nauk społecznych dla II stopnia

Symbol	Efekty kształcenia dla kierunku studiów praca socjalna Po ukończeniu studiów drugiego stopnia na kierunku studiów praca socjalna absolwent:	Odniesienie do efektów kształcenia w obszarze/obszarach kształcenia w zakresie nauk społecznych
WIEDZA		
K_W01	Ma poszerzoną wiedzę o istocie i osobliwościach nauk społecznych oraz o pracy socjalnej jako dyscyplinie naukowej i praktycznej, a także o jej powiązaniach z innymi dyscyplinami	OS2_W01
K_W02	Ma poszerzoną wiedzę o istocie pracy socjalnej jej teoriach, metodach i technikach stosowanych w praktyce społecznej	OS2_W01
K_W03	Ma poszerzoną wiedzę o strukturach społecznych i uwarunkowaniach nierówności społecznych, wykluczenia społecznego oraz dysfunkcji społecznych	OS2_W02
K_W04	Ma poszerzoną wiedzę o instytucjach i organizacjach przeciwdziałających zjawiskom nierówności społecznych	OS2_W02
K_W05	Ma poszerzoną wiedzę o relacjach między strukturami społecznymi i strukturach władzy oraz instytucjach pomocy społecznej, o systemie integracji społecznej, systemie wsparcia społecznego	OS2_W03
K_W06	Ma poszerzoną wiedzę o systemie pomocy rodzinie, systemie usług socjalnych, systemie sieci społecznych w środowisku lokalnym	OS2_W03
K_W07	Ma poszerzoną wiedzę o więziach i zależnościach występujących między rodziną, środowiskiem lokalnym, regionem, państwem	OS2_W04
K_W08	Ma poszerzoną wiedzę o więziach społecznych między sektorami polityki społecznej a organizacjami społecznymi i socjalnymi	OS2_W04

K_W09	Ma poszerzoną wiedzę o człowieku jako podmiocie konstytuującym takie struktury społeczne jak: rodzina, krąg sąsiedzki, społeczność lokalna, grupa zawodowa, społeczeństwo obywatelskie	OS2_W05
K_W10	Dobrze zna wybrane metody i narzędzia opisu a także techniki pozyskiwania danych przydatnych do diagnozowania mechanizmów procesów społecznych	OS2_W06
K_W11	Zna w pogłębiony sposób zasady opracowania programów przeciwdziałania problemom społecznym, oraz modelowania struktur społecznych i tworzenia nowych instytucji socjalnych	OS2_W06
K_W12	Posiada pogłębioną wiedzę o normach prawnych, zawodowych, etycznych, moralnych i regułach organizujących struktury i instytucje społeczne działające na rzecz integracji społecznej i w szeroko rozumianym obszarze pracy socjalnej i pomocy społecznej oraz o ich genezie, specyfice i zmianach w sposobach działania	OS2_W07
K_W13	Posiada pogłębioną wiedzę na temat źródeł i natury problemów, zmianach oraz sposobach działania sieci instytucji społecznych i organizacji pozarządowych funkcjonujących w społecznościach lokalnych	OS2_W07
K_W14	Ma pogłębioną wiedzę o procesach zmian zachodzących w instytucjach i organizacjach oraz zna prawidłowości rządzące zmianami w funkcjonowaniu rodziny, państwa, kultury, oświaty, służby zdrowia	OS2_W08
K_W15	Ma pogłębioną wiedzę umożliwiającą zdiagnozowanie stanu struktur, instytucji i więzi społecznych	OS2_W08
K_W16	Posiada pogłębioną wiedzę o poglądach aktorów społecznych na temat aktualnych potrzeb i problemów społecznych oraz kierunków polityki społecznej	OS2_W09
K_W17	Posiada pogłębioną wiedzę na temat zasobów i funkcjonowania infrastruktury pomocy społecznej, systemu zdrowia oraz systemu wsparcia społecznego	OS2_W09
K_W18	Zna i rozumie podstawowe pojęcia i zasady z ochrony zakresu prawa autorskiego oraz konieczność zarządzania zasobami własności intelektualnej	OS2_W10
K_W19	Zna zasady tworzenia i rozwoju indywidualnej przedsiębiorczości, wykorzystującą wiedzę z zakresu pracy socjalnej, a także ekonomii społecznej, polityki społecznej, socjologii i innych dyscyplin naukowych z dziedziny nauk społecznych	OS2_W11
UMIEJĘTNOŚCI		
K_U01	Potrafi interpretować i wyjaśniać zjawiska i złożone procesy społeczne oraz wzajemne relacje między zjawiskami społecznymi przy pomocy pojęć i teorii stosowanych w naukach społecznych, a w szczególności w teorii pracy socjalnej i polityce społecznej	OS2_U01
K_U02	Potrafi wykorzystać wiedzę teoretyczną do opisu i analizy przyczyn i przebiegu procesów społecznych oraz formułować własne opinie i dobrać krytycznie dane i metody analizy	OS2_U02
K_U03	Potrafi właściwie analizować przyczyny i przebieg procesów społecznych prowadzących do dezintegracji i wykluczenia społecznego oraz potrafi formułować własne opinie na ten temat,	OS2_U03

	stawiać hipotezy badawcze i przeprowadzić ich weryfikację	
K_U04	Potrafi przygotować projekt socjalny, program społeczny, strategię rozwiązywania problemów społecznych oraz model instytucji socjalnej, czyli przewidywać i modelować zjawiska oraz procesy społeczne	OS2_U04
K_U05	Prawidłowo posługuje się normami i zasadami prawnymi i etycznymi w celu rozwiązywania problemów społecznych doświadczanych przez wybrane kategorie społeczne i potrafi projektować nowe instytucje oparte na systemach prawnych, zawodowych i etycznych	OS2_U05
K_U06	Ma poszerzoną umiejętność w zakresie posługiwania się zasadami zawodowymi w budowaniu nowych rozwiązań w polityce społecznej	OS2_U05
K_U07	Potrafi wykorzystać zdobytą wiedzę w różnych zakresach i formach w rozwiązywaniu trudności w pracy z osobami i grupami zagrożonymi wykluczeniem społecznym	OS2_U06
K_U08	Potrafi samodzielnie zaproponować rozwiązanie konkretnego problemu społecznego poprzez zaprojektowania nowych organizacji i instytucji o charakterze socjalnym, a także poprzez tworzenie nowych ról pracownika socjalnego	OS2_U07
K_U09	Posiada umiejętność rozumienia zjawisk i procesów społecznych oraz ich analizy i oceny z zastosowaniem teorii z dziedziny nauk społecznych	OS2_U08
K_U10	Potrafi samodzielnie przewidzieć skutki społeczne takich ludzkich zachowań jak: niewydolność społeczno-wychowawcza, uzależnienie, niezaradność, oraz takich zjawisk jak: sieroctwo społeczne, migracje, oraz takich procesów jak: dezintegracja społeczna, dezorganizacja, a także potrafi ocenić te zjawiska i procesy z zastosowaniem teorii pracy socjalnej	OS2_U08
K_U11	Posiada rozbudowaną umiejętność redagowania różnych typów opracowań pisemnych w j. polskim oraz w j. obcym uznawanym za podstawowy dla dyscyplin społecznych w zakresie pracy socjalnej, z wykorzystaniem podstawowych ujęć teoretycznych w oparciu o źródła z zakresu polityki społecznej, socjologii, psychologii, pedagogiki społecznej, gerontologii, prawa	OS2_U09
K_U12	Posiada rozbudowaną umiejętność przygotowania wystąpień ustnych i wygłaszania ich w j. polskim oraz w j. obcym na poziomie podstawowym, z zakresu pracy socjalnej, z wykorzystaniem podstawowych ujęć teoretycznych w dziedzinie nauk społecznych	OS2_U10
K_U13	Ma umiejętności językowe w zakresie pracy socjalnej, zgodnie z wymaganiami określonymi dla poziomu B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego	OS2_U11
KOMPETENCJE SPOŁECZNE		
K_K01	Jest przygotowany do wykonywania funkcji inicjatora i organizatora życia społecznego, potrafi kierować zespołami i przedsięwzięciami, proponować ich kształt programowy, organizacyjny i prawny	OS2_K01
K_K02	Potrafi współdziałać i kierować zespołem, przyjmując rolę lidera	OS2_K02

	monitorującego przebieg i efekty pracy, potrafi wykorzystywać wiedzę o sprawnym zarządzaniu w kierowaniu instytucjami o charakterze socjalnym, kulturalnym i wychowawczym	
K_K03	Potrafi pracować w grupie zadaniowej przyjmując różne role zawodowe: organizatora sieci, animatora, asystenta rodzinnego, zna podstawowe techniki negocjacyjne, potrafi pełnić rolę arbitra, mediatora i negocjatora w sytuacji konfliktu społecznego	OS2_K02
K_K04	Potrafi budować projekty socjalne, i trafnie przewidywać wielokierunkowe skutki społeczne swej działalności oraz ma kompetencje do monitorowania i ewaluacji zaprojektowanych działań	OS2_K02
K_K05	Potrafi określać i uzgadniać priorytety w realizacji zadań zespołowych i kierowanych projektach socjalnych oraz agencjach usług socjalnych	OS2_K03
K_K06	Potrafi komunikować się z otoczeniem, przekazywać i bronić swoich poglądów, umie wypowiadać się w ważnych sprawach społecznych, posiada umiejętności retoryczne i erystyczne oraz potrafi określić priorytety w realizacji zadań	OS2_K03
K_K07	Identyfikuje i rozstrzyga dylematy moralne i trudności organizacyjne związane z wykonywaniem zawodu pracownika socjalnego w różnych jego rolach zawodowych	OS2_K04
K_K08	Podjmuje rolę uczestnika w zespołowym opracowaniu projektów i programów społecznych, również kierunków polityki społecznej oraz potrafi przewidywać efekty społeczne ich realizacji	OS2_K05
K_K09	Jest przygotowany do tworzenia (współtworzenia) instytucji publicznych, organizacji społecznych, gospodarczych, prywatnych, non profit w obszarze działalności społecznej, agencji usług socjalnych, wychowawczych	OS2_K05
K_K10	Jest otwarty na uczenie się nowych treści i doskonalenie umiejętności poprzez samokształcenie, podejmowanie studiów III stopnia, studiów podyplomowych, poszerzonych o wymiar interdyscyplinarny	OS2_K06
K_K11	Ma kompetencje do tworzenia i rozwoju form indywidualnej przedsiębiorczości w tym form opieki działających na zasadach komercyjnych oraz zasadach organizacji non profit działających w sferach życia społecznego	OS2_K07
K_K12	Ma kompetencje do tworzenia i planowania rozwoju form indywidualnej przedsiębiorczości wykorzystującej wiedzę ze studiowanej dyscypliny	OS2_K05

Efekty uczenia się

Symbol	Kierunkowe efekty uczenia się	Odniesienie do: uniwersalnych charakterystyk poziomów w PRK ⁷	Odniesienie do charakterystyk drugiego stopnia uczenia się PRK ⁸
Wiedza: absolwent zna i rozumie			
K_W01	istotę i osobliwość nauk społecznych oraz pracy socjalnej jako dyscypliny naukowej i praktycznej, a także ich powiązania z innymi dyscyplinami	P7U_W	P7S_WG
K_W02	istotę pracy socjalnej - teorie, metody i techniki stosowane w praktyce społecznej	P7U_W	P7S_WG
K_W03	struktury społeczne i uwarunkowania nierówności społecznych, pojęcia wykluczenia społecznego oraz dysfunkcji społecznych	P7U_W	P7S_WG
K_W04	instytucje i organizacje przeciwdziałające zjawiskom nierówności społecznych	P7U_W	P7S_WK
K_W05	relacje między strukturami społecznymi i strukturami władzy oraz instytucjami pomocy społecznej, systemem integracji społecznej, systemem wsparcia społecznego	P7U_W	P7S_WK
K_W06	system pomocy rodzinie, system usług socjalnych, system sieci społecznych w środowisku lokalnym	P7U_W	P7S_WK
K_W07	więzi i zależności występujące między rodziną, środowiskiem lokalnym, regionem, państwem	P7U_W	P7S_WK
K_W08	więzi społeczne między sektorami polityki społecznej a organizacjami społecznymi i socjalnymi	P7U_W	P7S_WG
K_W09	człowieka jako podmiot konstytuujący takie struktury społeczne jak: rodzina, krąg sąsiedzki, społeczność lokalna, grupa zawodowa, społeczeństwo obywatelskie	P7U_W	P7S_WG
K_W10	wybrane metody i narzędzia opisu, a także techniki pozyskiwania danych przydatne do diagnozowania mechanizmów procesów społecznych	P7U_W	P7S_WG
K_W11	w pogłębiony sposób zasady opracowania programów	P7U_W	P7S_WG

⁷ Uniwersalne charakterystyki poziomów w PRK – załącznik do ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 64 i poz. 1010).

⁸ Charakterystyki drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6-8 PRK lub charakterystyki drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6 i 7 PRK dla dziedziny sztuki - część I i część II załącznika do rozporządzenia MNiSW z dnia 14 listopada 2018 r. (Dz. U. z 2018 r. poz. 2218).

	przeciwdziałania problemom społecznym oraz modelowania struktur społecznych i tworzenia nowych instytucji socjalnych		
K_W12	normy prawne, zawodowe, etyczne, moralne i reguły organizujące struktury i instytucje społeczne działające na rzecz integracji społecznej i w szeroko rozumianym obszarze pracy socjalnej i pomocy społecznej oraz genezę, specyfikę i zmiany w sposobach ich działania	P7U_W	P7S_WK
K_W13	źródła i naturę problemów, zmiany oraz sposoby działania sieci instytucji społecznych i organizacji pozarządowych funkcjonujących w społecznościach lokalnych	P7U_W	P7S_WK
K_W14	procesy zmian zachodzące w instytucjach i organizacjach oraz prawidłowości rządzące zmianami w funkcjonowaniu rodziny, państwa, kultury, oświaty, służby zdrowia	P7U_W	P7S_WK
K_W15	procedury zdiagnozowania stanu struktur, instytucji i więzi społecznych	P7U_W	P7S_WG
K_W16	poglądy aktorów społecznych na temat aktualnych potrzeb i problemów społecznych oraz kierunków polityki społecznej	P7U_W	P7S_WK
K_W17	zasoby i funkcjonowanie infrastruktury pomocy społecznej, systemu zdrowia oraz systemu wsparcia społecznego	P7U_W	P7S_WK
K_W18	podstawowe pojęcia i zasady z zakresu prawa autorskiego oraz konieczność zarządzania zasobami własności intelektualnej	P7U_W	P7S_WK
K_W19	zasady tworzenia i rozwoju indywidualnej przedsiębiorczości, wykorzystującej wiedzę z zakresu pracy socjalnej, a także ekonomii społecznej, polityki społecznej, socjologii i innych dyscyplin naukowych z dziedziny nauk społecznych	P7U_W	P7S_WK
Umiejętności: absolwent potrafi			
K_U01	interpretować i wyjaśniać zjawiska i złożone procesy społeczne oraz wzajemne relacje między zjawiskami społecznymi przy pomocy pojęć i teorii stosowanych w naukach społecznych, a w szczególności w teorii pracy socjalnej i polityce społecznej	P7U_U	P7S_U
K_U02	wykorzystać wiedzę teoretyczną do opisu i analizy przyczyn i przebiegu procesów społecznych oraz formułować własne opinie i dobierać krytycznie dane i metody analizy	P7U_U	P7S_UW
K_U03	właściwie analizować przyczyny i przebieg procesów społecznych prowadzących do dezintegracji i wykluczenia społecznego oraz potrafi formułować własne opinie na ten temat, stawiać hipotezy badawcze i przeprowadzić ich weryfikację	P7U_U	P7S_UW
K_U04	przygotować projekt socjalny, program społeczny, strategię rozwiązywania problemów społecznych oraz model instytucji socjalnej, czyli przewidywać i modelować zjawiska oraz	P7U_U	P7S_UW

	procesy społeczne		
K_U05	prawidłowo posługiwać się normami i zasadami prawnymi i etycznymi w celu rozwiązywania problemów społecznych doświadczanych przez wybrane kategorie społeczne oraz projektować nowe instytucje oparte na systemach prawnych, zawodowych i etycznych	P7U_U	P7S_UO
K_U06	umiejętnie posługiwać się zasadami zawodowymi w budowaniu nowych rozwiązań w polityce społecznej	P7U_U	P7S_UW
K_U07	wykorzystać zdobytą wiedzę w różnych zakresach i formach w rozwiązywaniu trudności w pracy z osobami i grupami zagrożonymi wykluczeniem społecznym	P7U_U	P7S_UW
K_U08	samodzielnie zaproponować rozwiązanie konkretnego problemu społecznego poprzez zaprojektowanie nowych organizacji i instytucji o charakterze socjalnym, a także poprzez tworzenie nowych ról pracownika socjalnego	P7U_U	P7S_UW
K_U09	rozumieć zjawiska i procesy społeczne oraz ich analizy i oceny z zastosowaniem teorii z dziedziny nauk społecznych	P7U_U	P7S_UW
K_U10	samodzielnie przewidzieć skutki społeczne takich ludzkich zachowań jak: niewydolność społeczno-wychowawcza, uzależnienie, niezaradność, oraz takich zjawisk jak: sieroctwo społeczne, migracje, oraz takich procesów jak: dezintegracja społeczna, dezorganizacja, a także potrafi ocenić te zjawiska i procesy z zastosowaniem teorii pracy socjalnej	P7U_U	P7S_UW
K_U11	redagować różne typy opracowań pisemnych w j. polskim oraz w j. obcym uznawanym za podstawowy dla dyscyplin społecznych w zakresie pracy socjalnej, z wykorzystaniem podstawowych ujęć teoretycznych w oparciu o źródła z zakresu polityki społecznej, socjologii, psychologii, pedagogiki społecznej, gerontologii, prawa	P7U_U	P7S_UK
K_U12	przygotowywać wystąpienia ustne i wygłaszać je w j. polskim oraz w j. obcym na poziomie podstawowym, z zakresu pracy socjalnej, z wykorzystaniem podstawowych ujęć teoretycznych w dziedzinie nauk społecznych	P7U_U	P7S_UK
K_U13	posługiwać się językiem obcym w zakresie pracy socjalnej, zgodnie z wymaganiami określonymi dla poziomu B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego	P7U_U	P7S_UK
Kompetencje społeczne: absolwent jest gotów do			
K_K01	wykonywania funkcji inicjatora i organizatora życia społecznego, kierowania zespołami i przedsięwzięciami, proponowania ich kształtu programowego, organizacyjnego i prawnego	P7U_K	P7S_KR
K_K02	współdziałania i kierowania zespołem, przyjmując rolę lidera monitorującego przebieg i efekty pracy, wykorzystując wiedzę o sprawnym zarządzaniu w kierowaniu instytucjami o	P7U_K	P7S_KR

	charakterze socjalnym, kulturalnym i wychowawczym		
K_K03	pracy w grupie zadaniowej przyjmując różne role zawodowe: organizatora sieci, animatora, asystenta rodzinnego, stosując odstawowe techniki negocjacyjne, pełniąc rolę arbitra, mediatora i negocjatora w sytuacji konfliktu społecznego	P7U_K	P7S_KR
K_K04	budowania projektów socjalnych i trafnego przewidywania wielokierunkowych skutków społecznych swej działalności, monitorowania i ewaluacji zaprojektowanych działań	P7U_K	P7S_KR
K_K05	określenia i uzgadniania priorytetów w realizacji zadań zespołowych i kierowanych projektach socjalnych oraz agencjach usług socjalnych	P7U_K	P7S_KR
K_K06	komunikowania się z otoczeniem, przekazywania i obrony własnych poglądów, wypowiedzania się w ważnych sprawach społecznych, posiadając umiejętności retoryczne i erystyczne i określając priorytety w realizacji zadań	P7U_K	P7S_KR
K_K07	Identyfikowania i rozstrzygania dylematów moralnych i trudności organizacyjnych związanych z wykonywaniem zawodu pracownika socjalnego w różnych jego rolach zawodowych	P7U_K	P7S_KR
K_K08	podejmowania roli uczestnika w zespołowym opracowaniu projektów i programów społecznych, również kierunków polityki społecznej oraz przewidywania efektów społecznych ich realizacji	P7U_K	P7S_KR
K_K09	tworzenia (współtworzenia) instytucji publicznych, organizacji społecznych, gospodarczych, prywatnych, non profit w obszarze działalności społecznej, wychowawczej, usług socjalnych	P7U_K	P7S_KO
K_K10	uczenia się nowych treści i doskonalenia umiejętności poprzez samokształcenie, podejmowania studiów III stopnia, studiów podyplomowych, poszerzonych o wymiar interdyscyplinarny	P7U_K	P7S_KR
K_K11	tworzenia i rozwoju form indywidualnej przedsiębiorczości w tym form opieki działających na zasadach komercyjnych oraz zasadach organizacji non profit działających w sferach życia społecznego	P7U_K	P7S_KO
K_K12	tworzenia i planowania rozwoju form indywidualnej przedsiębiorczości wykorzystującej wiedzę ze studiowanej dyscypliny	P7U_K	P7S_KO

Skład zespołu przygotowującego raport samooceny

Imię i nazwisko	Tytuł lub stopień naukowy/stanowisko/funkcja pełniona w uczelni
Aldona Żurek	prof. UAM, dr hab. / Dziekan Wydziału Socjologii UAM
Anna Michalska	prof. UAM, dr hab. / Kierownik Zakładu Badań Problemów Społecznych i Pracy Socjalnej
Agnieszka Jeran	prof. UAM, dr hab. / Prodziekan ds. Kształcenia Wydziału Socjologii UAM
Ryszard Necel	dr / adiunkt
Anna Niedźwiedzińska	mgr / Kierownik Biura Obsługi Wydziału Socjologii UAM
Małgorzata Błasiak-Duda	mgr / Starszy technik

Spis treści

Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów.....	3
Studia I stopnia na kierunku PRACA SOCJALNA	3
Studia II stopnia na kierunku PRACA SOCJALNA	16
Wskazówki ogólne do raportu samooceny.....	26
Prezentacja uczelni.....	27
Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim	29
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	29
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się.....	38
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie.....	50
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry.....	61
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie.....	65
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	68
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku.....	70
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	72
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach.....	78
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów.....	79

Wskazówki ogólne do raportu samooceny

Raport samooceny przygotowywany przez uczelnię jest jednym z podstawowych źródeł informacji wykorzystywanych przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w procesie oceny programowej. Jego głównym celem jest prezentacja koncepcji i programu studiów, uwarunkowań jego realizacji oraz miejsca i roli kształcenia w otoczeniu społecznym i gospodarczym, w odniesieniu **do szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia** określonych w załączniku do Statutu Polskiej Komisji Akredytacyjnej, a także refleksja nad stopniem spełnienia tych kryteriów.

Istotnymi cechami raportu samooceny jest analityczne i auto-refleksyjne podejście do prezentowanych w nim treści oraz poparcie przedstawianych w raporcie aspektów programu studiów i jego realizacji specyficznymi przykładami stosowanych rozwiązań, ze szczególnym uwzględnieniem wyróżniających je cech oraz dobrych praktyk. Raport powinien być zwięzły. W części I jego objętość nie powinna przekraczać 40 000 znaków.

We wzorze raportu samooceny zawarte zostały wskazówki mówiące o tym, co warto rozważyć i do czego odnieść się w raporcie. Zwrócono w nich uwagę na te elementy, odpowiadające szczegółowym kryteriom oceny programowej i przyjętym standardom jakości, do których odniesienie się umożliwi dokonanie pełnej samooceny, a następnie przeprowadzenie rzetelnej oceny przez zespół oceniający PKA.

Wskazówek tych nie należy traktować jako obligatoryjnych dla uczelni przygotowującej raport samooceny. Uczelnia w samoocenie każdego kryterium ma prawo w pełni autonomicznie przedstawiać kluczowe czynniki uwiarygadniające jego spełnienie. Wyłącznym celem wskazówek jest pomoc w zrozumieniu istoty każdego z kryteriów, wskazanie informacji najważniejszych dla procesu oceny oraz zainspirowanie do formułowania pytań, na które warto poszukiwać odpowiedzi w procesie samooceny i opracowywania raportu, a także w celu doskonalenia jakości kształcenia na ocenianym kierunku.

Należy pamiętać, że zgodnie z § 17 ust. 3 statutu PKA z dnia 13 grudnia 2018 r., Uczelnia powinna opublikować raport samooceny na swej stronie internetowej przed wizytacją zespołu oceniającego.

Prezentacja uczelni

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza jest stuletnią instytucją, której tradycja nawiązuje do znacznie starszych korzeni kształcenia akademickiego w Poznaniu – Akademii Lubrańskiego (1519) i Kolegium Jezuickiego (1573, prawa uniwersytetu nadane w 1611). Obecnie na niemal 90 kierunkach i ponad 200 specjalnościach studiuje blisko 35 tys. studentów studiów I i II stopnia oraz jednolitych magisterskich. Od 1 października 2019 roku kształcenie doktorantów prowadzone jest w obrębie Szkoły Doktorskiej UAM. Wydziały UAM zorganizowane są w pięć Szkół Dziedzinowych. Wysoki status UAM w zakresie kształcenia, prowadzenia działalności naukowej i tworzenia standardów pracy i prowadzenia badań potwierdzają takie osiągnięcia uczelni jak:

- otrzymany w 2016 roku prestiżowy certyfikat „HR Excellence in Research” nadawany przez Komisję Europejską;
- uzyskanie w 2019 roku statusu „uniwersytetu europejskiego” związane z wejściem do konsorcjum EPICUR, które zrzesza 8 uczelni (ze Strasburga, Freiburga Bryzgowijskiego, Amsterdamu, Karlsruhe, Wiednia, Salonik, Mulhouse);
- uzyskanie w 2019 roku statusu „uczelni badawczej” związane z pierwszym konkursem MNiSW „Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza”, którego UAM został laureatem;
- utrzymanie lokaty wśród najlepszych uniwersytetów w Polsce w rankingu Fundacji Edukacyjnej Perspektywy – w roku 2019 trzecie miejsce w kategorii uniwersytetów i piąte wśród szkół akademickich.

UAM aktywnie uczestniczy w licznych organizacjach międzynarodowych, m.in.: European University Association (EUA), European University Continuing Education Network (EUCEN), The Compostela Group of Universities, The Santander Group – European University Network.

UAM jest jedną z uczelni, które charakteryzuje ogromna troska o zarządzanie jakością kształcenia. Już w roku 2010 powołano pionierski projekt o charakterze pro jakościowym – Uczelniany System Zarządzania Jakością Kształcenia (USZJK), którego zadaniem jest kształtowanie kultury kształcenia obejmującej: ewaluację, zapewnienie oraz doskonalenie jakości kształcenia realizowanego na wydziałach UAM. USZJK określa główne cele i kierunki rozwoju procesu kształcenia, uwzględnienie autonomii każdego z kierunków i wewnętrznego zróżnicowania oferty, pozwala na dostosowanie rozwiązań do specyfiki jednostek przy zachowaniu spójności i wysokiej jakości procesu kształcenia.

Wydział Socjologii sięga korzeniami do Katedry Socjologii i Filozofii Kultury, utworzonej w 1920 roku i kierowanej przez Floriana Znanieckiego. Powojenne odtwarzanie siły socjologii zaowocowało powstaniem najpierw Katedry Socjologii (1957), a potem Instytutu (1969), który od 1975 roku funkcjonował w ramach (utworzonego wówczas) Wydziału Nauk Społecznych. Od 1 października 2019 Instytut przekształcił się w Wydział Socjologii, prowadząc działalność w ramach Szkoły Nauk Społecznych. Siedziba Wydziału mieści się w obrębie Kampusu Ogrody, obejmującego budynki administracyjne i dydaktyczne oraz część parkową. Przestrzeń tę Wydział Socjologii dzieli z czterema wydziałami: Antropologii i Kulturoznawstwa, Filozoficznym, Psychologii i Kognitywistyki oraz Studiów Edukacyjnych.

Wydział Socjologii oferuje kształcenie na najwyższym poziomie dzięki zapewnieniu wysokiej klasy kadry badawczo-dydaktycznej. Jej poziom potwierdzają:

- rozwój mierzony awansami naukowymi (9 stopni doktora habilitowanego uzyskanych przez pracowników w okresie od roku 2015),
- granty realizowane ze środków NCN (10 uzyskanych w ostatnich 5 latach), NCBiR (3 granty) i NPRH czy Horyzont2020,
- współpraca międzynarodowa: 6 wyjazdów pracowników w ramach wymiany Erasmus+ w latach 2015-2019, 24 zaproszonych gości międzynarodowych w latach 2015-2019, ponad 60

kontaktów z badaczami z ponad 20 krajów, wiążących się ze stałą współpracą badawczą i publikacyjną),

- realizowane od 2015 roku działania ukierunkowane na podnoszenie jakości kształcenia, finansowane z uzyskanej Dotacji pro jakościowej, które umożliwiły poprawę infrastruktury i wyposażenia sal dydaktycznych, zwiększenie kompetencji dydaktycznych pracowników, a także umożliwiają studentom kontakt z ekspertami oraz korzystanie z dodatkowych szkoleń (łącznie pracownicy i studenci przedłożyli niemal 300 wniosków na różne działania).

Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

1.1. Koncepcja kształcenia – historia i główne założenia

Przygotowanie do uprawiania pracy socjalnej musi opierać się na solidnych fundamentach, a takie może zagwarantować socjologia jako dyscyplina naukowa mająca podstawy teoretyczne i metodologiczne. Powstające w 1992 roku studia przygotowujące do zawodu pracownika socjalnego które zostały nazwane „Studium Pracy Socjalnej” (formalnie „praca socjalna” nie istniała w wykazie kierunków (umieszczono ją w 2005 roku - <http://www.rgnisw.nauka.gov.pl/uchwaly-2005/uchwala-nr-205-2005-rady-glownej-szkolnictwa-wyzszego-z-dnia-13-pazdziernika-2005-r-.html>) jednocześnie ówczesna Rada Wydziału Nauk Społecznych powołała Studium Pracy Socjalnej jako jednostkę dydaktyczną i organizacyjną. Pracownicy Studium Pracy Socjalnej stworzyli oryginalny program kształcenia i nawiązali współpracę z wszystkimi instytucjami pomocy społecznej w środowisku oraz z licznymi organizacjami pozarządowymi. Przede wszystkim budując program uwzględniali korzyści wynikające z socjologicznego ujmowania specyfiki pracy socjalnej i liczne korzyści, jakie mogą odnieść studenci pracy socjalnej zapoznając się z socjologicznymi opracowaniami dotyczącymi przyczyn problemów społecznych, socjologicznymi teoriami na temat zdrowia i choroby, z wiedzą dotyczącą społeczeństwa globalnego. Wprowadzając kształcenie pracowników socjalnych do ówczesnego Instytutu Socjologii mieliśmy świadomość o korzyściach płynących z socjologii dla pracy socjalnej i stosowaniu socjologicznej wiedzy o środowisku, jego specyfice oraz jego cechach w konstruowaniu modeli pracy socjalnej. Powstanie Studium, a potem kierunku (od roku 2007) było przejawem – wpływającej z poznańskich tradycji uprawiania socjologii – wrażliwości publicznej⁹.

Na uruchomienie studiów praca socjalna w 1992 roku pozwalały nam: 1) stan kadrowy, 2) doświadczenie badawcze, 3) pełna jasność celów kształcenia, 4) pełna jasność, do jakich ról zawodowych przygotowuje się absolwentów, 5) rozeznanie w stanie zatrudnienia pracowników socjalnych w środowisku wielkopolskim.

Historia kształcenia do zawodu pracownika socjalnego dowodzi, że te pięć wymienionych warunków jest nadal istotnym fundamentem w prowadzeniu studiów na I i II stopniu. W koncepcji kształcenia istotnym fundamentem jest założenie, że w obrębie UAM istnieje możliwość łączenia dydaktyki z problematyką prowadzonych badań socjologicznych nad wybranymi grupami w określonych obszarach pracy socjalnej, a uczelnia wyższa stwarza większe szanse na realizację interdyscyplinarnego trybu kształcenia niż szkoły policealne (które zajmowały się kształceniem pracowników socjalnych aż do 2013 roku). Stwarza również możliwość pogłębionego kontaktu z placówkami opiekuńczymi, instytucjami pomocy społecznej oraz placówkami medycznymi, z którymi dana uczelnia współpracuje naukowo, badawczo i dydaktycznie. Istnieje również możliwość przekazywania studentom wzorów rozwiązywania problemów badawczych, metod diagnozowania i prognozowania oraz umiejętnego projektowania zmian w środowisku, co doskonale uzupełnia teoretyczne obszary kształcenia.

Z perspektywy już 28 lat kształcenia do zawodu pracownika socjalnego można skonstatować, że założenia programowe zbudowane na modelu łączenia wiedzy interdyscyplinarnej ale opartej na gruncie socjologicznym z szerokim dostępem do doświadczeń praktycznych (sformułowane w 1992 roku) okazało się trafnym posunięciem, o czym świadczą kariery zawodowe naszych absolwentów, a przede wszystkim utrzymująca się atrakcyjność kierunku, która nie maleje od 28 lat.

⁹ Krótki opis tożsamości socjologii poznańskiej – załącznik nr III.01.1

Studia I stopnia

Konstrukcja programu studiów I stopnia jest odzwierciedleniem koncepcji opartej na kilku istotnych filarach czyli celach kształcenia, logice studiowania, łączenia teorii socjologicznych z praktyką i efektach uczenia się. Pierwszy program powstał w 1992 roku jako podstawa do wniosku o uruchomienie Studium Pracy Socjalnej. Podstawą programową kształcenia na pracy socjalnej, wyrażoną w pierwszym programie tych studiów i nadal aktualną, było oparcie programu na wiedzy socjologicznej, pedagogicznej, psychologicznej, socjomedycznej, gerontologicznej oraz z zakresu polityki społecznej, przy jednoczesnym nastawieniu na przygotowanie studentów do pełnienia szeroko rozumianej roli zawodowej, roli pozwalającej na wypełnianie oczekiwań ustawowych i społecznych wobec roli zawodowego pracownika socjalnego.

Program studiów praca socjalna I stopnia jest skoncentrowany na pięciu ważnych filarach:

1. Przygotowanie studentów do szerokiego wachlarza ról zawodowych – przede wszystkim ról: badacza problemów społecznych, stratega społecznego i kreatora polityki społecznej. Rolom zawodowym pracownika socjalnego podporządkowane są treści przedmiotów teoretycznych, wprowadzających do istoty pracy socjalnej oraz formy przedmiotów praktycznych, w których studenci obserwują działania zawodowe profesjonalistów podczas praktyk zawodowych (po I roku) i praktyk specjalizacyjnych (po II roku). Szczególny nacisk jest położony na dobre przygotowanie do roli badacza problemów społecznych, jako roli filarowej, gwarantującej powodzenie w innych rolach zawodowych.

2. Przekazywanie efektów pracy naukowo-badawczej kadry podczas zajęć dydaktycznych: analiza problemów społecznych jest poparta konkretnymi efektami badań empirycznych nad genezą, przebiegiem i skutkami społecznymi wybranych problemów takich jak: ubóstwo, bezrobocie, wykluczenie społeczne, dysfunkcyjność rodziny, niezaradność społeczna, samotne rodzicielstwo, niepełnosprawność, uzależnienia itp. Nawiązywanie przez wykładowców do efektów własnej pracy naukowo-badawczej jest dla studentów bardzo ważnym dowodem na to, że prowadzenie badań empirycznych jest ważną częścią profesjonalnej pracy do której są przygotowywani.

3. Realizacja przedmiotów kierunkowych w atrakcyjnej formie czyli: odwiedzanie i hospitowanie placówek pomocy społecznej, zapraszanie przedstawicieli różnych organizacji społecznych do prowadzenia zajęć w ramach przedmiotu „Obszary pracy socjalnej” oraz poprzez prezentację metod pracy socjalnej w formie audiowizualnej. Praktyka zawodowa odbywana przez studentów po I roku studiów w ośrodkach pomocy społecznej jest połączona z uczestnictwem w procesie diagnozowania potrzeb klientów pomocy społecznej, obserwacją środowiska rodzinnego klientów i poznawaniem złożoności sytuacji rodzin korzystających z różnych form pomocy społecznej. Również praktyka specjalizacyjna odbywana po II roku studiów w placówkach i instytucjach w różnych sektorach pomocowych – głównie w sektorze pozarządowym jest znakomitą okazją do poznania specyfiki pracy socjalnej.

4. Współpraca z praktykami w budowaniu programu studiów i w jego uaktualnianiu - konsultacje ze środowiskiem praktyków pomocy społecznej i pracy socjalnej ułatwiają proces aktualizacji treści przedmiotów kierunkowych oraz wprowadzanie istotnych zmian w takich przedmiotach jak: polityka społeczna, polityka socjalna, teoria i metody pracy socjalnej. Zapraszanie praktyków do współorganizacji konferencji środowiskowych i regionalnych, dzięki czemu studenci mają dodatkową okazję do poznania doświadczeń praktyków w rozwiązywaniu problemów społecznych oraz rozwiązań stosowanych w różnych obszarach pracy socjalnej. Dodatkowo mają także szansę nawiązania kontaktów z przyszłymi pracodawcami.

5. Wiązanie tematyki prac licencjackich z celami utylitarnymi poprzez przygotowywanie projektu socjalnego - ten dydaktyczny schemat sprowadza się do łączenia wiedzy teoretycznej z wiedzą praktyczną wraz z ćwiczeniem umiejętności w zakresie konstruowania wskaźników empirycznych, w

którym uwaga studentów skoncentrowana jest na poznawaniu złożonych przyczyn oraz przebiegu zjawisk i problemów społecznych a także ich skutków. Poprzez uczestnictwo studentów w prowadzeniu badań diagnostycznych podczas realizacji pracy licencjackiej opartej na diagnozie wybranego problemu społecznego. Ważnym etapem w nabywaniu umiejętności badawczych jest przygotowanie monograficznego projektu socjalnego na podstawie przeprowadzonych badań diagnostycznych.

Studia II stopnia

Uruchomienie studiów magisterskich na kierunku praca socjalna wpisuje się w kierunki rozwoju uczelni sformułowane w misji UAM sformułowanej w „Strategii Rozwoju UAM na lata 2009-2019. Nowelizacja”¹⁰.

Strategia Instytutu Socjologii przygotowana na lata 2010-2020 zakładała, że zostanie uruchomiony drugi stopień studiów na kierunku praca socjalna. Uruchomienie drugiego stopnia było naturalną konsekwencją bogatych już doświadczeń w kształceniu do zawodu pracownika socjalnego i było zgodne z misją UAM zmierzającą do tego, aby przygotowywać do pracy zawodowej wysoko wykwalifikowanych, przedsiębiorczych, pełnych inicjatywy i twórczych absolwentów tworzących nowe wzorce życia społecznego, dysponujących cenionym przez pracodawców dyplomem. Te założenia zostały uwzględnione w programie studiów, który został zaakceptowany przez Komisję Programową ds. utworzenia wniosku, i przygotowanego przez Zespół ds. opracowania wniosku o utworzenie studiów II stopnia na kierunku praca socjalna w Instytucie Socjologii UAM. Projekt studiów był konsultowany wśród studentów III roku pracy socjalnej, z grupą absolwentów (z różnych roczników) Studium Pracy Socjalnej i pracy socjalnej, wśród przedstawicieli organizacji pozarządowych i wśród przedstawicieli głównych pracodawców w dziedzinie pomocy społecznej i pracy socjalnej (dokumentacja dostępna w BOW). Koncepcja studiów opierała się na celach kształcenia zalecanych przez KRK dla obszaru nauk społecznych oraz założeniach, które zostały przyjęte i zatwierdzone przez inne uczelnie w Polsce, które rozpoczęły już kształcenie na kierunku praca socjalna na poziomie magisterskim. Nasza koncepcja studiów i dobór przedmiotów oraz struktura programu jest oryginalna i została opracowana w Zakładzie Badań Problemów Społecznych i Pracy Socjalnej, którego pracownicy są głównymi realizatorami programu studiów licencjackich na kierunku praca socjalna. Uruchomienie pracy socjalnej na drugim stopniu było podporządkowane głównej misji - konkretne korzyści dla otoczenia społecznego, a w szczególności dla kadr samorządowych woj. wielkopolskiego, woj. zachodnio-pomorskiego, woj. lubuskiego, z których to województw najczęściej rekrutują się kandydaci na studia praca socjalna. Korzyści te, to przede wszystkim wzbogacenie kadr pomocy społecznej, kadr organizacji pozarządowych, instytucji samorządowych o charakterze pomocowym i opiekuńczym o wykwalifikowanych absolwentów potrafiących sprostać wyzwaniom, jakie stoją przed instytucjami pomocy społecznej i które zostały przedstawione w dokumencie „Założenia do zmian ustawy o pomocy społecznej” (Warszawa, kwiecień 2013 - federacja-ngo.pl/upload/file/Zalozenia_zmian_ustawy_MPiPS.pdf).

1.2. Powiązanie kształcenia z prowadzoną w uczelni działalnością naukową

Koncepcja studiów opiera się na łączeniu idei wynikających z wartości pracy socjalnej z socjologicznymi podstawami badania świata społecznego tkwiącymi w szeroko rozumianej socjologii. Powiązanie kształcenia z prowadzonymi badaniami oraz działalnością naukową, a także w zakresie przygotowania ekspertyz i raportów to podstawowy atut tych studiów. Przygotowując studentów do roli badacza problemów społecznych korzystaliśmy z własnych doświadczeń badawczych a

¹⁰ Misja UAM zawarta w Strategii rozwoju Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu na lata 2009-2019, załącznik nr III.01.2

jednocześnie zapraszaliśmy studentów do uczestnictwa w badaniach (doświadczenia badawcze zostały opisane w artykule opracowanym przez A. Michalską)¹¹. Działalność naukowa kadry prowadzącej zajęcia dydaktyczne na pracy socjalnej jest od początku silnie zsynchronizowana z problematyką poruszaną na zajęciach. Istotną cechą prowadzonych badań oraz organizowanych przy udziale studentów konferencji naukowych było uwzględnianie ich interesów - dzięki uczestnictwu poszerzają swoją wiedzę i mają szansę na prezentowanie wiedzy, kompetencji i umiejętności zdobywanych podczas studiowania.

Działalność badawcza pracowników prowadzących zajęcia dydaktyczne na kierunku praca socjalna, głównie pracowników Zakładu Badań Problemów Społecznych i Pracy Socjalnej koncentruje się na prowadzeniu badań nad ważnymi problemami społecznymi, przede wszystkim nad: ubóstwem, marginalizacją i wykluczeniem społecznym, osamotnieniem, poczuciem niepewności społecznej, skutkami starzenia się, niepełnosprawnością, samotnym macierzyństwem, dysfunkcjonalnością rodziny, przejawami przemocy w rodzinie, poczuciem niepewności społecznej, problemami generowanymi przez choroby psychiczne, poczuciem niezaradności społecznej, skutkami uzależnień w rodzinie, zjawiskami patologicznymi w grupach społecznych oraz skutkami dysfunkcji w systemie pomocy w rodzinie, co wpisuje się w ciągle aktualne problemy społeczne, ale jest też odpowiedzią na określone w Ustawie o pomocy społecznej obszary problemowe, wymagające zewnętrznych interwencji i zmian¹².

Działalność naukowa to również aktywny udział kadry uczącej do pełnienia zawodu pracownika socjalnego w licznych konferencjach naukowych poświęconych problematyce pracy socjalnej oraz pomocy społecznej i również współczesnym problemom społecznym. Wśród konferencji organizowanych przez zespół dydaktycznie związany z pracą socjalną należy wskazać na następujące: „Zaradność społeczna. Współczesne przejawy i ograniczenia” (19.11.2015, konferencja ogólnopolska), „Różne odcienie starości” (14.04.2016, seminarium o zasięgu wojewódzkim), I Ogólnopolskie Seminarium Kół Naukowych Studentów Pracy Socjalnej (3.03.2017), „Praca socjalna w rodzinie” (4.04.2017, symposium), „Niepełnosprawność w socjologii. Socjologia niepełnosprawności” (24.05.2017, konferencja), „25 lat kształcenia pracowników socjalnych w Instytucie Socjologii UAM” (12.10.2017, konferencja), „Czy małoletnie rodzicielstwo musi być samotne? Perspektywa dobrych praktyk” (17.04.2018, seminarium naukowe), „Zaradność społeczna. Jednostka w społeczeństwie” (18.05.2018, konferencja ogólnopolska), III konferencja Kół Naukowych Studentów Pracy Socjalnej (1.03.2019, współorganizacja). Ponadto pracownicy Zakładu Badań Problemów Społecznych i Pracy Socjalnej zorganizowali osiem sympozjów polsko-amerykańskich nt. „The Invisible Groups in Poland” – zawsze w marcu podczas corocznych wizyt studentów z Uniwersytetu w Cleveland.

1.3. Zgodność koncepcji kształcenia z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego oraz rynku pracy

W koncepcji kształcenia od samego początku czyli od 1992 roku wyraźnie zostało podkreślone, że uruchomienie studiów wynika z bardzo ważnych powodów. Najważniejsze były związane z potrzebami kadrowymi instytucji pomocy społecznej oraz potrzebami wspierania lokalnych organizacji i instytucji dobrze wykwalifikowaną kadrą. W przypadku studiów I stopnia szczególnym wyrazem odpowiedzi na oczekiwania kadrowe jest wyszczególnienie ról, które opisują obszary kompetencji i zaangażowania absolwentów, a które są wyrazem osiągnięcia założonych efektów

¹¹ A. Kotlarska-Michalska, Praca socjalna jako kierunek przygotowujący do wielu ról zawodowych (w:) Nauki humanistyczne i społeczne wobec problemów współczesnego świata. 40 lat Wydziału Nauk Społecznych, Wydawnictwo Naukowe Wydziału Nauk Społecznych, Poznań 2015, s. 191-209,

¹² Opisy obszarów aktywności naukowej znajdują się w załączniku nr III.04.1

uczenia się. W przypadku studiów II stopnia jest to z jednej strony wyspecjalizowanie owych ról, zbieżne z oczekiwaniami ustawowymi oraz z wyrażonymi przez współpracujące instytucje oczekiwaniami (szerzej omówione w kryterium 6).

Studia I stopnia

Cele kształcenia na kierunku praca socjalna na studiach I stopnia są bardzo jasno określone z racji istoty pracy socjalnej jako specyficznej, profesjonalnej działalności zawodowej powiązanej z potrzebami otoczenia społecznego oraz rynku pracy, ale pozostają w obrębie profilu ogólnoakademickiego. Od początku kadra budująca program i założenia nie miała wątpliwości, że rola pracownika socjalnego jest rolą szeroką i jej zakres w zasadzie tworzy **wiązkę ról zawodowych**. Wpływają na to nowe problemy społeczne, nowe zjawiska o charakterze dewiacyjnym i patologicznym. Coraz bardziej wydłużająca się lista problemów społecznych pociąga za sobą konieczność „dopisywania” i kreowania nowych ról pracownika socjalnego. Role te wymagają wyraźnego określenia, kto i z jakim wyposażeniem teoretyczno-praktycznym i o jakich kwalifikacjach i umiejętnościach może grać odpowiedzialne, szczegółowe role-specjalności, diagnozując, projektując i realizując proces zmiany w jednostce, grupie zbiorowości, społeczności lokalnej. Budując program studiów pod kątem preferowanych ról zawodowych przyjęliśmy, że obok wielu ważnych ról jakie będą realizować absolwenci pracy socjalnej, podstawową będzie **rola badacza problemów społecznych** – rola stwarzająca podstawę do projektowania zmian społecznych. Przyjęliśmy również, że liczne walory badań diagnostycznych pozwalają z większą dokładnością przewidywać kolejność koniecznych działań oraz rozmiar sił i środków niezbędnych w uruchomieniu projektu socjalnego, programu czy strategii. Najbardziej wskazanym typem postępowania uwzględniającego łączenie wyników badań diagnostycznych z prognozą i projektowaniem zmian jest specyficzny typ badania połączonego z projektowaniem, który został nazwany monograficznym projektem socjalnym. Kolejne role to:

- **rola stratega**: jest wymieniana w katalogu ról ustawowo przypisanych pracownikowi socjalnemu, jest również rolą narzuconą Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie jako podmiotom zobligowanym do jej wykonywania, ale rolą wymaganą na wszystkich szczeblach i we wszystkich instytucjach pomocy społecznej. Rola stratega należy do jednych z najtrudniejszych, wymagających umiejętności łączenia wiedzy teoretycznej i wiedzy praktycznej. Warunkiem niezbędnym jest posiadanie wiedzy o zasięgu problemu społecznego, jego rozmiarach i powiązaniach przyczynowo-skutkowych, a także wiedza pozwalająca oszacować siły i zasoby społeczne niezbędne do podjęcia czynności projektujących zmiany.

- **rola kreatora modelu polityki społecznej** i polityki socjalnej – ma charakter nowej, wyłaniającej się roli, której realizowanie wymaga doświadczenia w diagnozowaniu problemów społecznych, w projektowaniu zmian społecznych, w budowaniu strategii regionalnych oraz praktyki zawodowej w wielu sektorach pomocy społecznej i w wielu obszarach pracy socjalnej.

Studia II stopnia

Profil kształcenia przewidziany w realizacji programu studiów drugiego stopnia, to profil ogólnoakademicki. Jest wzbogacony o wyraźne nawiązanie do trzech obszarów praktyki – obszarów zalecanych przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej a wyrażonych w założeniach do zmian ustawy o pomocy społecznej (Warszawa, kwiecień 2013 - federacja.ngo.pl/upload/file/Zalozenia_zmian_ustawy_MPiPS.pdf). Zgodnie z oczekiwaniami zawartymi w tym projekcie, kształcenie pracowników socjalnych winno być ukierunkowane na nowe specjalności, które wzbogacą wachlarz ról pracownika socjalnego, a także pozwolą na efektywniejsze wykonywanie zadań w przeprofilowanym modelu pomocy społecznej. W programie studiów zostały uwzględnione główne założenia nowego modelu instytucjonalnej pomocy społecznej w celu zsynchronizowania tych zmian i koncepcji kształcenia. W projekcie zmian ustawy o pomocy społecznej są zaproponowane trzy

nowe specjalności, które w programie studiów pokrywają się z trzema (do wyboru) modułami specjalnościowymi.

Każda z trzech ścieżek specjalności ma zadanie przygotować specjalistów – fachowców od diagnozowania potrzeb oraz organizowania konkretnych form instytucjonalnych działań. Przedmioty, które oferujemy w pierwszej specjalności o nazwie „**Asystentura i mediacja rodzinna**” zakładają osiągnięcie efektów w postaci przygotowania asystentów rodziny mających akademicką wiedzę, umiejętności i kompetencje, aby fachowo realizować pomoc. Zapotrzebowanie na asystentów i mediatorów jest znaczne, zatem to potrzeby rynku socjalnego zdecydowały o tym, że ta specjalność znalazła się w proponowanym programie studiów magisterskich.

Zamierzone efekty kształcenia zostały przedstawione podczas licznych spotkań z przedstawicielami instytucji, które odgrywają ważną rolę w kształtowaniu kierunków pomocy społecznej i polityki regionalnej. Efekty kształcenia zostały zaakceptowane przez najważniejszych pracodawców, którymi są: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie (MOPR) oraz Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej (ROPS) a także „Stowarzyszenie NA TAK”, które jest głównym koordynatorem działań organizacji pozarządowych w Poznaniu¹³.

Druga specjalność o nazwie „**Organizacja usług socjalnych**” jest również zsynchronizowana z potrzebą powoływania do życia nowych placówek, które będą zajmować się diagnozowaniem potrzeb społecznych i uruchamianiem nowych wachlarzy usług, głównie opiekuńczych i pielęgnacyjnych. Potrzeby rynku w zakresie nowych instytucji socjalnych i opiekuńczych są również duże, na co wskazują najnowsze badania diagnostyczne. Zatem, specjalność „Organizacja usług opiekuńczych” jest zgodna z nowoczesnym planowaniem w pomocy społecznej i pomocy socjalnej. Zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze będzie systematycznie wzrastało, tak jak postępować będą procesy starzenia się społeczeństwa polskiego a jednocześnie zmniejszeniu ulegną zasoby opiekuńcze rodziny (o czym świadczą diagnozy demograficzne). Efekty kształcenia zaplanowane w tej specjalności zostały zaakceptowane przez głównych pracodawców, czyli Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej oraz przez główną organizację skupiającą inne struktury pozarządowe, czyli „Stowarzyszenie NA TAK”¹⁴

Trzecia specjalność o nazwie „**Animacja społeczności lokalnych**” jest odpowiedzią na potrzeby rynku, albowiem badania nad społecznościami wyraźnie sygnalizują konieczność profesjonalnego podejścia do edukacji społecznej, do kształtowania postaw obywatelskich oraz samoorganizacji i reorganizacji społeczności lokalnych. Profesjonalne podejście do tego zadania wymaga specjalistów od diagnozowania zasobów sieci społecznych i liderowania w organizowaniu nowych sieci społecznych oraz społecznościowych. Konieczność nowoczesnego podejścia do pracy socjalnej obliuguje do kształcenia liderów i animatorów, którzy znając zasady nowoczesnego zarządzania i specyfikę lokalnej polityki społecznej, mogą efektywnie planować zmiany i rekonstruować więzi społeczne.

Dodać należy, że studenci II stopnia dokonują wyboru specjalności po wcześniejszym otrzymaniu informacji o koncepcji każdej z trzech specjalności, jej strukturze, przedmiotach oraz głównych treściach programowych. Te informacje otrzymują podczas 30 godzinnego „Wprowadzenia do modułu” (po 10 godz. na każdą specjalność).

1.4. Sylwetka absolwenta

Studia I stopnia

Absolwent studiów licencjackich praca socjalna posiada wiedzę naukową, przygotowanie specjalistyczne, kompetencje i umiejętności umożliwiające mu efektywne funkcjonowanie w wielu

¹³ Załączniki III.01.3 i III.01.4

¹⁴ Załącznik III.01.4

rolach zawodowych pracownika socjalnego, w szczególności w roli badacza i diagnostyka problemów społecznych, stratega pomocy społecznej i kreatora modelu polityki społecznej. Absolwent jest przygotowany do samodzielnej realizacji zadań przypisanych ustawowo współczesnej roli pracownika socjalnego, ma wiedzę o złożonej strukturze świata społecznego i potrafi zdiagnozować mechanizmy procesów społecznych oraz zjawisk przybierających formę problemów społecznych. Absolwent potrafi wykorzystywać teoretyczny dorobek różnych dyscyplin naukowych oraz pracy socjalnej i analizować dane empiryczne odwołując się do pojęć i modeli teoretycznych. W szczególności umie projektować programy służące rozwiązywaniu problemów społecznych. Absolwent jest przygotowany do podjęcia pracy we wszystkich typach instytucji pomocy społecznej oraz w organizacjach społecznych zajmujących się problemami społecznymi, zarówno w sektorze publicznym (administracja rządowa i samorządowa), jak i w tak zwanym trzecim sektorze (organizacje pozarządowe).

Studia II stopnia

Absolwent studiów magisterskich praca socjalna posiada poszerzoną wiedzę naukową, i zgodnie z wybranym modułem kształcenia ma przygotowanie specjalistyczne, kompetencje i umiejętności umożliwiające mu odpowiedzialne i efektywne funkcjonowanie w roli zawodowej pracownika socjalnego, w szczególności do jednej z trzech ról: roli organizatora usług socjalnych, roli animatora społeczności lokalnych lub roli asystenta i mediatora rodzinnego. Absolwent jest przygotowany do samodzielnej realizacji zadań przypisanych ustawowo współczesnej roli organizatora usług, ma wiedzę o złożonej strukturze świata społecznego i potrafi zdiagnozować mechanizmy procesów społecznych oraz zjawisk przybierających formę problemów społecznych. Absolwent potrafi wykorzystywać teoretyczny dorobek naukowy z wielu dyscyplin a w szczególności z socjologii a także z obszaru pracy socjalnej i analizować dane empiryczne odwołując się do pojęć i modeli teoretycznych. Absolwent studiów II stopnia umie projektować programy służące rozwiązywaniu problemów społecznych i jest przygotowany do podjęcia pracy we wszystkich typach instytucji pomocy społecznej oraz w organizacjach społecznych zajmujących się problemami społecznymi, zarówno w sektorze publicznym (administracja rządowa i samorządowa), jak i w tak zwanym trzecim sektorze (organizacje pozarządowe). Jest też przygotowany do samodzielnego tworzenia nowych form usług socjalnych oraz organizacji społecznych służących zaspokajaniu potrzeb różnych kategorii społecznych w środowisku lokalnym. Absolwent jest przygotowany do podjęcia studiów trzeciego stopnia (doktoranckich).

1.5. Cechy wyróżniające koncepcję kształcenia oraz wykorzystane wzorce krajowe i międzynarodowe

Studium Pracy Socjalnej od początku swego istnienia (od 1992 roku) promowało w środowisku lokalnym oraz w środowisku ogólnopolskim profesjonalne kształcenie w zakresie pracy socjalnej. Jest rozpoznawane jako pierwsza placówka w Polsce związana z uniwersyteckim kształceniem pracowników socjalnych na poziomie licencjackim i od początku swego istnienia uczestniczy we wszystkich ogólnopolskich konferencjach poświęconych polityce społecznej i pracy socjalnej. Studium Pracy Socjalnej od 2006 roku jako powołany kierunek studiów, wraz z utworzonym Zakładem Badań Problemów Społecznych i Pracy Socjalnej (w 2000 r.) utrzymuje liczne kontakty z innymi instytucjami kształcącymi do zawodu pracownika socjalnego w Polsce i w Europie. Dzięki temu uczestniczyło w prowadzeniu badań międzynarodowych oraz w wymianie doświadczeń dydaktycznych w ramach trzech grantów międzynarodowych. Szczególnie owocnie rozwijała się współpraca z Finlandią (Uniwersytet w Rovaniemi), Rosją (Uniwersytet Moskiewski) i Holandią (Noordelijke Hogeschool w Leeuwarden), a od 2012 z Uniwersytetem w Cleveland (USA).

Drugą cechą wyróżniającą jest doświadczenie pracowników we współpracy z władzami miasta Poznania dzięki uczestnictwu w opracowywaniu adresowanych programów pomocowych uwzględniających działania doraźne i programy wspomagające oraz inne elementy systemu wsparcia

społecznego. Jedną z istotniejszych była strategia „Priorytety strategiczne polityki społecznej miasta Poznania. Założenia – zasady – cele – zadania”, która została przyjęta przez Radę Miasta w 2003 roku. Pracownicy ówczesnego Studium Pracy Socjalnej byli współautorami pierwszej w Polsce „Strategii rozwoju pomocy społecznej” (opracowanej dla Wojewódzkiego Zespołu Pomocy Społecznej w Poznaniu). Od samego początku prowadzenia studiów przygotowujących do zawodu pracownika socjalnego ważną cechą wyróżniającą była ożywiona współpraca badawcza i ekspercka ze środowiskiem a konkretnie z instytucjami zajmującymi się polityką społeczną. Ta tradycja jest pielęgnowana do dziś o czym świadczą liczne wspólne działania.

1.6. Kluczowe kierunkowe efekty uczenia się

Studia I stopnia na kierunku praca socjalna

Efekty uczenia się na studiach licencjackich mają odniesienie do: uniwersalnych charakterystyk poziomów w PRK¹⁵ oraz do charakterystyk drugiego stopnia uczenia się PRK¹⁶.

Efekty uczenia się w zakresie wiedzy: zgodnie z koncepcją i celami kształcenia absolwenci pracy socjalnej mają wiedzę pozwalającą im na definiowanie, objaśnianie, i diagnozowanie głównych problemów społecznych, zjawisk patologicznych i dewiacyjnych oraz mechanizmów wykluczenia społecznego. To jest najistotniejszy rodzaj wiedzy pozwalający na postawienie diagnozy sytuacji i na prawidłową realizację etapów postępowania w różnych modelach budowy strategii rozwiązywania problemów społecznych oraz w różnych typach projektów socjalnych. Aby jednak zgromadzić ten specjalistyczny rodzaj wiedzy, studenci pracy socjalnej otrzymują szeroki zakres informacji ułatwiający im budowanie ról zawodowych, czyli znają kluczowe pojęcia, koncepcje teoretyczne, podstawy metodologiczne oraz najważniejsze wyniki badań z następujących dziedzin: socjologia, pedagogika społeczna, psychologia społeczna, psychologia rozwoju człowieka, psychopatologia, pedagogika specjalna, filozofia, ekonomia i statystyka. Równoległe absolwenci pracy socjalnej posiadają wiedzę o metodach, technikach i modelach pracy socjalnej, znają pojęcia, koncepcje teoretyczne i praktyczne możliwości zastosowania wiedzy z ogólnej metodologii nauk, metod i technik badań socjologicznych oraz statystyki. Zatem, dzięki takiej koncepcji kształcenia oraz sprecyzowanej koncepcji ról zawodowych, absolwent pracy socjalnej rozróżnia i charakteryzuje instytucje wsparcia społecznego, posiada wiedzę o ich funkcjonowaniu w zakresie prawno-organizacyjnym, co umożliwia mu planowanie procesu zmiany. Jednym słowem, absolwenci pracy socjalnej mają wiedzę umożliwiającą im prowadzenie pracy socjalnej na trzech poziomach, czyli mikropraktyki, mezopraktyki i makropraktyki – w zależności od wyboru obszaru pracy socjalnej oraz wybranych metod.

Efekty uczenia się są również jednoznaczne na **poziomie umiejętności**. Realizowane są głównie poprzez przedmioty określane jako kierunkowe. Najważniejsze efekty można ująć następująco - absolwent stosuje metody pracy socjalnej w odniesieniu do dokonanej diagnozy środowiska życia klienta (osoby, rodziny, grupy), prawidłowo wskazuje etapy postępowania w budowaniu strategii rozwiązywania problemów społecznych (według różnych modeli) oraz w różnych typach projektów socjalnych – co jest istotne w mezopraktyce i makropraktyce pracy socjalnej. Kluczowe umiejętności to: umiejętność objaśniania i charakteryzowania głównych zjawisk patologicznych i dewiacyjnych i umiejętność wskazywania roli czynników mikro i makrospołecznych w ich generowaniu. Absolwenci

¹⁵ Uniwersalne charakterystyki poziomów w PRK – załącznik do ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 64 i poz. 1010).

¹⁶ Charakterystyki drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6-8 PRK lub charakterystyki drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6 i 7 PRK dla dziedziny sztuki - część I i część II załącznika do rozporządzenia MNiSW z dnia 14 listopada 2018 r. (Dz. U. z 2018 r. poz. 2218).

pracy socjalnej mogą działać zawodowo w różnych sytuacjach, dlatego posiadają profesjonalne przygotowanie do tego, żeby w sytuacjach problemowych działać pewnie i skutecznie, korzystając z wiedzy o zagrożeniach społecznych i cywilizacyjnych.

Efekty uczenia się w trzecim ważnym wymiarze - **kompetencji społecznych**, są szczególnie ważne w pracy z jednostką, rodziną i grupą oraz społecznością. Do istotnych kompetencji społecznych absolwenta pracy socjalnej zaliczyć można to, że posiada on przygotowanie do profesjonalnego, odpowiedzialnego i etycznego działania w grupach i instytucjach realizujących cele i zadania w obszarze polityki społecznej oraz pracy socjalnej. Absolwent posiada kompetencje w korzystaniu z wiedzy z zakresu przyczyn, przebiegu i skutków problemów społecznych w budowaniu projektów socjalnych i strategii rozwiązywania problemów społecznych. Ważnym rodzajem kompetencji jest zorientowanie na kreatywne i konstruktywne aktywizowanie działań jednostkowych, zespołowych, społecznych, obywatelskich i instytucjonalnych na rzecz polepszania jakości życia jednostek, grup i ich społeczności oraz otwartość na współpracę z organizacjami wszystkich sektorów i co ważne, działanie w sposób przedsiębiorczy.

Studia II stopnia na kierunku praca socjalna

Efekty uczenia się w odniesieniu do wiedzy obejmują poszerzoną wiedzę o istocie i osobliwościach nauk społecznych oraz o pracy socjalnej jako dyscyplinie praktycznej, a także o jej powiązaniach z innymi dyscyplinami. Absolwent ma również poszerzoną wiedzę o strukturach społecznych i uwarunkowaniach nierówności społecznych, wykluczenia społecznego oraz dysfunkcji społecznych. Ma też poszerzoną wiedzę o relacjach między strukturami społecznymi i strukturami władzy oraz o instytucjach pomocy społecznej, o systemie integracji społecznej, systemie wsparcia społecznego. Wiedza ta dotyczy zarówno istoty więzi i zależności występujących między rodziną, środowiskiem lokalnym, regionem, państwem. To poszerzenie wiedzy umożliwia dokonanie diagnozy stanu struktur, instytucji i więzi społecznych, zasobów oraz funkcjonowania infrastruktury pomocy społecznej, systemu zdrowia oraz systemu wsparcia społecznego.

Efekty uczenia się przekładające się na **umiejętności** to przede wszystkim umiejętność interpretacji i wyjaśniania zjawisk i złożonych procesów społecznych oraz wzajemnych relacji między zjawiskami społecznymi przy pomocy pojęć i teorii stosowanych w naukach społecznych, a w szczególności w teorii pracy socjalnej i polityce społecznej. Absolwent studiów magisterskich potrafi w szerokim zakresie samodzielnie zaproponować rozwiązanie konkretnego problemu społecznego poprzez zaprojektowanie nowych organizacji i instytucji o charakterze socjalnym, a także poprzez tworzenie nowych ról pracownika socjalnego. Ważna też jest umiejętność pracy w grupie zadaniowej i przyjmowanie różnych ról zawodowych: organizatora sieci, animatora, asystenta rodzinnego, oraz znajomość technik negocjacyjnych, która jest przydatna w pełnieniu roli arbitra, mediatora i negocjatora w sytuacji konfliktu społecznego.

Efekty uczenia się to również **kompetencje** niezbędne w pełnieniu ról zawodowych. Do najistotniejszych należą te, które pozwalają na określanie priorytetów w realizacji zadań zespołowych i kierowanych projektach socjalnych a także w centrach usług socjalnych, również kompetencje w zakresie identyfikacji i rozstrzygnięciu dylematów moralnych i trudności organizacyjnych związanych z wykonywaniem zawodu pracownika socjalnego w różnych jego rolach zawodowych. Ważnym efektem uczenia się jest przygotowanie absolwenta do tworzenia (współtworzenia) instytucji publicznych, organizacji społecznych, gospodarczych, prywatnych, non profit w obszarze działalności społecznej, agencji usług socjalnych, instytucji wychowawczych.

Warto podkreślić, że prowadzenie kierunku praca socjalna ma mocne zakotwiczenie w dorobku naukowo-badawczym pracowników, którzy stanowią kadre dydaktyczną i którzy prowadząc badania nad ważnymi problemami społecznymi, funkcjonowaniem systemu pomocy społecznej oraz nad kierunkami polityki społecznej i socjalnej są przygotowani do realizacji treści kształcenia zawartych w programie studiów I i II stopnia.

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

2.1. Dobór kluczowych treści kształcenia – ich związek z koncepcją kształcenia

Dobór kluczowych treści kształcenia wynika z celów kształcenia i założonych efektów kształcenia na poziomie studiów I i II stopnia na kierunku praca socjalna (por. Kryterium 1.). Przygotowując obydwie programy studiów przyjęto założenie o interdyscyplinarnym charakterze pracy socjalnej, co odzwierciedla struktura programów studiów licencjackich i magisterskich; obok przedmiotów socjologicznych oraz przedmiotów kierunkowych (dla kierunku praca socjalna, opartych o podejście socjologiczne), realizowane są, na obu poziomach studiów, przedmioty reprezentujące inne dyscypliny (psychologia, pedagogika, prawo, nauki o polityce społecznej, filozofia, ekonomia, inne).

Przygotowane programy zawierają również treści kształcenia odnoszące się do stosowanego charakteru pracy socjalnej, na co wskazuje: obecność praktyk zawodowych i dyplomowych, poprzedzonych przygotowaniem do praktyk; a także jednoznacznie osadzony w obszarze praktycznym charakter przedmiotu „Obszary pracy socjalnej” (por. Kryterium 2.2.); współpraca między otoczeniem społecznym a Wydziałem Socjologii w ramach realizowanego programu studiów na I i II stopniu; czy kompetencje kadry naukowo-dydaktycznej zatrudnionej na Wydziale Socjologii jak i specjalistów z danej dyscypliny wiedzy spoza wydziału, którym powierza się zajęcia dydaktyczne (prawnicy, gerontolodzy, praktycy wykonujący zawody pomocowe).

Kluczowe treści kształcenia, przekazywane na obu poziomach związane są z badaniami i publikacjami pracowników Wydziału Socjologii (czego odzwierciedleniem jest obsada zajęć dydaktycznych). Profesjonalnie prowadzone zajęcia dydaktyczne są możliwe dzięki kompetencjom, kwalifikacjom i pracy badawczej pracowników wydziału, a w szczególności pracowników zatrudnionych w Zakładzie Badań Problemów Społecznych i Pracy Socjalnej, którzy są głównymi realizatorami programu.

Studia I stopnia

Konstrukcja programów studiów dla I stopnia na kierunku Praca Socjalna jest oparta o treści zawarte w modułach: moduł przedmiotów kierunkowych (treści dotyczą pracy socjalnej, w oparciu o podejście socjologiczne) obejmujący także obowiązkowe praktyki i zajęcia przygotowujące do nich, seminarium dyplomowe, moduł przedmiotów ściśle socjologicznych, moduł innych przedmiotów wynikających z interdyscyplinarnego charakteru pracy socjalnej (m. in. psychologia, pedagogika, prawo, polityka społeczna), lektorat z języka obcego, moduł przedmiotów do wyboru (wykładów fakultatywnych).

Realizowany program w ramach studiów I stopnia Pracy Socjalnej zawiera zróżnicowane treści kształcenia, odnoszące się do przedmiotów (modułów), reprezentujących pracę socjalną, socjologię i inne dyscypliny:

Moduł przedmiotów kierunkowych (praca socjalna oraz praktyki i seminaria dyplomowe dla studiów I stopnia).

Przedmioty kierunkowe: Wstęp do pracy socjalnej, Historia pracy socjalnej, Teorie i metody pracy socjalnej, Diagnozowanie i projektowanie w pracy socjalnej, Obszary pracy socjalnej, Etyka pracy socjalnej, stanowią 300 godzin w programie studiów licencjackich (14% godzin w ramach programu), przypisano im 25 punktów ECTS, co stanowi 14% ogólnej liczby punktów ECTS tego poziomu studiów. Elementem tego modułu są również praktyki oraz seminaria dyplomowe. Niezależnie od kierunkowego charakteru tej grupy przedmiotów ich podłożem są nauki socjologiczne, jako podstawowa dla kierunku dyscyplina nauki.

Praktyki zawodowe i specjalizacyjne oraz przygotowanie do nich stanowią ogółem 330 godzin (w tym 30 godzin przygotowania i ewaluacji praktyk), a zarazem 16% godzin programu studiów licencjackich

oraz 10% z puli punktów ECTS (17 punktów). Najistotniejszymi elementami tego fragmentu modułu na studiach pierwszego stopnia są:

- „Praktyka zawodowa” w wymiarze 120 godzin, po pierwszym roku studiów;
- „Praktyka specjalizacyjna” w wymiarze 120 godzin po drugim roku studiów.

Seminarium dyplomowe poprzedza proseminarium (ogółem 13 punktów ECTS). W programie na trzecim roku studiów przewidziano na ich realizację 60 godzin, co stanowi 3% ogólnej puli godzin oraz 7% ECTS dla tego poziomu studiów.

Treści kształcenia w ramach prezentowanego modułu są realizowane w ramach 690 godzin, a przedmiotom wchodzącym w zakres modułu przypisano 65 punktów ECTS. Treści kierunkowe stanowią **jedną trzecią przekazywanych treści w programie studiów pierwszego stopnia** (33% godzin programu), a ich ranga mierzona punktami ECTS była porównywalnie wysoka (przypisano im nieco ponad jedną trzecią punktów). Ponadto należy podkreślić, iż treści dotyczące teorii i metod pracy socjalnej, jej modeli, stosowanych technik i narzędzi interwencji, przekazywane są również podczas realizacji programu studiów w ramach pozostałych przedmiotów, a zwłaszcza z zakresu prawa, psychologii, pedagogiki, gerontologii społecznej, polityki socjalnej i społecznej oraz, w pewnym zakresie, przedmiotów fakultatywnych.

Moduł przedmiotów socjologicznych dla studiów I stopnia:

Program studiów I stopnia obejmuje następujące przedmioty bezpośrednio osadzone w socjologii: Podstawy socjologii, Metody i techniki badań socjologicznych, Mikrosocjologia, Makrosocjologia, Socjologia problemów społecznych, Dewiacja i patologia społeczna, Wykluczenie społeczne.

Przedmioty te są realizowane w ramach 480 godzin wykładów, ćwiczeń, konwersatoriów, seminariów, co stanowi 23% ogólnej liczby godzin programu, przewidzianych do realizacji na poziomie studiów I stopnia (licencjackim). Przedmiotom socjologicznym przyznano 36 punktów ECTS, co stanowi 20% ogólnej liczby punktów ECTS na poziomie studiów licencjackich. Należy zaznaczyć, że także przedmioty kierunkowe tj. Wstęp do pracy socjalnej, Historia pracy socjalnej, Teorie i metody pracy socjalnej, w szerokim zakresie korzystają z dorobku różnych subdyscyplin socjologicznych, tj. socjologii zmiany społecznej, socjologii rodziny, socjologii przestrzeni publicznej, socjologii dobroczynności, socjologii zawodów, socjologii zdrowia i choroby oraz z innych. Ponadto treści socjologiczne są obecne w prowadzonych wykładach fakultatywnych, które obejmują 300 godzin stanowią ponad 14% ogólnej liczby godzin na poziomie studiów licencjackich (i 20% punktów ECTS).

Moduł przedmiotów nawiązujących do innych dyscyplin (m. in. psychologia, pedagogika, prawo):

Przedmioty z zakresu psychologii: psychologia rozwoju człowieka, psychologia społeczna, psychopatologia, terapia rodzinna, stanowią ważny i konieczny komponent wiedzy na kierunku praca socjalna. Przedmioty te są realizowane w ramach 150 godzin, co stanowi 7% godzin realizowanego programu studiów. Przypisano im 11 punktów ECTS (tj. 6% punktów na tym poziomie studiów). Niezbędnymi treściami kształcenia na kierunku praca socjalna są treści zawarte w przedmiotach: Pedagogika społeczna oraz Pedagogika specjalna, które są realizowane na tym poziomie studiów w ramach 120 (tj. 6% godzin w programie). Ponadto prawo (Encyklopedia prawa i Prawo rodzinne), w wymiarze 60 g. a także Polityka społeczna (także 60 godz.), dopełniają treści, umożliwiając zrozumienie przez studentów interdyscyplinarnego charakteru pracy socjalnej, na poziomie licencjackim (w grupie przedmiotów „inne” znajdują się przedmioty, których nie wskazano w tym omówieniu). Należy jasno stwierdzić, iż treści przedmiotów tworzących ten moduł są przekazywane także w ramach przedmiotów kierunkowych oraz przedmiotów socjologicznych. W szczególności zagadnienia prawne są obecne we wszystkich kluczowych przedmiotach dla kierunku (Wstęp do pracy socjalnej, Teorie i metody pracy socjalnej, Socjologia problemów społecznych).

Lektorat z języka obcego (razem 120 godz. na dwóch pierwszych latach studiów, 8 punktów ECTS) umożliwia studentom osiągnięcie pożądaných kompetencji językowych, a zarazem pozwala na zapoznanie się ze specjalistycznym słownictwem w pracy socjalnej.

Poszerzenie i pogłębienie treści przekazywanych w ramach wymienionych modułów zachodzi dzięki bogatej ofercie wykładów fakultatywnych.

Moduł przedmiotów do wyboru (fakultatywne)

Przez cały okres studiów, od I do III roku, studenci mieli obowiązek zaliczyć 10 przedmiotów fakultatywnych (wykładów) co stanowi 300 godzin wykładów oraz 14,4% ogólnej puli godzin na tym poziomie studiów (łącznie pula przedmiotów do wyboru obejmuje 52 ECTS czyli 29% ECTS, obok wykładów fakultatywnych są to praktyki i seminaria dyplomowe). Bogata, zróżnicowana oferta obejmuje łącznie 22 propozycje wykładów fakultatywnych, ściśle związanych z działalnością naukową i badawczą pracowników Wydziału Socjologii.

Rozkład modułów uwzględnia ich tematykę oraz zależności zachodzące między modułami, wynikające z konieczności zachowania kolejności prezentowanych treści. Na przykład Historia pracy socjalnej i Wstęp do pracy socjalnej są w planie studiów przed Teorią i metodami pracy socjalnej, a wszystkie spośród wyżej wymienionych przedmiotów poprzedzają zajęcia z Diagnozowania i projektowania w pracy socjalnej. Podobnie zajęcia z Podstaw socjologii poprzedzają zajęcia z Mikrosocjologii i Makrosocjologii. Psychopatologia jest w planie studiów po Psychologii rozwoju człowieka oraz po Psychologii społecznej.

Cele kształcenia w ramach studiów licencjackich są wyraźnie określone w koncepcji pracy socjalnej jako interdyscyplinarnej, teoretycznej i praktycznej dyscyplinie opartej na wiedzy socjologicznej oraz w koncepcji jej funkcji i roli jako nośnika zmian społecznych. **Treści kształcenia**, zawarte w poszczególnych modułach, umożliwiają przygotowanie absolwentów studiów licencjackich do pełnienia ważnych ról zawodowych w instytucjach świadczących pomoc oraz wsparcie społeczne. W szczególności treści te umożliwiają absolwentom tworzenie adekwatnych do zdiagnozowanych problemów wiązek ról zawodowych, z potencjalnie szerokiego wachlarza ról w pracy socjalnej, profesjonalne przygotowanie interwencji, programów i projektów socjalnych w pomocy publicznej i pozarządowej.

Treści kształcenia i efekty uczenia się na studiach licencjackich dają profesjonalne podstawy do wprowadzania zmian społecznych na mikro i mezopoziomie społecznej rzeczywistości, gdyż są ściśle związane z problematyką badawczą, monografiami naukowymi oraz aktywnością ekspercką pracowników naukowo-dydaktycznych (badawczo-dydaktycznych), realizujących program studiów licencjackich (por. Kryterium 4).

Studia II stopnia

Konstrukcja programów studiów dla II stopnia na kierunku Praca Socjalna jest odmienna od studiów licencjackich, ale zarazem spójna w aspekcie przekazywanych treści. Przekazywane treści kształcenia wynikają z przyjętego założenia o konieczności przygotowania studentów do pełnienia **różnych, profesjonalnych ról zawodowych**, atrakcyjnych, **dających szanse zatrudnienia** w praktyce, a przy tym **korespondujących z zachodzącymi w pomocy społecznej i w pracy socjalnej przemianami**. Wyprecyzowane w koncepcji role (Asystenta i mediatora rodzinnego, Organizatora usług socjalnych, Animatora społeczności lokalnych) wyraźnie wskazują, z jakim wyposażeniem teoretyczno-praktycznym i w oparciu o jakie kwalifikacje i umiejętności można je realizować, diagnozując, projektując i prowadząc zmiany w jednostce i rodzinie, grupie, zbiorowości (np. społeczności kategorialnej), społeczności lokalnej oraz wprowadzając zmiany w funkcjonowaniu instytucji pomocowych. Z tego powodu przygotowany program obejmuje treści, które pozwalają na:

- Przekazanie podstaw pracy socjalnej tym studentom, którzy nie ukończyli studiów I stopnia Praca Socjalna (obowiązkowy przedmiot Metody pracy socjalnej realizowany jest w semestrze 1);
- Dokonanie wyboru ścieżki specjalizacyjnej (modułu kształcenia do jednej z trzech ról) poprzez udział w zajęciach Wprowadzenie do specjalności: Asystentura i mediacja socjalna, Organizacja usług socjalnych, Animacja społeczności lokalnych (przedmioty te są realizowane w wymiarze 10 godz. w semestrze 1);
- Przekazanie zróżnicowanych i bogatych treści w ramach modułu specjalizacyjnego (studenci wybierali od początku funkcjonowania tych studiów moduł Organizacja Usług Socjalnych);
- Pogłębienie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji studentów na kierunku Praca socjalna niezbędnych w kreowaniu ról: badacza, stratega, networkera, kreatora zmiany, do których przygotowują studia pierwszego stopnia na tym kierunku. Aby zrealizować pożądane efekty uczenia się, przedmioty zostały celowo skupione, np. taki kompleks przedmiotów, jak: Metodologia badań w polityce społecznej i w pracy socjalnej, Problemy społeczne w perspektywach teoretycznych, Procesy zmiany społecznej – wszystkie są realizowane w 1 semestrze studiów, stanowią - także w opinii studentów - spójny, komplementarny zakres wiedzy, umiejętności i kompetencji, umożliwiających profesjonalne funkcjonowanie w roli zawodowej Organizatora usług socjalnych. Podkreśliśmy, że przedmioty te nie powielają treści przedmiotów na I stopniu, ale do nich nawiązują (np. treści przedmiotów: Psychopatologia, Problemy społeczne, zawarte w sylabusach na I stopniu studiów, są odmienne niż treści przedmiotu Problemy społeczne w perspektywach teoretycznych). Na takim założeniu – pogłębiania i poszerzania treści przekazanych na poziomie licencjackim, jest oparta cała konstrukcja studiów II stopnia, w aspekcie realizowania treści kształcenia.

Struktura programu studiów II stopnia na kierunku Praca Socjalna obejmuje następujące moduły: moduł przedmiotów kierunkowych (moduły specjalnościowe oraz przedmioty pogłębiające wiedzę z zakresu pracy socjalnej nabytą podczas studiów licencjackich, praktyki i seminaRIA magisterskie), moduł przedmiotów ściśle socjologicznych, moduł języka obcego.

Moduł przedmiotów kierunkowych (tak jak w przypadku studiów I stopnia opierający się w zakresie dyscyplinowym na naukach socjologicznych) zawiera w szczególności następujące przedmioty i moduły:

- Przedmioty: Metodyka badań w pracy socjalnej i polityce społecznej, Public relations i marketing w pracy socjalnej, Zarządzanie projektami socjalnymi i zespołem;
- Moduły: Wprowadzenie do specjalizacji, Trzy moduły specjalnościowe;
- Moduły: Wybrane obszary pracy socjalnej;
- Praktyki zawodowe;
- Moduł: seminarium magisterskie.

Moduł przedmiotów kierunkowych to 675 godz., co stanowi 70% godzin realizowanego programu studiów (ponad dwie trzecie godzin) oraz 111 punktów ECTS, stanowi 90% punktów ECTS na tym poziomie studiów.

Moduł przedmiotów socjologicznych obejmuje następujące przedmioty, osadzone bezpośrednio w socjologii: Problemy społeczne w perspektywach teoretycznych, Procesy zmiany społecznej, Socjologiczne podstawy resocjalizacji. Przedmioty te stanowią 11% godzin w programie studiów oraz 12% punktów na tym poziomie studiów (razem 105 godz., 14 punktów ECTS).

Pozostałe przedmioty, to: Lektorat z języka obcego (60 godz. na I roku studiów, 4 punkty ECTS) oraz przedmiot Prawo w pomocy społecznej (45 godz. 5 punktów ECTS)

Przedmioty fakultatywne stanowią znaczną część programu studiów (420 godz. co stanowi 44% puli godzin na tym poziomie oraz 62% punktów ECTS, które są do wyboru studenta). Znaczący udział przedmiotów fakultatywnych na tym poziomie studiów wynika z możliwości dokonania przez studentów wyboru specjalności (z trzech ścieżek dotychczas Organizację usług socjalnych) oraz z możliwości wyboru wykładów w ramach przedmiotu Obszary pracy socjalnej i Fakultetu (1 semestr). Z proponowanych 15 specjalistycznych wykładów z zakresu problemów społecznych i pracy socjalnej (w ramach Obszarów pracy socjalnej i Fakultetu), studenci mogą wybrać 4 wykłady (studenci, którzy nie ukończyli studiów I stopnia na kierunku Praca Socjalna, mają obowiązkowy przedmiot Metody pracy socjalnej. Zasadnicza różnica w konstrukcji programu studiów na II poziomie w stosunku do programu studiów licencjackich, o której świadczy układ i zawartość analizowanych modułów na studiach I i II stopnia, wynika wprost z założeń dotyczących zróżnicowanych celów kształcenia na kierunku praca socjalna (przygotowanie do wachlarza ról w pracy socjalnej *versus* role wyspecyfikowane; na pierwszym stopniu studiów przedmioty i moduły są podstawą do profesjonalnego podejmowania ról zawodowych w pracy socjalnej, natomiast na II stopniu studiów, przedmioty i moduły dają możliwość twórczego, zindywidualizowanego oraz profesjonalnego kreowania specjalistycznych ról zawodowych) i powiązaniu tych celów z założonymi efektami uczenia się dla kierunku (por. Kryterium 1).

Ponadto, podobnie jak w przypadku studiów I stopnia, także na II stopniu studiów na kierunku Praca Socjalna, uzyskanie spójności między celami kształcenia oraz efektami uczenia się jest możliwe dzięki szczególnym kompetencjom kadry naukowo-dydaktycznej, prowadzonym przez nią pracom badawczym oraz jej pozycji i doświadczeniu eksperckiemu (por. Kryterium 4).

Przekazywane treści kształcenia są spójne z założonymi efektami uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych, przyjętymi dla tego kierunku i poziomu studiów również z uwagi na specyfikę programu studiów na kierunku Praca Socjalna (na obydwu poziomach), związaną z wzajemnym powiązaniem treści teoretycznych, wiedzy pochodzącej z badań empirycznych, wiedzy na temat funkcjonowania instytucji społecznych oraz refleksji związanej z praktycznymi zastosowaniami wiedzy w celu rozwiązywania różnorodnych problemów społecznych. Efekt specyfiki programu studiów został dodatkowo wzmocniony sposobem obsady zajęć (uwzględniono aktywność naukową nauczycieli akademickich, ich dorobek badawczy i pozycje ekspertów, zarówno przy zajęciach w ramach modułu specjalizacyjnego, jak i w ramach prowadzonych przedmiotów przygotowujących do ról zawodowych na studiach I stopnia) i sposobem przekazu treści (por. Kryterium 2.2).

Konstrukcja programów studiów dla I i II stopnia na kierunku Praca Socjalna jest oparta o treści zawarte w modułach: moduł przedmiotów kierunkowych (treści przedmiotów dotyczą pracy socjalnej, obowiązkowe praktyki i zajęcia przygotowujące do nich, seminarium dyplomowe i magisterskie, moduły specjalnościowe na II poziomie studiów), moduł przedmiotów socjologicznych, moduł innych przedmiotów wynikających z interdyscyplinarnego charakteru pracy socjalnej (m. in. psychologia, pedagogika, prawo [na I i II poziomie studiów], polityka społeczna, inne), lektoraty z języka obcego (na obydwu poziomach studiów), moduł przedmiotów fakultatywnych (wykładów fakultatywnych).

Istotnymi cechami różnicującymi oba programy studiów na kierunku Praca Socjalna są następujące:

- znaczna przewaga treści kierunkowych na poziomie studiów magisterskich w stosunku do studiów licencjackich (poziom licencjacki to 33% godz. oraz 33% punktów ECTS, zaś poziom magisterski, to 70% godz. i 90% ECTS), co sprzyja pogłębieniu treści kierunkowych;

- zdecydowane zwiększenie udziału przedmiotów fakultatywnych na poziomie magisterskim w stosunku do poziomu licencjackiego (przedmioty fakultatywne stanowią 44% godz. na poziomie studiów magisterskich i odpowiada im 62% ECTS, a na poziomie licencjackim przedmioty te stanowią 26% ogólnej puli godzin i 29% ECTS), co umożliwi i uwrażliwi studentów na możliwości kreowania wybranych ról zawodowych;

Konstrukcja programów potwierdza zatem bazującą na socjologii interdyscyplinarność treści przekazywanych na obu poziomach kształcenia na kierunku Praca Socjalna, natomiast sposób przekazywania treści kształcenia umacnia szanse na zrealizowanie oczekiwanych efektów uczenia się (por. Kryterium 2.2.).

2.2. Dobór metod kształcenia i cech wyróżniających

Wybór metod kształcenia wykorzystywanych na kierunku praca socjalna jest ściśle związany z założonymi efektami uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych. Metody kształcenia realizowane na kierunku praca socjalna I oraz II stopnia są także uwarunkowane formą i specyfiką realizowanego przedmiotu (inne w przypadku przedmiotów o charakterze teoretycznym, np. Historia pracy socjalnej, inne o charakterze teoretycznym oraz praktycznym, np. Teorie i metody pracy socjalnej) i są zoptymalizowane pod kątem skutecznej realizacji zamierzonych efektów uczenia. W zakres form zajęć dostępnych na kierunku praca socjalna wchodzi: wykłady, konwersatoria, zajęcia laboratoryjne, seminaria licencjackie oraz magisterskie (por. Kryterium 2.1.). Rozkład modułów uwzględnia ich tematykę oraz zależności zachodzące między modułami, wynikające z konieczności zachowania kolejności prezentowanych treści, co zostało podkreślone w punkcie 2.1.

Najważniejsze przedmioty, które mają szczególnie istotne znaczenie dla zrealizowania całości założonych efektów kształcenia, wymagające większego nakładu czasu i pracy, kończą się egzaminem i mają wyższą punktację ECTS (np. przedmioty takie jak: Podstawy socjologii, Metodologia nauk społecznych, Wstęp do pracy socjalnej, Metody i techniki badań socjologicznych, Teoria i metody pracy socjalnej mają po 4 punkty ECTS, a takie przedmioty jak: Społeczno-kulturowe aspekty zdrowia i choroby, Wprowadzenie do filozofii czy Psychopatologia mają po 2 punkty ECTS). Wysoka liczba punktów ECTS jest również przypisana Praktyce zawodowej i Praktyce specjalizacyjnej – po 4 punkty ECTS; Proseminarium dyplomowemu – 5 punktów ECTS, Seminarium dyplomowemu – 7 punktów ECTS oraz Seminarium magisterskiemu (5-10 punktów ECTS w zależności od semestru oraz nakładu pracy związanej ze stanem zaawansowania pracy magisterskiej).

W przypadku większości zajęć jednostkę czasową założoną na bezpośredni kontakt z wykładowcą stanowią 2 godziny tygodniowo. Wyjątek od tej reguły stanowi Trening interpersonalny, który z racji swojej specyfiki stanowi zajęcia w postaci warsztatu umiejętności psychospołecznych bazującego na doświadczeniu procesu grupowego zachodzącego w małej grupie społecznej (o optymalnej liczebności ok. 10-12 osób), obejmuje 30 godzin zaplanowanych na 3 dni z rzędu (z powodów organizacyjnych zajęcia te są planowane dla danej grupy jednorazowo w piątek, sobotę i niedzielę).

Zajęcia, których celem jest przedstawienie wiedzy w zakresie pojęć, koncepcji teoretycznych, podstaw metodologicznych oraz najważniejszych wyników badań z następujących dyscyplin albo obszarów: socjologia, pedagogika społeczna, psychologia społeczna, psychologia rozwoju człowieka, psychopatologia, pedagogika specjalna, filozofia, nauki o prawie, ekonomia, i statystyka prowadzone są formie wykładów. W trakcie wykładów wykorzystywane są różnorodne materiały: prezentacje multimedialne, materiały audiowizualne, autorskie koncepcje teoretyczne oraz wyniki badań własnych nauczycieli akademickich. Prowadzący zajęcia w formie konwersatoriów wykorzystują takie metody jak: praca z tekstem (analiza literatury), dyskusja grupowa, praca w małych grupach projektowych, analiza różnorodnych materiałów pomocniczych (w tym: kampanii społecznych, prasy, oraz materiałów audiowizualnych). Ponadto na niektórych zajęciach (zarówno wykładach jak i konwersatoriach) zapraszani są eksperci, których unikalna wiedza, doświadczenie zawodowe i innowacyjność praktyk społecznych, ściśle związane z tematyką zajęć, wzbogacają oraz poszerzają

wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne studentów. Różnorodne formy zaliczenia poszczególnych przedmiotów obejmujące zarówno egzaminy i kolokwia pisemne oraz ustne, jak i prace pisemne oraz projekty przygotowywane indywidualnie lub w małych zespołach, które następnie są prezentowane na forum oraz poddawane grupowej dyskusji, pozwalają na osiągnięcie założonych efektów uczenia się z poziomu wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych.

Wyróżniającą cechą zarówno programu studiów jak i metodyki kształcenia na kierunku praca socjalna stanowi realizowanie zasady równoważności oraz ścisłego powiązania pomiędzy komponentem wiedzy, konkretnymi umiejętnościami pozwalającymi na praktyczne wykorzystanie zdobytej wiedzy oraz kompetencjami społecznymi. Ze względu na specyfikę programu studiów na kierunku praca socjalna, wynikającego z powiązania treści teoretycznych, wiedzy pochodzącej z badań empirycznych, wiedzy na temat funkcjonowania instytucji społecznych oraz refleksji związanej z praktycznymi zastosowaniami wiedzy w celu rozwiązywania różnorodnych problemów społecznych, wykłady, konwersatoria oraz seminaria realizują efekty uczenia się zarówno w zakresie pozyskiwania nowej wiedzy, jak i nabywania nowych umiejętności oraz kształtowania kompetencji społecznych.

Dla studiów I stopnia są to:

- K_W01, K_W02, K_W03, K_W04, K_W05, K_W06, K_W07, K_W08, K_W09, K_W10, K_W11, K_W12, K_W13, K_W14, K_W15, K_W16, K_W17, K_W18, K_W19, K_W20, K_W21, K_W22, K_W23, K_W24, K_W25, K_W26, K_W27, K_W28, K_W29, K_W30, K_W31;
- K_U01, K_U02, K_U03, K_U04, K_U05, K_U06, K_U07, K_U08, K_U09, K_U10, K_U11, K_U12, K_U13, K_U14, K_U15, K_U16, K_U17, K_U18, K_U19, K_U20, K_U21,
- K_K01, K_K02, K_K03, K_K04, K_K05, K_K06, K_K07, K_K08, K_K09, K_K10, K_K11, K_K12, K_K13, K_K14, K_K15, K_K16, K_K17, K_K18,

Dla studiów II stopnia są to:

- K_W01, K_W02, K_W03, K_W04, K_W05, K_W06, K_W07, K_W08, K_W09, K_W10, K_W11, K_W12, K_W13, K_W14, K_W15, K_W16, K_W17, K_W18, K_W19,
- K_U01, K_U02, K_U03, K_U04, K_U05, K_U06, K_U07, K_U08, K_U09, K_U10, K_U11, K_U12, K_U13,
- K_K01, K_K02, K_K03, K_K04, K_K05, K_K06, K_K07, K_K08, K_K09, K_K10, K_K11, K_K12,

Cechą wyróżniającą program studiów na kierunku praca socjalna są zajęcia praktyczne, stanowiące niezbędny element przygotowania do zawodu pracownika socjalnego. Zajęcia te realizują efekty uczenia się należące do wszystkich trzech grup, a zatem związane z pozyskiwaniem nowej wiedzy, nabywaniem nowych i umiejętności oraz kompetencji społecznych. Już od pierwszego semestru studiów 1 stopnia studenci uczestniczą w obowiązkowych zajęciach praktycznych w placówkach świadczących pracę socjalną. W ramach tych zajęć studenci odwiedzają następujące placówki: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, Dzienny Dom Pomocy Społecznej, Ośrodek dla Osób Bezdomnych, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Wojewódzki i Powiatowy Urząd Pracy, Polski Komitet Pomocy Społecznej, Dom Pomocy Społecznej dla Osób Starszych, Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci Niepełnosprawnych Intelaktualnie, Szpital, Dom Opiekuńczo-Wychowawczy dla Dziewcząt, Dom Młodzieży, Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy, Szkoła Specjalna, Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci i Młodzieży Środowiskowy Dom Samopomocy, Poradnia Leczenia Uzależnień, Wielkopolskie Centrum Pomocy Monar-Markot, Centrum Integracji Społecznej „Barka”, Zakład Karny. Studenci poznają wyżej wymienione placówki w zakresie: struktury organizacyjnej, kategorii zatrudnionych pracowników, zadań placówki i zadań pracownika socjalnego, kategorii klientów placówki, problemów społecznych rozwiązywanych przez placówki, systemu i warunków uzyskiwania pomocy, udzielanych świadczeń, metod i technik pracy z klientami placówki, występujących trudności i barier

w realizowaniu pomocy przez placówkę i pracownika socjalnego. Zajęcia praktyczne w placówkach trwają dwa semestry i realizują następujące efekty uczenia się:

- K_W16, K_W17, K_W18, K_W19, K_W23, K_W25
- K_U15, K_U17, K_U20,
- K_K01, K_K02

Kolejnym elementem praktycznego przygotowania do zawodu pracownika socjalnego są praktyki zawodowe i specjalizacyjne:

- „Praktyka zawodowa” w wymiarze 120 godzin, po pierwszym roku studiów I stopnia;
- „Praktyka specjalizacyjna” w wymiarze 120 godzin po drugim roku studiów I stopnia;
- „Praktyki zawodowe”, w wymiarze 120 godzin po 1 roku studiów II stopnia;

Podczas praktyk zawodowych, studenci nabywają wiedzę z zakresu działania ośrodka pomocy społecznej w strukturze organizacyjnej pomocy społecznej w Polsce, zdobywają podstawowe umiejętności niezbędne do wykonywania zawodu pracownika socjalnego zatrudnionego w ośrodku pomocy społecznej i w innych instytucjach wsparcia społecznego, a także wiedzę na temat funkcjonowania trzeciego sektora i jego roli w pomocy społecznej i w pracy socjalnej. Realizując praktyki zawodowe studenci wykorzystują wiedzę zdobytą podczas studiów w praktycznej działalności, dokonują samooceny w zakresie przydatności i predyspozycji do zawodu pracownika socjalnego, a także pogłębiają wiedzę na temat typu i form usług i form pomocy świadczonych przez ośrodek pomocy społecznej i inne instytucje społecznego wsparcia. W ramach praktyki zawodowej realizowane są następujące efekty uczenia się:

- na studiach I stopnia:
 - K_W05, K_W11, K_W16, K_W17, K_W18, K_W19, W_21
 - K_U01, K_U02, K_U04, K_U09, K_U17, K_U20
 - K_K01, K_K02
- na studiach II stopnia:
 - K_W05, K_W11, K_W17
 - K_U07, K_U8, K_U10, K_U11, K_U12
 - K_K01, K_K02, K_K03, K_K04, K_K05, K_K06, K_K07, K_K08

Należy podkreślić, że praktykom zawodowym, na każdym etapie studiowania, towarzyszy przedmiot „Przygotowanie i ewaluacja praktyk zawodowych”, w formie konwersatorium, w wymiarze 15 godzin, którego cele sprowadzają się do:

- przekazania wiedzy z zakresu organizacji pracy placówek pomocy społecznej ze szczególnym uwzględnieniem ośrodków pomocy społecznej jako placówki, w której studenci odbywają praktykę zawodową
- zdobycia podstawowych umiejętności niezbędnych do wskazywania powiązań w strukturze organizacyjnej placówek pomocy społecznej oraz umiejętności dokumentowania realizowanych zadań podczas praktyki zawodowej
- wykorzystania zdobytej w czasie studiów wiedzy w procesie organizowania warsztatu pracy podczas odbywania praktyki zawodowej
- dokonania przez studentów samooceny w zakresie gotowości do odbycia praktyki zawodowej

W ramach tych zajęć realizowane są następujące efekty uczenia się:

- na studiach I stopnia:
 - K_W08, K_W10, K_W11, K_W16, K_W17, K_W18, K_W19,
 - K_U01, K_U06, K_U14, K_U15, K_U20,
 - K_K15
- na studiach II stopnia:
 - K_W08, K_W11, K_W16, K_W17,
 - K_U07, K_U8, K_U10, K_U11, K_U12
 - K_K01, K_K02, K_K03, K_K04, K_K05, K_K06, K_K07, K_K10,

Unikalnym elementem programu studiów na kierunku praca socjalna jest przedmiot „Obszary pracy socjalnej”. Jego formułę stanowi konwersatorium z udziałem zaproszonych ekspertów reprezentujących różnorodne stowarzyszenia i fundacje realizujące szeroko rozumianą pracę socjalną. W trakcie zajęć studenci zapoznają się z podstawami działalności określonego stowarzyszenia czy fundacji; poznają ich strukturę, zasady funkcjonowania oraz najważniejsze dokonania i aktualnie realizowane projekty; mają okazję poddać refleksji wyzwania dla III sektora oraz rolę pracowników socjalnych w funkcjonowaniu placówki (również w kontekście planowanego osobistego rozwoju zawodowego).

W ramach tego przedmiotu realizowane są następujące efekty uczenia się:

- K_W_16, K_W17; K_W18, K_W25
- K_U06
- K_K01, K_K02, K_K08, K_K13, K_U14, K_K15, K_U20

„Obszary pracy socjalnej” to zajęcia, dzięki którym kadra i studenci kierunku praca socjalna mają kontakt m. in. z praktykami pracy socjalnej reprezentującymi różnorodne instytucje zajmujące się działalnością pomocową. Również z absolwentami pracy socjalnej, którzy w nich pracują.

Metody uczenia się wynikające z konstrukcji programu studiów umożliwiają przygotowanie studentów do podstawowych ról zawodowych, założonych w celach kształcenia: roli badacza i diagnosty problemów społecznych, ewaluatora instytucji, programów, projektów socjalnych, networkera, rzecznika osób i spraw, stratega i wielu innych. Stosowane metody mają na celu również przygotowanie studentów do prowadzenia działalności naukowej w zakresie diagnozowania problemów społecznych, a także konstruowania oraz ewaluacji modeli rozwiązywania problemów społecznych. Następujące przedmioty przygotowują studentów do prowadzenia własnych badań społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem diagnozowania problemów społecznych – za pomocą zróżnicowanych metod obejmujących zarówno analizę danych zastanych, jak i prowadzenie badań reaktywnych:

- **na studiach 1 stopnia: „Metodologia nauk społecznych”, „Metody i techniki badań socjologicznych”, „Statystyka społeczna”, „Diagnozowanie i projektowanie w pracy socjalnej”;**
- **na studiach 2 stopnia: „Metodologia badań w pracy socjalnej i polityce społecznej”.**

Absolwenci kierunku praca socjalna są przygotowani do samodzielnego projektowania oraz realizacji badań w zakresie problemów społecznych, opracowania i analizowania ich wyników, formułowania wniosków oraz rekomendacji dla dalszych badań, a także praktycznych rozwiązań zdiagnozowanych problemów. Powyższe umiejętności, studenci wykorzystują przygotowując prace dyplomowe

(licencjackie i magisterskie) w ramach „Proseminarium dyplomowego”, „Seminarium dyplomowego” oraz „Seminarium magisterskiego”. Elementem pracy licencjackiej jest autorski projekt socjalny stanowiący odpowiedź na zdiagnozowany problem społeczny (z wykorzystaniem metody *desk research*). W przypadku pracy magisterskiej, oczekuje się przygotowania koncepcji oraz przeprowadzenia samodzielnie badań.

Przewidziane w programie studiów rozwijanie kompetencji językowych pozwala studentom na korzystanie z zagranicznej literatury specjalistycznej, a także na przygotowanie projektu badawczego oraz diagnozy problemów społecznych w języku obcym.

Ponadto zadania związane z przygotowaniem pracy licencjackiej oraz magisterskiej (a także przygotowanie prac lub projektów na zaliczenie niektórych przedmiotów) wymagają stosowania zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych, dzięki czemu studenci mają okazję doskonalenia umiejętności posługiwania się nimi.

2.3. Zakres korzystania z metod i technik kształcenia na odległość

Z wykorzystaniem kształcenia na odległość realizowane są obowiązkowe zajęcia z przysposobienia bibliotecznego i bhp, organizowane z poziomu ogólnouczelnianego, a także dodatkowe zajęcia językowe prowadzone przez Studium Językowe.

Uczelnia stwarza możliwości wykorzystania kształcenia zdalnego np. pracownicy oraz studenci Wydziału Socjologii po odbyciu odpowiednich szkoleń mają możliwość korzystania z metod i technik kształcenia na odległość za pomocą platform e-learningowych, dostępnych na stronie internetowej: <https://www.elearning.amu.edu.pl/wns/> (strona odnosi się do nieistniejącego już Wydziału Nauk Społecznych). Jednak zajęcia na kierunku praca socjalna wymagają przede wszystkim **bezpośredniego kontaktu** z prowadzącymi i **współpracy z innymi studentami w grupie**, czego kontakt zapośredniczony przez platformę e-learningową nie jest w stanie w pełni zastąpić. Z tego względu na kierunku nie jest wykorzystywane kształcenie zdalne, chociaż kanały internetowe powszechnie są wykorzystywane do przekazywania studentom informacji bieżących i organizacyjnych, ocen (poprzez system USOS, co zapewnia poufność – każdy student poznaje wyłącznie własną ocenę) czy materiałów dydaktycznych (poprzez system USOS, udostępnianie lub mail).

2.4. Dostosowanie procesu uczenia się do zróżnicowanych potrzeb grupowych

Proces uczenia się może być dostosowany do zróżnicowanych potrzeb grupowych (np. studentów danego roku studiów) poprzez realizowanie najbardziej interesujących dla studentów zajęć fakultatywnych z szerokiej puli. Obok wyboru pojedynczych przedmiotów studenci studiów II stopnia mają także możliwość wybrania jednego z modułów specjalizacyjnych jest to wybór spośród trzech dostępnych modułów, realizowanych przez 3 semestry (od semestru II).

Ponadto możliwe jest wystąpienie przez studenta (ze wsparciem opiekuna naukowego) o Indywidualny Tok Studiów (ITS), w ramach którego realizowany jest ułożony przez opiekuna i zaakceptowany (do roku akademickiego 2018/2019 przez Radę Wydziału, od 1 października 2019 przez Radę ds. kształcenia szkoły dziedzinowej- zgodnie z paragrafem 16 Regulaminu Studiów UAM). ITS dedykowany jest studentom, których zainteresowania naukowe są na tyle sprecyzowane i jednocześnie odbiegające od oferowanego przez WS programu studiów, że wymagają odrębne, indywidualnej konstrukcji programu. Dotychczas studenci pracy socjalnej nie korzystali z ITS.

W przypadkach zapotrzebowania na dostosowania dotyczące nie tyle treści uczenia, co organizacji przebiegu studiowania, studenci dysponują możliwościami jego dostosowania poprzez wystąpienie o Indywidualną Organizację Studiów (IOS – paragraf 13 Regulaminu Studiów), która przyznawana jest na semestr i obejmuje różne formy dostosowania, ponieważ uprawnia studenta do uczestnictwa w zajęciach oraz zaliczania zajęć na warunkach i w terminach uzgodnionych indywidualnie z prowadzącymi zajęcia (w tym – może uprawniać do nieuczestniczenia w zajęciach – przy

zachowanym obowiązku ich zaliczenia). W każdym roku kilkoro (4-5) studentów każdego z poziomów studiów korzysta z tej formy dostosowania, głównie przyczyny mają charakter zdrowotny lub wynikają z łączenia kształcenia z różnych kierunków.

Ponadto UAM jako jeden z pierwszych w Polsce realizuje strategię Uniwersytetu Otwartego dla wszystkich chętnych, w tym także dla osób z niepełnosprawnościami. W znaczącej mierze zniknęły bariery architektoniczne, została wdrożona koncepcja wsparcia, począwszy od wzbogacania bazy specjalnych środków dydaktycznych po powszechny udział asystentów wspomagających proces studiowania. Studenci UAM z niepełnosprawnością posiadają możliwość skorzystania ze wsparcia asystenta dydaktycznego osoby z niepełnosprawnością. Student, który zainteresowany jest taką pomocą samodzielnie wskazuje osobę, która będzie pełnić rolę. Na kierunku praca socjalna studenci korzystają z niniejszej formy pomocy, najczęściej wybierając kolegę lub koleżankę z grupy zajęciowej. Należy jednak podkreślić, że nie jest to wymóg konieczny. W uzasadnionych przypadkach może być to osoba nie będąca studentem. Asystent pomaga w dotarciu na uczelnię, sporządzaniu notatek czy korzystania z zasobów bibliotecznych. UAM uwrażliwia także pracowników na konieczność pogłębiania wiedzy na temat osób z niepełnosprawnościami i innymi trudnościami, oferując zainteresowanym możliwość skorzystania z licznych kursów, m.in. praca ze studentami z trudnościami natury psychicznej i poznawczej. Prowadzone były także warsztaty z języka migowego i alfabetu Lorma dla studentów pracy socjalnej w ramach Ogólnopolskiego Tygodnia Pracy Socjalnej. Warsztaty miały na celu uwrażliwienie studentów na kwestię osób z niepełnosprawnościami (ze szczególnym uwzględnieniem osób słabosłyszących lub niesłyszących). Warty do podkreślenia jest fakt, że studenci pracy socjalnej angażują się w działalność Zrzeszenia Studentów Niepełnosprawnych UAM „Ad Astra”, a pracownicy są w stałym kontakcie z Pełnomocnikiem Rektora ds. Studentów z Niepełnosprawnościami.

2.5. Harmonogram realizacji studiów

Organizację roku akademickiego każdego roku ogłasza Rektor UAM w zarządzeniu w sprawie organizacji danego roku akademickiego. Zarządzenie określa harmonogram I oraz II semestru danego roku akademickiego z wyszczególnieniem okresu zajęć dydaktycznych, wakacji, sesji egzaminacyjnych, dni wolnych od zajęć dydaktycznych itd.

Zajęcia prowadzone na kierunku praca socjalna wymagają bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i doktorantów (niektóre zajęcia laboratoryjne, ćwiczenia lub konwersatoria są realizowane przez doktorantów w ramach ich praktyk dydaktycznych). Na kierunku nie są prowadzone zajęcia zdalne, jedynie w obrębie kształcenia językowego wykorzystywana jest platforma e-learningowa. Dostatecznie powszechne jest jednak przekazywanie studentom niezbędnych materiałów źródłowych w postaci elektronicznej.

Prowadzący zajęcia określa nie później niż 14 dni od rozpoczęcia zajęć i niezwłocznie informuje studentów (najczęściej na pierwszych zajęciach dydaktycznych) o: warunkach i trybie ich odbywania, warunkach usprawiedliwiania i odrabiania nieobecności na zajęciach, warunkach i trybie uzyskania zaliczenia lub/oraz składania egzaminu, terminach egzaminu lub zaliczenia (szczegółowe przepisy dotyczące zaliczenia przedmiotu znaleźć można w § 19-30a Regulaminu Studiów UAM). W pierwszym miesiącu semestru wymagania i harmonogram są udostępniane studentom za pośrednictwem strony internetowej wydziału. Egzaminy i zaliczenia odbywają się w miejscu prowadzenia zajęć lub w innej sali, którą wyznaczy prowadzący zajęcia w porozumieniu z wydziałowym koordynatorem odpowiedzialnym za planowanie zajęć. Na wszystkie zajęcia student rejestruje się w systemie USOSWeb, indywidualnie ustalając uczestnictwo w grupach zajęć obowiązkowych, wykładach oraz zajęciach fakultatywnych. Rejestracja na zajęcia lektoratowe oraz wychowania fizycznego ustalane są przez odrębne jednostki UAM. Harmonogram zajęć jest przygotowywany i publikowany z wyprzedzeniem około 10 dni, przed rozpoczęciem kolejnego semestru. Kanały publikacji obejmują: stronę internetową Wydziału Socjologii, system USOSWeb i gabloty. Harmonogram zajęć obejmuje 5

dni roboczych od poniedziałku do piątku. Zajęcia przewidziane są w godzinach od 8.00 (pierwsza jednostka) do 18.30 (ostatnia jednostka). Harmonogram uwzględnia potrzeby odbywania zajęć praktycznych (hospitacji) w placówkach, potrzeby Studium Językowego UAM oraz Szkoły Wychowania Fizycznego i Sportu UAM. Ze względu na korzystanie z budynku dydaktycznego położonego na ul. Międzychodzkiej (około 15 minut marszu od budynków Kampusu Ogrody) harmonogram konstruowany jest w sposób minimalizujący konieczność przemieszczania się studentów pomiędzy zajęciami w danym dniu.

Wykłady najczęściej prowadzone są z użyciem, wspomagających proces dydaktyczny, prezentacji multimedialnych (we wszystkich salach dydaktycznych Wydziału Socjologii UAM są zamontowane lub dostępne projektory multimedialne). Pozostałe zajęcia przyjmują najczęściej formę konwersatoryjną i prowadzone są z wykorzystaniem tekstów źródłowych, prezentacji multimedialnych, materiałów audio-video.

2.6. Dobór form zajęć

Zajęcia na I stopniu kierunku praca socjalna łącznie obejmują 2310 godzin dydaktycznych, w tym 1320 godz. to wykłady (57% wszystkich zajęć dydaktycznych), 690 godz. – ćwiczenia, 60 godz. – seminaria licencjackie i 240 godz. - praktyki. Zdecydowana większość zajęć dydaktycznych podzielona jest na dwie części, obejmujące wykład oraz ćwiczenia lub zajęcia laboratoryjne. Taka konstrukcja zajęć sprzyja osiąganiu efektów uczenia z trzech grup (wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne) w ramach jednego modułu, przy jednoczesnej integracji treści.

Na studiach II stopnia na kierunku praca socjalna zajęcia obejmują łącznie 975 godzin, w tym 315 (32,3%) stanowią wykłady, 555 ćwiczenia (w tym 120 godzin seminarium magisterskiego), a 90 zajęcia laboratoryjne. Z wyjątkiem wykładów monograficznych (fakultatywnych, składających się na „wybrane obszary pracy socjalnej” i fakultety) wykładom towarzyszą ćwiczenia, co sprzyja osiąganiu efektów uczenia z trzech grup (wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne).

2.7. Program i organizacja praktyk

Praca socjalna jest kierunkiem ogólnoakademickim, jednak w sposób szczególny zadbano o to, aby przygotować studentów, a późniejszych absolwentów, do podjęcia ról zawodowych w obszarze pracy socjalnej lub szeroko rozumianej pomocy społecznej. Temu służą, między innymi, praktyki zawodowe, które odbywają się w czasie wakacji letnich.

Praktyki takie odbywają studentki i studenci studiów pierwszego, jak i drugiego stopnia.

Studia I stopnia: praktyki zawodowe trwające 120 godzin odbywają się po zakończeniu zajęć na I roku studiów, zaś po II roku praktyki specjalizacyjne trwające 120 godzin.

Praktyki zawodowe odbywają się w ośrodkach pomocy społecznej. Nazwa własna ośrodków jest uzależniona od decyzji władz gminy, na terenie której funkcjonują (są to ośrodki pomocy społecznej (OPS), miejskie ośrodki pomocy rodzinie (MOPR), gminne ośrodki pomocy społecznej (GOPS), miejsko-gminne ośrodki pomocy społecznej (MGOPS) czy miejskie ośrodki pomocy społecznej (MOPS)). Ośrodki pomocy społecznej mają centralne miejsce w systemie pomocy społecznej w Polsce. Tam przeprowadza się wywiady środowiskowe, na podstawie których podejmowana jest decyzja o rodzaju przyznanej pomocy. Dotyczy to świadczeń materialnych, ale też rekomendacji i wniosków dotyczących skierowania podopiecznych do innych instytucji czy organizacji działających w obszarze pomocy społecznej. I odwrotnie – większość instytucji i organizacji działających w obszarze pomocy społecznej, współpracuje z ośrodkami pomocy społecznej. Takie usytuowanie ośrodków pomocy jest naturalną wskazówką dla odbywania praktyk w tym miejscu przez osoby studiujące na kierunku praca socjalna. Studentki i studenci poznają podstawowe narzędzia pracy pracowników socjalnych (przede wszystkim wywiad środowiskowy), orientują się w zadaniach pracowników socjalnych, jak i ośrodka, a także mają możliwość zorientowania się w praktyce funkcjonowania, współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze pomocy społecznej,

Praktyki specjalizacyjne po drugim roku studiów I stopnia studenci odbywają w miejscach, które sami wybierają ze względu na swoje zainteresowania czy kierunek rozwoju zawodowego. Są to jednak miejsca, w których mogą pracować pracownicy socjalni. Mogą to być zarówno instytucje samorządowe jak i rządowe, a także organizacje pozarządowe. Np. miejsca praktyk specjalizacyjnych w roku 2019 to: Poznańskie Centrum Świadczeń, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Dom Dziecka, Centrum Pomocy Bliźniemu Monar Markot, Dom Pomocy Społecznej, Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej ETAP, Centrum Integracji Społecznej Fundacji Pomocy Wzajemnej Barka, Świetlica Środowiskowa Reduta, Warsztaty Terapii Zajęciowej czy Stowarzyszenie Pedagogów Riposta. Studentki i studenci wybierają też praktyki specjalizacyjne w ośrodkach pomocy społecznej.

Studia II stopnia

Trwające 60 godzin praktyki po pierwszym roku studiów II stopnia odbywają się według następującego podziału:

- studenci, którzy ukończyli pierwszy stopień studiów na innym kierunku niż praca socjalna, odbywają praktyki w ośrodkach pomocy społecznej,
- osoby, które kontynuują studia na kierunku praca socjalna, wybierają (podobnie jak osoby po drugim roku pierwszego stopnia) miejsce praktyk. W przypadku osób studiujących na drugim stopniu, które są zatrudnione jako pracownik socjalny, możliwe jest zaliczenie tej pracy jako praktyki.

Liczba miejsc praktyk jest ograniczona tylko przez liczbę ośrodków pomocy społecznej oraz instytucji i organizacji działających w obszarze pomocy społecznej. Każdorazowo Uczelnia, reprezentowana przez Dziekana Wydziału podpisuje umowę z podmiotem, w którym odbędą się praktyki. Praktyki studenckie odbywają się na terenie całego kraju, najwięcej miejsc praktyk znajduje się na terenie województwa wielkopolskiego i województw ościennych.

Przed rozpoczęciem praktyk odbywają się spotkania przygotowujące. W ich trakcie omawiane są merytoryczne oczekiwania wobec osób udających się na praktyki, przekazywane są też informacje techniczne i organizacyjne.

Podczas trwania praktyk studenci są zobowiązani do codziennego wypełniania dzienniczka praktyk (dzienniczek jest przygotowany przez Uczelnię). Wpisy te są potwierdzane przez opiekuna praktyk w danej instytucji czy organizacji. Na zakończenie praktyk, tenże opiekun praktyk wpisuje swoją ocenę przebiegu praktyki do dzienniczka.

Po zakończeniu praktyk odbywa się rozmowa, przeprowadzana przez opiekuna praktyk z ramienia Uczelni, która ma charakter ewaluacji odbytej praktyki. Studenci przedstawiają przebieg swojej pracy, omawiają także wyniesione doświadczenia, proszeni są też o scharakteryzowanie pracy danej instytucji i krytyczne uwagi dotyczące przebiegu praktyk, jak i samej instytucji i świadczonej przez nią pomocy.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

3.1. Wymagania stawiane kandydatom, warunków rekrutacji na studia oraz kryteriów kwalifikacji kandydatów na każdy z poziomów

Niezależnie od stopnia studiów, postępowanie kwalifikacyjne na studia na kierunku praca socjalna odbywa się w trybie postępowania konkursowego w ramach ustalonego limitu miejsc. Nie przeprowadza się egzaminów wstępnych. Kandydaci na studia I i II stopnia informowani są o możliwościach studiowania na UAM na Wydziale Socjologii z wykorzystaniem mediów społecznościowych (dedykowane kampanie) i mediów tradycyjnych – prasy lokalnej, banerów w przestrzeni publicznej, ulotek. Do promocji kierunku praca socjalna (szczególnie studiów II stopnia)

intensywnie wykorzystywane są także bezpośrednie kontakty pracowników podejmujących rolę ekspertów, doradców czy gości różnych instytucji i inicjatyw.

Wymagania stawiane kandydatom, warunki rekrutacji na studia oraz kryteria kwalifikacji kandydatów na studia I stopnia

Zasady przeprowadzania rejestracji kandydatów na studia, wysokości opłaty rekrutacyjnej, wykaz wymaganych dokumentów, szczegółowy harmonogram postępowania rekrutacyjnego oraz zasady dokonywania wpisu na listę osób przyjętych (listę studentów) corocznie precyzyjnie regulują stosowne Uchwały – dotyczące zasad przeprowadzania rejestracji kandydatów na studia oraz dokonywania wpisu na listę studentów, wykazu wymaganych dokumentów, terminów rejestracji i składania dokumentów¹⁷ oraz Zarządzenie Rektora UAM w sprawie wysokości opłaty za przeprowadzenie rekrutacji na studia w danym roku akademickim¹⁸.

W postępowaniu kwalifikacyjnym bierze się pod uwagę wyniki na świadectwie dojrzałości. Liczba punktów możliwa do uzyskania w postępowaniu kwalifikacyjnym wynosi 100 pkt. Lista olimpiad¹⁹ uprawniająca do uzyskania maksymalnej liczby punktów: Olimpiada Filozoficzna – laureat, Olimpiada Historyczna – laureat, Olimpiada Literatury i Języka Polskiego – laureat, Olimpiada Wiedzy Historycznej – laureat, Olimpiada Wiedzy o Polsce i Świecie Współczesnym – laureat, Olimpiada Wiedzy o Społeczeństwie - laureat. Kluczowe dla kierunku praca socjalna przedmioty maturalne to: język polski (waga 0,4), język obcy nowożytny (waga 0,2) oraz jeden z przedmiotów: historia, wiedza o społeczeństwie, filozofia, matematyka, geografia, informatyka lub historia sztuki lub biologia (waga 0,4). Taka kompozycja przedmiotów rekrutacyjnych odwołuje się do dobrego przygotowania ogólnego kandydata, które wraz z (wyrażonym poprzez samo zainteresowanie kierunkiem) zainteresowaniem problematyką problemów społecznych, pozwolić ma na przyswojenie w procesie studiowania wiedzy, umiejętności i postaw pracownika socjalnego.

Szczegółowe zasady przeliczania wyników²⁰ na świadectwie dojrzałości, zarówno dla kandydatów, którzy zdawali tzw. nową maturę (egzamin maturalny), maturę IB lub maturę zagraniczną oraz dla kandydatów, którzy zdawali tzw. starą maturę (egzamin dojrzałości), w tym dodatkowe informacje o przeliczaniu punktów, a także: schemat postępowania kwalifikacyjnego (kroki postępowania wymagane od kandydata), wykaz wymaganych dokumentów, które należy złożyć znajdują się w wolnym dostępie dla kandydatów pod adresem: <https://amu.edu.pl/kandydaci/rekrutacja>

¹⁷ Rekrutacja na studia 2019/2020: Uchwała nr 207/2018/2019 Senatu Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 17 grudnia 2018 r. o zmianie Uchwały nr 178/2017/2018 Senatu UAM z dnia 28 maja 2018 r. w sprawie warunków, trybów oraz terminu rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji na I rok studiów stacjonarnych oraz niestacjonarnych w roku akademickim 2019/2020 (w załączniku nr III.03.1)

¹⁸ Rekrutacja na studia 2019/2020: Zarządzenie Nr 321/2018/2019 Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 16 maja 2019 r. w sprawie wysokości opłaty za przeprowadzenie rekrutacji na studia w roku akademickim 2019/2020 (w załączniku nr III.03.2)

¹⁹ Uchwała nr 247/2018/2019 Senatu Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 27 maja 2019 r. w sprawie szczegółowych zasad przyjmowania na studia laureatów i finalistów olimpiad stopnia centralnego oraz laureatów konkursów międzynarodowych i ogólnopolskich i Załącznik do Uchwały Nr 247/2018/2019 Senatu UAM z dnia 27 maja 2019 r. (w załącznikach numer III.03.4 i III.03.5)

²⁰ Uchwała nr 178/2017/2018 Senatu UAM z dnia 28 maja 2018 r. w sprawie warunków, trybów oraz terminu rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji na I rok studiów stacjonarnych oraz niestacjonarnych w roku akademickim 2019/2020 wraz z częścią szczegółową dotyczącą kierunków prowadzonych na Wydziale Nauk Społecznych (w załączniku nr III.03.6)

Opis kierunku studiów przygotowany dla kandydatów znajduje się pod adresem <https://amu.edu.pl/kandydaci/kierunki-studiow/kierunki-na-litera-p/praca-socjalna>

Wymagania stawiane kandydatom, warunki rekrutacji na studia oraz kryteria kwalifikacji kandydatów na studia II stopnia

Zasady przeprowadzania rejestracji kandydatów na studia, wysokości opłaty rekrutacyjnej, wykaz wymaganych dokumentów, szczegółowy harmonogram postępowania rekrutacyjnego oraz zasady dokonywania wpisu na listę osób przyjętych (listę studentów) corocznie regulują Uchwały i Zarządzenia przywołane powyżej.

Schemat postępowania kwalifikacyjnego (kroki postępowania wymagane od kandydata), wykaz wymaganych dokumentów, które należy złożyć znajdują się w wolnym dostępie dla kandydatów pod adresem: <https://amu.edu.pl/kandydaci/rekrutacja>

Opis kierunku studiów przygotowany dla kandydatów znajduje się pod adresem <https://amu.edu.pl/kandydaci/kierunki-studiow/kierunki-na-litera-p/praca-socjalna>

Na studia II stopnia na kierunku praca socjalna mogą być przyjęci absolwenci studiów I lub II stopnia, którzy mają dyplom ukończenia studiów w zakresie pracy socjalnej oraz kierunków takich jak: 1) nauki o bezpieczeństwie; 2) nauki o obronności; 3) nauki o mediach; 4) nauki o polityce; 5) nauki o polityce publicznej; 6) nauki o poznaniu i komunikacji społecznej; 7) pedagogika; 8) psychologia; 9) socjologia, także 10) ekonomia, 11) finanse, 12) nauki o zarządzaniu, 13) towaroznawstwo, 14) nauki o administracji, 15) prawo oraz 16) prawo kanoniczne.

Szczegółowe informacje:

W postępowaniu kwalifikacyjnym bierze się pod uwagę ocenę na dyplomie ukończenia studiów wyższych. Liczba punktów możliwa do uzyskania w postępowaniu kwalifikacyjnym wynosi 5 pkt. Dotychczasowy schemat postępowania rekrutacyjnego uwzględniał tylko kwestię dyplomu, chociaż ze względu na profil kształcenia duża część kandydatów to osoby z doświadczeniem w obszarze pracy socjalnej (np. w formie wolontariatu).

3.2. Zasady, warunki i tryby uznawania efektów uczenia się i okresów kształcenia oraz kwalifikacji uzyskanych w innej uczelni, w tym w uczelni zagranicznej

Zasady, warunki i tryb uznawania efektów uczenia się i okresów kształcenia oraz kwalifikacji uzyskanych na innej uczelni, w tym także uczelni zagranicznej, określone są przez przepisy zawarte w Regulaminie Studiów UAM (Regulamin Studiów § 27). Procedura ta dotyczy przede wszystkim studentów przenoszących się z innych jednostek UAM lub innych uczelni, także powracających po przerwie w studiowaniu na kierunku praca socjalna. Po przeniesieniu (rekrutacji lub wznowieniu) student na mocy decyzji Dziekana wpisywany jest na wskazany rok studiów. Student ma prawo składać wniosek o uznanie przedmiotów zaliczonych w poprzedniej jednostce (poprzednim okresie studiowania). Prodziekan ds. kształcenia WS bierze pod uwagę takie czynniki jak punktację ECTS, formę zajęć, efekty uczenia się (kształcenia) oraz opis treści programowych. Prodziekan może konsultować wcześniejsze osiągnięcia z koordynatorem przedmiotu. Decyzja archiwizowana jest w teczce osobowej studenta zdeponowanej w Biurze Obsługi Studenta Kampusu Ogrody. Na podstawie zaliczonych przez studenta przedmiotów i zdobytych punktów ECTS dokonywane jest ustalenie różnic programowych dla studenta. Do 1 października 2019 roku Prodziekan ds. studenckich WNS zasięgał opinii zastępcy dyrektora ds. dydaktycznych Instytutu Socjologii, który opiniując wniosek mógł skonsultować się z koordynatorem przedmiotu.

3.3. Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych w procesie uczenia się poza systemem studiów

Informacje o szczegółowych zasadach i warunkach potwierdzania efektów uczenia się można znaleźć w Uchwale nr 234/2014/2015 Senatu Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 29 czerwca 2015²¹ w sprawie organizacji potwierdzania efektów uczenia się oraz w Zarządzeniu nr 488/2015/2016 Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 29 lutego 2016 r. w sprawie organizacji potwierdzania²² efektów uczenia się. Od 1 października 2019 roku obowiązuje Uchwała nr 360/2018/2019 Senatu Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 30 września 2019 roku²³.

Na Wydziale Nauk Społecznych, w skład którego wchodził Instytut Socjologii, do 30 września 2019 roku funkcjonowała Wydziałowa Komisja ds. Potwierdzania Efektów Kształcenia, składająca się z 5 członków, reprezentujących poszczególne instytuty wchodzące w skład Wydziału. Do jej zadań należało rozpatrywanie wniosków kandydatów ubiegających się o potwierdzenie efektów kształcenia. Potwierdzanie efektów uczenia się jest powiązane jest z postępowaniem rekrutacyjnym na dany rok akademicki. Kandydat jest zobowiązany złożyć odpowiedni wniosek do dnia 31 marca danego roku.

Efekty uczenia się mogły zostać potwierdzone:

- 1) osobie posiadającej świadectwo dojrzałości i co najmniej pięć lat doświadczenia zawodowego – w przypadku ubiegania się o przyjęcie na studia pierwszego stopnia lub jednolite studia magisterskie;
- 2) osobie posiadającej tytuł zawodowy licencjata lub równorzędny i co najmniej trzy lata doświadczenia zawodowego po ukończeniu studiów pierwszego stopnia – w przypadku ubiegania się o przyjęcie na studia drugiego stopnia;
- 3) osobie posiadającej tytuł zawodowy magistra lub równorzędny i co najmniej dwa lata doświadczenia zawodowego po ukończeniu studiów drugiego stopnia albo jednolitych studiów magisterskich – w przypadku ubiegania się o przyjęcie na kolejny kierunek studiów pierwszego lub drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie.

3.4. Zasady, warunki i tryb dyplomowania na każdym z poziomów studiów

Zasady, warunki i tryb dyplomowania na zarówno na studiach I, jak i II stopnia gwarantują potwierdzenie osiągnięcia przez studenta efektów uczenia się na zakończenie studiów. Warunkiem niezbędnym do dopuszczenia do egzaminu dyplomowego jest:

- bezwarunkowe spełnienie wszystkich wymagań wynikających z programu studiów,
- spełnienie wymagań co do trybu złożenia pracy dyplomowej zgodnie z zasadami składania i archiwizacji pracy dyplomowej (informacje o systemie Archiwizacji Prac Dyplomowych – APD oraz przygotowaniu i złożeniu pracy dyplomowej są dostępne na stronie https://apd.amu.edu.pl/?_s=1, a także w rozdziale III Regulaminu Studiów UAM²⁴);
- uzyskanie akceptacji pracy po jej kontroli systemie antyplagiatowym: Jednolity System Antyplagiatowym (JSA) zgodnie z art. 76 ust. 4 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U z 2018 r. poz. 1668);

²¹ Treść uchwały w załączniku nr III.03.7

²² Treść zarządzenia w załączniku nr III.03.8

²³ Treść uchwały w załączniku nr III.03.9

²⁴ Instrukcja skierowana do studentów: w załączniku nr III.03.10

- otrzymanie pozytywnych recenzji pracy dyplomowej.

Zasady dyplomowania określają zasady wyboru przez studenta promotora pracy dyplomowej oraz wyboru tematu pracy, zgodnego z kierunkiem studiów. Potencjalni promotorzy prac zgłaszają propozycje tematów (problemów obejmowanych projektem socjalnym) umożliwiając studentom wybór seminarium, którego tematyka jest możliwie zbieżna z własnymi zainteresowaniami czy doświadczeniami. Dokładniejszy opis merytoryczny zawarto w punkcie 3.9. Do zadań Rady Programowej należy m.in. akceptacja promotorów i proponowanych tematów prac, w kontekście ich zbieżności z efektami uczenia się na kierunku.

Prodziekan właściwy do spraw studenckich powołuje recenzenta pracy, wyznacza termin egzaminu dyplomowego oraz skład komisji upoważnionej do przeprowadzenia egzaminu dyplomowego. W jej skład wchodzi: przewodniczący, promotor oraz recenzent, którzy - biorąc pod uwagę wynik egzaminu, ocenę pracy dyplomowej oraz średnią ocen ze studiów - ustalają końcową ocenę ukończenia studiów oraz sporządzają protokół. Wynik studiów określa się zgodnie ze schematem zawartym w § 69-70 Regulaminu Studiów UAM. Egzamin powinien się odbyć nie później niż 3 miesiące od daty przyjęcia pracy dyplomowej.

Egzamin dyplomowy ma formę ustną i wiąże się udzieleniem przez studenta odpowiedzi na pytania z listy zagadnień (http://sociologia.amu.edu.pl/new/images/pliki/egzamin-dyplomowy/EGZAMIN_LICENCJACKI_Praca_Socjalna_I_stopien_zagadnienia_program_od_2014_15.pdf oraz http://sociologia.amu.edu.pl/new/images/pliki/egzamin-dyplomowy/ZAGADNIENIA_PRACA_SOCJALNA_egzamin_MGR.pdf). W toku przebiegu egzaminu student losuje zagadnienia.

3.5. Sposoby oraz narzędzia monitorowania i oceny postępów studentów

Monitorowanie postępów studenta jest prowadzone na bieżąco zarówno poprzez USOS, jak i w porozumieniu z prowadzącymi zajęcia na podstawie osiągniętych wyników częściowych oraz na koniec semestru poprzez różnorodne formy zaliczenia. Rezultaty monitorowania są jednym z kryteriów branych pod uwagę przy rozpatrywaniu wniosków o stypendia Rektora. Zaobserwowane w postępach pracy studenta niepokojące sygnały (brak zaliczeń, ocena niedostateczna z egzaminu, absencja) są analizowane indywidualnie w porozumieniu między studentem, prowadzącym oraz prodziekanem właściwym ds. studenckich i kształcenia.

Istotnym kryterium monitorowania i oceny postępów studentów jest obserwacja relacji zachodzących pomiędzy liczbą przyjętych studentów a liczbą studentów zarejestrowanych na zajęcia w USOS i uzyskujących zaliczenie. Dane te najczęściej różnią się od siebie w stopniu znacznym, zarówno na studiach I, jak i II stopnia. Na przykład w roku akademickim 2018/19:

Na przykład w roku akademickim 2018/19:

- na studia I stopnia przyjęto 75 osób, na zajęcia w USOS zarejestrowało się 55 osób, semestr ukończyły 44 osoby;
- na studia II stopnia przyjęto 28 osoby, na zajęcia w USOS zarejestrowały się 22 osoby, pierwszy semestr ukończyło 14 osób.

W odniesieniu do studiów I stopnia od kilku lat zaobserwować można dwa zjawiska. Pierwsze związane jest z mniejszą liczbą osób rekrutujących się na studia. Jest ono interpretowane jako rezultat niżu demograficznego. Drugie natomiast związane jest niepokojącą praktyką kandydatów zapisujących się na studia jedynie w celu uzyskania statusu studenta, a niekoniecznie z faktycznym podjęciem studiów licencjackich. W rezultacie doprowadza to do znacznych dysproporcji pomiędzy liczbą osób rekrutowanych na I rok studiów, a kontynuujących studiowanie pracy socjalnej i kończących studia w przewidzianym terminie (dla rocznika rozpoczynającego studia w roku 2016/2017 liczby te kształtowały się następująco:

- przyjęci na studia I stopnia na kierunku praca socjalna: 109
- kontynuujący studia (zarejestrowani na zajęcia w III semestrze): 59
- liczba zakończonych studiów (liczba obron) do końca października 2019: 52

3.6. Ogólne zasady sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia efektów uczenia się

Ogólne zasady sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia efektów uczenia się oraz postępów w procesie uczenia się zapewniają bezstronność, obiektywność oraz rzetelność. Zasady te są sformułowane w sylabusach opublikowanych w USOS oraz na stronie internetowej Wydziału Socjologii. Często praktyką jest także udostępnianie lub prezentowanie studentom skróconego opisu treści, efektów i warunków zaliczenia przedmiotu w czasie pierwszych zajęć. Wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne studentów są sprawdzane i oceniane na podstawie egzaminów pisemnych (rzadkością są egzaminy ustne) lub innych form zaliczenia w przypadku wykładów, które nie kończą się egzaminem, natomiast dla pozostałych form zajęć dydaktycznych najczęstszymi formami są: kolokwia pisemne, kolokwia ustne, prezentacja multimedialna, projekt, esej zaliczeniowy, test, raport oraz inne zatwierdzone przez prowadzącego przedmiot. Sposób oceniania stopnia osiągnięcia efektów uczenia się jest sprecyzowany w sylabusie przedmiotu.

Prowadzący zajęcia archiwizuje pisemne prace zaliczeniowe oraz egzaminacyjne.

Protokoły egzaminów i zaliczeń w wersji elektronicznej są dostępne w systemie USOS, natomiast w wersji papierowej są zarchiwizowane w Dziekanacie Wydziału Nauk Społecznych UAM (od 1 października 2019 roku Biurze Obsługi Studenta Kampusu Ogrody).

W ankiecie ewaluacyjnej dostępnej w systemie USOS student ma prawo ustosunkować się do kryteriów oceniania, zaznaczając, czy były one zbyt wysokie lub zbyt niskie²⁵.

3.7. Dobór metod sprawdzania i oceniania efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych

Metody sprawdzania i oceniania efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych doprecyzowane są w programach studiów. Z kolei szczegółowe kryteria oceny oraz metody weryfikacji efektów kształcenia są określane przez prowadzącego dane zajęcia w sylabusie przedmiotu. Prowadzący zajęcia dokonuje oceny stopnia osiągnięcia zamierzonych efektów zgodnie z uprzednio sprecyzowanymi i podanymi do wiadomości studenta kryteriami zamieszczonymi w sylabusie, a także zaprezentowanymi i omówionymi na pierwszych zajęciach w semestrze.

Przyjętymi przez Regulamin studiów UAM ocenami są: bardzo dobry (bdb; 5,0), dobry plus (+db; 4,5), dobry (db; 4,0), dostateczny plus (+dst; 3,5), dostateczny (dst; 3,0), niedostateczny (ndst; 2,0). Oceny te są wyznacznikami osiągnięcia przez studenta stopnia efektów kształcenia.

Oceny cząstkowe zdobyte przez studenta stanowią podstawę do określenia średniej z podjętego przez niego cyklu studiów (I lub II stopnia), które sumowane z oceną z egzaminu dyplomowego stanowią całkowitą ocenę wpisywaną na dyplomie ukończenia studiów.

3.8. Opis rodzajów, tematyki i metodyki prac etapowych i egzaminacyjnych

Prace etapowe i końcowe (egzaminacyjne i zaliczeniowe) na kierunku praca socjalna są zróżnicowane w formie, a główną ideą tego zróżnicowania jest danie studentom szansy na możliwość pokazania swoich mocnych stron w prezentowaniu wiedzy, umiejętności i kompetencji. Zasadą oceniania na pracy socjalnej jest nie tylko danie informacji zwrotnej studentom, na jakim etapie jest ich wiedza, umiejętności czy kompetencje, ale także uzyskanie wiedzy przez wykładowcę na ile jego metody

²⁵ Zanonimizowane przykładowe ankiety ewaluacji zajęć w systemie USOS – załącznik nr III.03.11

dydaktyczne są odpowiednie i skuteczne, czy studenci opanowali treści programowe zapewniające uzyskanie efektów uczenia się, zaplanowanych dla danego przedmiotu w odniesieniu do kształcenia dla kierunku studiów. W przygotowaniu studentów do zawodu pracownika socjalnego jest to szczególnie istotne.

Tematyka i problematyka prac etapowych jest ściśle związana ze specyfiką i charakterem zajęć. Do stosowanych typów prac etapowych i końcowych, realizowanych w ramach kierunku praca socjalna należą: egzaminacyjne i zaliczeniowe prace pisemne, testy, eseje i prezentacje multimedialne, zadane prace w grupach, projekty socjalne, projekty społeczne, raporty z badań, sprawozdania. Mają one charakter śródsesestralny lub są realizowane na koniec cyklu zajęć. Prace egzaminacyjne oceniane są podczas sesji egzaminacyjnej, po zakończeniu kursu przedmiotu. Mają one formę pisemną lub ustną.

Celem powyższych form oceniania jest sprawdzenie opanowania treści programowych danego przedmiotu, gwarantujących uzyskanie podanych dla danego przedmiotu efektów kształcenia.

Rodzaj, forma, tematyka i metodyka prac sprawdzających wiedzę, umiejętności i kompetencje studentów – zarówno prac etapowych jak i końcowych (zaliczeniowych i egzaminacyjnych), jest dostosowana do poziomu i profilu studiów.

Prace etapowe uwzględniają wartość oceny formującej obejmującej informacje zwrotne dla studentów, zarówno poprzez oceny cząstkowe jak i poprzez przekazywanie informacji opisowej (np. podczas spotkań na dyżurach) o postępach w studiowaniu, czy też przekazywanie sugestii nad czym student powinien pracować. Nacisk kładziony jest również na motywowanie studentów do pracy nad poprawą wyników studiowania, przy wykorzystywaniu mocnych stron studentów i wspieranie ich w wysiłkach studiowania.

Oceny formujące, jako oceny cząstkowe, brane są przez wykładowców pod uwagę w ostatecznej ocenie podsumowującej (adnotacje o tym zdarzają się nawet w formularzach recenzji prac dyplomowych). Oceny formujące zdobywane przez studenta w trakcie semestru na pracy socjalnej wystawiane są w wyniku kolokwii cząstkowych, odpowiedzi ustnych, opracowań tematycznych, referatów, projektów cząstkowych, sprawozdań z praktyk. Sposoby i formy oceniania studentów są celowe i adekwatne do treści zajęć.

Prowadzący ustala zasady ocen formujących i przekazuje je studentom na pierwszych zajęciach, a zasady te są przesyłane do władz wydziału, umieszczane w opisie przedmiotu w USOS, a dodatkowo w niektórych przypadkach przekazywane studentom w formie wydruku lub na ich pocztę elektroniczną. Oceny formujące są podstawą do tego, aby wystawić studentowi ocenę podsumowującą (wpis do indeksu elektronicznego).

Oceny podsumowujące wystawiane są na koniec semestru lub na koniec roku akademickiego – zgodnie z końcem cyklu zajęć. Na pracy socjalnej są to np. pisemne prace zaliczeniowe, testy z pytaniami otwartymi i zamkniętymi, zawierające pytania sprawdzające zarówno wiedzę, umiejętności i kompetencje. Szczególne znaczenie ma to przy zajęciach zawodowych przygotowujących do konkretnego działania w praktyce pomocowej (np. w roli przyszłego pracownika socjalnego). Kolokwia zaliczeniowe są często wieloetapowe, sprawdzające wiedzę teoretyczną - znajomość zagadnień przedstawionych na kursie oraz umiejętności i kompetencje – praktyczne wykorzystanie metod, zaprezentowanie umiejętności wykonywania zadań. Podczas pracy na zajęciach studenci mają określone i przedstawione na początku kursu wytyczne do pracy i do oceny. W programie są również zajęcia które mają charakter warsztatowy. Praktycznym zajęciom towarzyszą dyskusje w oparciu o literaturę przedmiotu, a także ćwiczenia mające za zadanie stosowanie metod i technik pracy socjalnej (np. na ćwiczeniach z teorii i metod pracy socjalnej). W trakcie części warsztatowej odbywa się zespołowa i indywidualna praca nad zagadnieniami problemowymi. Część dyskusyjna zajęć stanowi rodzaj podsumowania. Ważnym elementem wybranych zajęć są fragmenty filmów dokumentalnych, które stanowią rodzaj ilustracji eksperymentów i procesów społecznych.

Kryteria jakościowe wchodzące w skład ocen są stosowane w całym procesie oceniania. Sprawdzeniu podlega zdobyta wiedza, przekazywana podczas wykładów, konwersatoriów, ćwiczeń, praktyk, a także wiedza zdobyta w wyniku pracy własnej studenta. W obszarze oceny umiejętności lokuje się stopień realizacji zadań, rozwiązywania problemów, wyniki pracy w zespole, prezentację efektów pracy. W obszarze umiejętności wykładowcy stawiają nacisk na umiejętność wykorzystywania i łączenia treści przekazywanych na różnych zajęciach dydaktycznych, ponieważ przygotowanie do zawodu pracownika socjalnego wymaga spójności i szerokiego oglądu różnych dyscyplin naukowych. Sprawdzenie kompetencji społecznych ma miejsce nie tylko podczas zajęć, ale także ma to miejsce w trakcie praktyk realizowanych w programie studiów. Umiejętności i kompetencje społeczne wypracowane podczas studiów są także weryfikowane przez profesjonalnie działające instytucje zewnętrzne, w których studenci odbywają praktykę (po pierwszym i drugim roku studiów, w czasie wolnym od zajęć dydaktycznych, a także podczas hospitacji placówek). Informacja zwrotna ze strony praktyków działających profesjonalnie w zawodach pomocowych o przygotowaniu studenta przez Uczelnię do roli pracownika socjalnego ma miejsce w dzienniczku praktyk. Wykładowcy odpowiedzialni za praktyki w instytucjach mają z placówkami współszkolącymi studentów stały i bezpośredni kontakt, zatem również mają możliwość uzyskania wiedzy o stopniu przygotowania studenta do roli zawodowej.

Oprócz ocen formujących i podsumowujących na zajęciach studenci mają szansę na ocenę swoich kompetencji społecznych w konfrontacji z osobami wymagającymi wsparcia i pomocy (np. podczas wywiadów środowiskowych, interwencji socjalnych, interakcji z podopiecznymi instytucji, w których mają miejsce zajęcia praktyczne).

3.9. Charakterystyka rodzajów, tematyki i metodyki prac dyplomowych

W ramach studiów na kierunku praca socjalna realizowane są dwa rodzaje prac dyplomowych: prace licencjackie (studia I stopnia) oraz prace magisterskie (studia II stopnia). Pracę magisterską student przygotowuje pod kierunkiem profesora albo doktora habilitowanego, a pracę licencjacką można przygotować pod kierunkiem nauczyciela akademickiego ze stopniem doktora. Wówczas jednak recenzentem jest samodzielny pracownik naukowy.

W ramach III roku studiów licencjackich student uczestniczy w 30 godzinach zajęć z proseminarium dyplomowego i 30 godzinach seminarium dyplomowego, w ramach którego przygotowuje pracę licencjacką. Promotor odpowiedzialny jest za przekazanie wiedzy, umiejętności i kompetencji związanych z prowadzeniem działalności naukowej, której efektem jest praca dyplomowa. Praca ta na studiach licencjackich jest przygotowywanym projektem socjalnym (wymogi projektów socjalnych określone są poniżej w tekście).

W ramach I i II roku studiów magisterskich student uczestniczy w 120 godzinach seminarium magisterskiego, w ramach którego przygotowuje pracę magisterską. Praca ta zarówno dla studentów kontynuujących studia na pracy socjalnej, jak i tych którzy ukończyli inne (dopuszczone w rekrutacji kierunki), ma zawierać podstawy socjologiczne, z wykorzystaniem wiedzy z obszarów psychologii, pedagogiki, ekonomii, gerontologii i geriatry itp.

Studia I stopnia – prace licencjackie

Studenci III roku studiów licencjackich, którzy opracowują w ramach seminarium **projekt socjalny**, wybierają tematykę, która zwykle powiązana jest z obszarem określanym jako problem społeczny wymagający działań instytucji pomocowych (zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20040640593/U/D20040593Lj.pdf>). Ponieważ praca licencjacka charakter projektu socjalnego, praca skupiona jest na diagnozie wybranego problemu społecznego na podstawie źródeł zastanych, a diagnoza ta jest podstawą do skonstruowania autorskiego, realnego projektu socjalnego.

W semestrze I student ma w całości lub w znacznej części opracowaną I część pracy wraz z dogłębnie zdiagnozowanym problemem społecznym. II semestr to kończenie pracy badawczej na podstawie źródeł i konstruowanie projektu socjalnego, który w sposób twórczy proponuje skuteczne zmiany społeczne. Projekt socjalny jednoznacznie odnosi się do opracowanego w I części problemu, na podstawie którego student wskazuje obszary wymagające działania, którego efektem będzie planowana zmiana. Projekt socjalny może skupiać się na negatywnych aspektach związanych z problemem – przedmiotem projektu jest wówczas zaprojektowane działanie naprawcze. Może on także skupiać się na zaobserwowanych działaniach pozytywnych, obecnych w życiu społecznym, które wymagają wsparcia, dzięki czemu pozwolą skuteczniej rozwiązywać problem – wówczas podstawą projektu działań jest opracowanie planu zapobiegania rozwojowi problemu. Ten etap jest szczególnie ważny – uczy studentów kreatywności, wymaga szerokiej wyobraźni społecznej, ale także pokazuje w jakim stopniu wykorzystują oni znajomość metod pracy socjalnej i wiedzy z obszaru pracy socjalnej. Jest zwieńczeniem całości przygotowań do pracy zawodowej podczas 3 lat studiów licencjackich, daje także szansę na realne zastosowanie wiedzy, umiejętności i kompetencji zdobytych przez studentów, także na praktykach w instytucjach pomocowych. Projekt socjalny składa się z jasno wyodrębnionych części opracowania, które wyraźnie oddzielają część diagnostyczną od projektowej. Podstawą zajęć jest prezentowanie podczas ich trwania postępów z pracy badawczej a następnie z etapów projektowania.

Studia II stopnia – prace magisterskie

Praca magisterska pozwala na samodzielne prowadzenie badań empirycznych (pod kierunkiem i kontrolą promotora). Na pierwszym etapie pracy student otrzymuje wytyczne dotyczące etapów pracy i jej strukturyzacji w czasie. Jednak ze względu na indywidualne cechy i umiejętności studentów, a głównie ze względu na różny stopień trudności podejmowanych badań empirycznych, promotorzy dostosowują te wymagania do poszczególnych studentów.

Wymagania związane z zaliczeniem poszczególnych semestrów są doprecyzowywane przez danego promotora, przy uwzględnieniu wytycznych wspólnych dla wszystkich studiujących na danym roku studiów.

Wybory tematyki prac licencjackich i magisterskich świadczą o dużej wrażliwości seminarzystów, którzy kierują swoją uwagę na złożone, nietypowe czy dotkliwe problemy społeczne²⁶.

Wybrane przez studentów tematy prac dyplomowych są dyskutowane i aprobowane przez promotorów w ramach seminarium. Studenci mają wgląd w określoną przez potencjalnych promotorów problematykę naukową, co pozwala im wybrać na promotora osobę ściśle zajmującą się danym obszarem wiedzy.

Student podczas seminariów nabywa niezbędne: wiedzę, umiejętności, kompetencje związane z prowadzeniem badań, analizą tekstów, opracowaniem źródeł zastanych. Podczas seminarium doskonalona jest umiejętność syntezy wiedzy, jej analizowania, komentowania oraz pisania i redagowania tekstu naukowego, a w przypadku prac licencjackich także konstruowania projektu socjalnego.

Podczas trwania seminarium student przygotowuje się do egzaminu dyplomowego - poprzez omawianie i konsultowanie zagadnień egzaminacyjnych. Zagadnienia egzaminacyjne są udostępniane studentom na stronie wydziału, dla licencjatów:

http://socjologia.amu.edu.pl/new/images/pliki/egzamin-dyplomowy/EGZAMIN_LICENCJACKI_Praca_Socjalna_I_stopien_zagadnienia_program_od_2014_15.pdf.

²⁶ Przykładowe tematy prac dyplomowych znajdują się w załączniku nr III.03.12

dla magistrantów: [http://sociologia.amu.edu.pl/new/images/pliki/egzamin-dyplomowy/ZAGADNIENIA PRACA SOCJALNA egzamin MGR.pdf](http://sociologia.amu.edu.pl/new/images/pliki/egzamin-dyplomowy/ZAGADNIENIA_PRACA_SOCJALNA_egzamin_MGR.pdf)

Egzamin dyplomowy w przypadku obydwu rodzajów prac odbywa się przed powołaną przez dziekana komisją egzaminacyjną. Sam przebieg egzaminu dyplomowego – licencjackiego i magisterskiego jest jednoznacznie określony, a każdy członek komisji egzaminacyjnej zobowiązany jest do zachowania takich samych standardów i procedur wobec wszystkich dyplomantów. Studenci znają przebieg i etapy egzaminu, jest to przedmiotem przygotowania podczas seminarium.

Prace magisterskie opierają się na materiałach zastanych, lub własnych badaniach empirycznych - jakościowych i ilościowych. Promotor prac magisterskich jest zobowiązany do przekazania wiedzy dotyczącej pisania pracy dyplomowej na poziomie naukowo zaawansowanym.

Na wszystkich etapach pracy zarówno na studiach licencjackich jak i magisterskich istnieje możliwość indywidualnego kontaktu z promotorem. Ważnym elementem pracy jest jasne wskazywanie studentom warunków oceny, dawanie informacji zwrotnych o każdym etapie ich pracy.

Podczas pracy na seminarium dyplomowym zarówno licencjackim jak i magisterskim stosuje się różne formy oceniania: ocenianie diagnostyczne, formujące i sumujące.

Ocenianie diagnostyczne - stosowane dla sprawdzenia studenta, czy jest on przygotowany do roli badacza problemów społecznych i do roli diagnosty. Oceniany jest sposób określania przez studenta problemów społecznych i jego umiejętność wyodrębnienia ich spośród wielu społecznych trudności, z jakimi borykać się będą w przyszłości jego podopieczni. Takie ocenianie diagnostyczne ma miejsce już na początkowym etapie pisania prac dyplomowych, kiedy student wybiera problem który go interesuje, odnosi się do swojej wiedzy, która pozwala mu odpowiednio określić dotkliwość, rangę i wagę danego problemu.

Ocenianie formujące, dokonywane w trakcie realizacji programu daje ważną informację studentowi odnośnie miejsca jakie aktualnie zajmuje na ścieżce kształcenia. Takie ocenianie wskazuje studentowi jego mocne i słabe strony i daje wskazówki w jaki sposób ma poprawić obszary, które nie pozwalają mu w pełni zastosować przekazywanej wiedzy. To ocenianie pozwala na wzmacnianie studenta w pracy, m. in. poprzez uzyskiwanie od prowadzących informacji zwrotnych na temat pracy badawczej, poziomu przygotowywanego w etapach opracowania, popełnianych błędów i uchybień. Dla wykładowcy informacją zwrotną na temat postępów studenta jest nie tylko wymierna poprawa poziomu opracowania ale także jasny przekaz studenta o tym, że zauważył on u siebie znaczną poprawę poziomu pracy, większą łatwość opracowywania tekstów, swobodniejsze i płynniejsze korzystanie ze źródeł zastanych i opracowań naukowych.

Ocenianie sumujące które ma miejsce na seminariach informuje czy i w jakim stopniu zostały osiągnięte przez studenta założone efekty uczenia się. Cały proces jest dla studentów przejrzysty, znany im od początku wspólnej pracy z promotorem, zatem nie zawiera dla nich zaskakujących etapów. Określenie przejrzystych kryteriów i sposobów oceniania pozwala także na lepsze śledzenie postępów studenta, a dodatkowo na weryfikację przez nauczyciela akademickiego skuteczności stosowanych metod dydaktycznych. Przyjęte na pracy socjalnej zasady dyplomowania i etapy prowadzące do zdobycia dyplomu są szczegółowe, odpowiednio dostosowane do profilu kształcenia, potwierdzają osiągnięcie przez absolwentów efektów uczenia się.

3.10. Opis sposobów dokumentowania efektów uczenia się osiągniętych przez studentów

Dokumentowanie efektów uczenia się, które zostały umieszczone w sylabusie danego przedmiotu, prowadzi się poprzez archiwizację prac studentów. Prace egzaminacyjne, a także prace zaliczeniowe (testy, kolokwia, prezentacje, projekty) semestralne i śródsemestralne są archiwizowane przez poszczególnych pracowników odpowiedzialnych za prowadzony przez siebie przedmiot lub moduł.

3.11. Wyniki monitoringu losów absolwentów

Monitoring losów absolwentów na szerszą skalę prowadzony jest od kilku lat zarówno w kontekście całego Uniwersytetu, Wydziału Nauk Społecznych (do 30.09.2019), jak i samego Instytutu Socjologii (od 30.09.2019 Wydziału Socjologii). Kilka lat temu przeprowadzono na Wydziale badania losów absolwentów, a wypracowane w ich ramach metodologia oraz narzędzia miały służyć w podejmowaniu tego rodzaju działań w kolejnych latach funkcjonowania Wydziału. Projekt badania pt. „System monitorowania losów zawodowych absolwentów publicznych uczelni wyższych w Wielkopolsce” został przygotowany przez Centrum Badania Jakości Życia w 2011 roku. Następnie, zbadano również stan bezrobocia absolwentów Wydziału Nauk Społecznych (obejmujący dekadę 2002-2012), w tym Instytutu Socjologii.

Monitoring opiera się także na analizie danych pochodzących z ogólnodostępnych narzędzi służących do tego rodzaju badań. Na poziomie krajowym odbywa się poprzez Ogólnopolski System Monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów Szkół Wyższych – ELA (<https://ela.nauka.gov.pl/pl/about/ela>). Natomiast na poziomie uniwersyteckim za pośrednictwem Biura Karier UAM (sekcja w ramach Centrum Wsparcia Kształcenia, <https://amu.edu.pl/studenci/biuro-karier>), Biura Rady ds. Jakości Kształcenia UAM (<https://brjk.amu.edu.pl/uszjk/uczelniany-system-zarzadzania-jakosci-ksztalcenia/cele-i-zakres-dziaania-uszjk>) oraz Sekcji Spraw Studenckich (w ramach Centrum Wsparcia Kształcenia UAM).

Warto w tym miejscu odwołać się do wyników raportu z Ogólnopolskiego System Monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów Szkół Wyższych – ELA, który wskazuje na dobre przygotowanie do zawodu absolwentów kierunku praca socjalna. Według danych dotyczących absolwentów z roku 2014 (pierwszy rocznik objęty badaniem) w okresie do 31.08.2018 (data zamykająca uzyskanie danych w ostatnim cyklu badania) 78,9% podjęło dalsze studia, 94,7% miało doświadczenie pracy zawodowej, zaś ryzyko bezrobocia w tej grupie wynosiło 4,4%. Sięgając po ostatni objęty badaniem rocznik absolwentów (2017) można wskazać, że analogiczne dane wynoszą: 76,9% podejmujących kolejne studia, 64,1% miało doświadczenie w pracy zawodowej (przy czym łącznie tylko 74,4% absolwentów tego rocznika znajdowało się w rejestrach ZUS), a ryzyko bezrobocia wynosiło 1,2%.

Monitoring oparty na danych ilościowych ma swoje ograniczenia. W przypadku badania Biura Jakości Kształcenia bazowano na danych urzędów dotyczących rejestrowania się absolwentów jako osób bezrobotnych. Natomiast w przypadku badań ELA badaniem objęci są absolwenci znajdujący się w rejestrach ZUS. Mając na uwadze powyższe na kierunku praca socjalna podejmowanych jest szereg innych działań służących monitorowaniu losu absolwentów, które mają charakter bardziej jakościowy.

Podstawą monitoringu losów absolwentów jest przebieg ich kariery zawodowej obserwowany na podstawie bezpośrednich kontaktów z placówkami pomocy społecznej, organizacjami pozarządowymi, fundacjami oraz Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej i Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie. Można wyróżnić następujące okoliczności, umożliwiające rozpoznanie zawodowej sytuacji absolwentów:

1. wizyty w placówkach i instytucjach, czyli podczas wizytacji placówek, które są w programie I roku studiów I stopnia. Często w tych właśnie placówkach spotykamy naszych absolwentów, którzy pełnią rolę przewodników dla naszych studentów.
2. praktyki zawodowe i specjalizacyjne studentów pracy socjalnej (po I i II roku) podczas których ich opiekunami są często nasi absolwenci pełniący funkcje kierowników lub dyrektorów instytucji.
3. spotkania podczas realizacji przedmiotu „Obszary pracy socjalnej” na które zapraszani są goście z różnych instytucji, głównie absolwenci naszego kierunku. Dotyczy to takich placówek i instytucji jak: MOPR, ROPS, PCPR, Stowarzyszenie „Na Tak”, Bizon, i wielu innych.

4. regularna współpraca między Zakładem Badań Problemów Społecznych Pracy Socjalnej a instytucjami pomocy społecznej w których pracują nasi absolwenci. Współpraca ta polega na wymianie doświadczeń w zakresie tworzenia wspólnych projektów badawczych a także organizowania konferencji szkoleniowo-naukowych.

5. uczestnictwo absolwentów pracy socjalnej w kursie-specjalizacyjnym „Organizacja Pomocy Społecznej”, na który chętnie zgłaszają się absolwenci, którzy planują pełnić kierownicze stanowiska w systemie pomocy społecznej a także zajmujący się zarządzaniem w wielu działach w ośrodkach pomocy społecznej oraz pracujący w organizacjach pozarządowych.

Z dotychczasowych doświadczeń odnotować można dobre praktyki polegające na utrzymywaniu tradycji spotkań z absolwentami połączonych z wymianą doświadczeń. Taka okazja była podczas jubileuszu 25-lecia kształcenia na kierunku praca socjalna (w 2017 roku), a także podczas seminariów naukowych organizowanych dla całego środowiska wielkopolskiego. Efektem spotkania jubileuszowego z absolwentami oraz praktykami współpracującymi w realizacji przedmiotu „Obszary pracy socjalnej” jest opublikowanie pracy zbiorowej pod redakcją A. Kotlarskiej-Michalskiej „Wielość spojrzeń na istotę pracy socjalnej w teorii i praktyce” (Wydawnictwo Naukowe Wydziału Nauk Społecznych, Poznań 2018, ss. 364). W tej pracy są opublikowane trajektorie karier zawodowych absolwentów pracy socjalnej, a także doświadczenia dydaktyczne wykładowców na kierunku praca socjalna.

Na podstawie częstych kontaktów z głównymi pracodawcami naszych absolwentów można stwierdzić, że większość zatrudnionych znakomicie radzi sobie w tej trudnej pracy zawodowej, większość też dość szybko awansuje i pełni kierownicze funkcje w systemie pomocy społecznej. Miarą sukcesu jest fakt, że to pracodawcy zabiegają o to, aby kierować do nich naszych absolwentów. Najczęściej oferty zatrudnienia otrzymują nasi absolwenci od dyrektorów Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej i Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

4.1 Kwalifikacje, liczebność kadry oraz charakterystyka obsady zajęć

Kadrę osób realizujących zajęcia na kierunku *praca socjalna* (studia stacjonarne I i II stopnia) stanowi 32 pracowników naukowo-badawczych, w tym 14 samodzielnych pracowników naukowych, 14 adiunktów oraz 4 doktorantów. Specyfika kształcenia akademickiego do zawodu *pracownika socjalnego* wymaga, aby zespół zapewniający obsadę zajęć składał się z osób reprezentujących w szczególności takie dziedziny i dyscypliny naukowe jak socjologia, pedagogika oraz psychologia. Wymóg taki został spełniony, a ponadto większa część kadry posiada wykształcenie oraz doświadczenie zawodowe dwudzielinowe (np. w zakresie socjologii i psychologii czy zdrowia publicznego i psychologii). Ze względu na fakt, że praca socjalna jest na Wydziale Socjologii mocno osadzona na fundamencie socjologicznym i aż 85% przedmiotów jest przypisanych do socjologii, wartość szczególną w kwalifikacjach kadry należy upatrywać w wiedzy socjologicznej.

Cechą szczególną zespołu realizującego kształcenie na kierunku praca socjalna jest jego stabilność (niska fluktuacja kadrowa), co stwarza warunki do rozwoju i doskonalenia kształcenia studentów, poprzez m.in. coroczne porównywanie uzyskanych efektów oraz monitorowanie rozwoju kompetencji studentów nie tylko poprzez standardowe narzędzia, ale przede wszystkim poprzez osobiste doświadczenie kadry nauczycieli akademickich. Ważna dla realizacji zajęć jest możliwość udziału w zajęciach osób zapraszanych – profesjonalistów z obszaru praktyki pomocy społecznej, polityki społecznej czy instytucji „trzeciego sektora”. Plan studiów przewiduje możliwość wyboru wielu zajęć o charakterze fakultatywnym, co pozwala studentom na zapoznanie się z wieloma szczegółowymi zagadnieniami w ramach określonych subdyscyplin wiedzy. Prowadzenie zajęć

powierza się także doktorantom, co pozwala im na zdobycie doświadczeń w tym zakresie oraz stanowi jeden z elementów oceny realizacji programu studiów doktoranckich. Zajęcia z języków obcych (lektoraty) oraz zajęcia z wychowania fizycznego prowadzone są przez pracowników jednostek ogólnouniwersyteckich – Studium Językowe UAM oraz Szkołę Wychowania Fizycznego i Sportu.

Przykładowe osiągnięcia dydaktyczne:

- opracowanie programu studiów II stopnia i uruchomienie ich w roku 2016/2017;
- opracowanie innowacyjnych zasad prowadzenia zajęć dydaktycznych;
- opracowanie serii artykułów przydatnych do prowadzenia zajęć²⁷.

Zróżnicowane kompetencje i orientacje zawodowe pracowników zapewniają prawidłową realizację zajęć oraz osiąganie przez studentów zamierzonych efektów uczenia się. Kwalifikacje kadry prowadzącej zajęcia potwierdzone są istotnym doświadczeniem dydaktycznym oraz dorobkiem naukowym (por. zał. nr III.1.4 i III.04.2.).

Warto tutaj wymienić najważniejsze kwalifikacje pracowników naukowo-dydaktycznych Wydziału Socjologii, które mają uzasadnienie w obsadzie zajęć dydaktycznych. Kwalifikacje są szczególnie ważnym atrybutem w kształceniu do konkretnego zawodu a takim jest zawód pracownika socjalnego. Przedmioty kierunkowe mające największy wpływ na kształtowanie sylwetki absolwenta to przedmioty prowadzone przez pracowników, którzy wcześniej ukończyli pracę socjalną jako pierwszy lub drugi kierunek studiów i którzy dysponują najszerszą wiedzą w zakresie podstaw teoretycznych i metodycznych do nauczania pracy socjalnej. W zespole prowadzącym przedmioty kierunkowe są pracownicy, którzy mają wykształcenie w zakresie pracy socjalnej, psychologiczne, socjologiczne, pedagogiczne oraz prawnicze.

W obsadzie kadrowej przedmiotów kierunkowych na studiach licencjackich są pracownicy naukowo-dydaktyczni, którzy łączą problematykę badawczą z treściami programowymi. Wykorzystują efekty swoich badań i studiów teoretycznych nad wybranymi zagadnieniami z polityki społecznej, pracy socjalnej i socjologii problemów społecznych. Przedmioty kierunkowe na pierwszym stopniu są prowadzone w zdecydowanej większości przez pracowników Wydziału Socjologii²⁸.

Charakteryzując obsadę zajęć na kierunku praca socjalna stwierdzić należy, że priorytetowym zadaniem jest wykorzystywanie kwalifikacji zawodowych, wiedzy teoretycznej i praktycznej oraz doświadczeń w zakresie współpracy ze środowiskiem. Kierując się tą zasadą Wydział Socjologii zapewnia obsadę zajęć zgodnie z faktycznymi kwalifikacjami, które są ciągle rozwijane poprzez samokształcenie, prowadzenie badań socjologicznych oraz aktywność na forum konferencyjnym. Stwierdzić należy, że przydzielanie zajęć na pracy socjalnej nie jest rzeczą przypadku – każdy przedmiot kierunkowy na pracy socjalnej jest prowadzony przez pracownika dysponującego odpowiednimi kwalifikacjami (ukończona praca socjalna, socjologia lub psychologia) i doświadczeniem we współpracy z praktykami pracy socjalnej. Przedmioty specjalistyczne będące w minimum programowym przewidzianym dla pracy socjalnej jak Gerontologia, Pedagogika specjalna, Prawo rodzinne są przydzielane specjalistom spoza Wydziału Socjologii – mającymi odpowiednie kwalifikacje i jednocześnie bogate doświadczenie we współpracy z instytucjami pomocy społecznej.

²⁷ Wybrane publikacje pracowników z Wydziału Socjologii w obszarze teorii i praktyki pracy socjalnej oraz polityki społecznej wykorzystywane na zajęciach dydaktycznych – załącznik III.04.1

²⁸ Opis sylwetek kluczowych pracowników – załącznik III.04.2.

4.2. Kompetencje i doświadczenie oraz kwalifikacje nauczycieli akademickich

Obsada zajęć na kierunku praca socjalna jest bezpośrednio powiązana z kompetencjami i doświadczeniem poszczególnych pracowników, których sylwetki zawarto w niniejszym Raporcie (por. zał. I.2), a także w dużej mierze powiązana z możliwościami kadrowymi pracowników Zakładu Badań Problemów Społecznych i Pracy Socjalnej, którzy bezpośrednio realizują ponad 80% godzin dydaktycznych na ocenianym kierunku studiów. Uruchomienie studiów II stopnia oraz ich modułowy charakter pozwoliły w pełni wykorzystać profile naukowe współpracujących Zakładów i potencjał badawczy nauczycieli akademickich. Szczegółowe opisy sylwetek zawiera załącznik III.04.2.

Osiąganiu przez studentów kompetencji do pracy naukowej służą przede wszystkim proseminaria i semina licencjackie oraz magisterskie, prowadzone przez samodzielnych pracowników naukowych lub adiunktów ze stopniem doktora i odpowiednim doświadczeniem. Tematyka seminariów licencjackich i magisterskich jest powiązana z zainteresowaniami oraz badaniami prowadzonymi przez promotorów, przy czym uwzględniane są także preferencje i wybory badawcze dyplomantów. Zdecydowana większość prac dyplomowych przygotowana jest w odniesieniu do przeprowadzonych badań empirycznych (por. zał. III.1.7).

4.3 Rozwój i doskonalenie kadry

Podstawowym celem polityki kadrowej prowadzonej na Wydziale Socjologii jest:

- stworzenie zespołu pracowników prowadzących istotne badania, z naciskiem na uwzględnianie zmian zachodzących w obszarze metod badań nauk społecznych, tematów badań socjologicznych i tradycji poznańskiego ośrodka socjologicznego;
- utworzenie zespołu zapewniającego w pełni realizację programu studiów oraz zapewnienie dostępu do doskonalenia dydaktycznego,
- umożliwienie indywidualnego rozwoju naukowego poszczególnych badaczy poprzez wsparcie instytucjonalne i finansowe pracowników.

Wydział Socjologii dąży do zapewnienia pracownikom najlepszych warunków do aktywności naukowej w kraju i za granicą, indywidualnej i prowadzonej w zespołach - zgodnie z Europejską Kartą Naukowca, która określa prawa i obowiązki naukowców, instytucji ich zatrudniających oraz organizacji finansujących badania naukowe. Ważne są przy tym zarówno takie merytoryczne wyznaczniki prowadzonych przez pracowników badań jak znaczenie publikacji (mierzone prestiżem czasopisma czy współczynnikami jego wpływu, prestiżem wydawnictwa, prestiżem afiliacji współautorów), pozyskane granty, aktywność w polu współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, jak i indywidualne wskaźniki rozwoju (publikowanie coraz bardziej prestiżowych tekstów, rozwijanie współpracy, wyższa skuteczność pozyskiwania grantów).

Nauczyciele akademicy mają możliwość doskonalenia swoich kompetencji dydaktycznych w ramach inicjatyw ogólnouniwersyteckich, takich jak program Erasmus Teaching, czy też program kursów/szkoleń w ramach „Warsztatów dydaktycznych UAM”. Obok wsparcia ogólnouniwersyteckiego Wydział oferuje różne rodzaje wsparcia ze środków dotacji projakościowej, co obejmuje zarówno szkolenia, które pracownik wybiera uczestnicząc indywidualnie (w okresie 2016-2020 pracownicy Wydziału uczestniczyli w łącznie 16 takich szkoleniach), deklarując ich znaczenie dla prowadzonej przez siebie dydaktyki, jak i organizowane dla szerszego grona pracowników (np. Szkoła Tutorów Akademickich (czerwiec 2017)). W dużej mierze szkolenia te obejmowały rozwój kompetencji badawczych (wybrane metody badań jakościowych, procedury analizy danych, zaawansowane wykorzystanie oprogramowania statystycznego), który przekładał się bezpośrednio na wzbogacenie treści prowadzonych zajęć oraz kształtowanych umiejętności. W przypadku wybranych zajęć np. tutoringu czy infografik kompetencje uzyskiwane przez pracowników związane są bezpośrednio ze sposobami prowadzenia zajęć i przygotowywania wykorzystywanych w pracy materiałów. Należy

więc zauważyć, że w większości związek pomiędzy rozwojem nauczycieli akademickich i wzbogaceniem czy modyfikacją zajęć ma charakter pośredni, uwzględniający znaczenie ich transferu poprzez aktywność naukową.

Polityka kadrowa w zakresie zatrudniania nowych pracowników na Wydziale Socjologii zależy przede wszystkim od planów rozwoju uczelni (w roku 2019 uzyskano 4 etaty adiunkta, w tym 1 zastępstwo). Indywidualny rozwój badaczy, związany z ich działalnością naukową wskazuje na znaczny potencjał Instytutu. W latach 2015-2020 9 pracowników uzyskało awans naukowy na stopień doktora habilitowanego. Dwoje kolejnych jest w trakcie procedury.

Metody i kryteria rekrutacji i zatrudnienia pracowników są określone przez Statut UAM i precyzowane na poziomie Szkoły Dziedzicznej (w przypadku Wydziału Socjologii jest to Szkoła Nauk Społecznych). Rekrutacja odbywa się w trybie otwartych konkursów ogłoszonych na stronie UAM. Potrzeby zatrudnienia zgłaszane są przez Dziekana Wydziału Socjologii do Prorektora ds. Szkoły Nauk Społecznych. W rekrutacji, podobnie jak w ocenie pracowników zatrudnionych, uwzględnia się doświadczenie dydaktyczne, osiągnięty poziom kompetencji dydaktycznych i ich rozwijanie (np. poprzez kursy, szkolenia, doksztalcanie psychopedagogiczne).

Do 30 września 2019 nauczyciele akademicy Instytutu Socjologii podlegali ocenie okresowej przeprowadzanej przez Wydziałowy Zespół Oceniający na podstawie opinii Zespołu Instytutowego. Ocena była przeprowadzana co 4 lata, a w niektórych przypadkach na polecenie Dyrektora Instytutu. Podstawą oceny był formularz zawierający informacje o dorobku naukowym i organizacyjnym, a także o jakości dydaktyki. W przypadku oceny negatywnej dokonywano oceny warunkowej na 1 rok, po którym ponownie oceniano pracownika²⁹. (w latach 2016-2018 było 5 takich ocen – na łącznie 33 procedury oceniania). Po 01.10.2019 oceny jeszcze nie dokonywano, natomiast jest ona przewidziana dla wszystkich pracowników w roku 2020³⁰. Kryteria oceny obejmują obok aktywności naukowej, także dydaktyczną i organizacyjną, w tym – wyniki oceny pracownika dokonywanej przez studentów.

Zajęcia prowadzone przez wykładowców są oceniane co semestr przez studentów w cyfrowym systemie ankiety studenckiej, realizowanej poprzez system USOS. Uwzględniane są w niej takie kategorie jak: organizacja zajęć (czytelny program, dostępność literatury, wyraźna koncepcja zajęć), dostępność prowadzącego (terminowość, obecność na zajęciach i dyżurach), komunikatywność zajęć (zrozumiały sposób prowadzenia zajęć), postawa prowadzącego (życzliwość, szacunek, otwartość), sposób weryfikowania wiedzy (jasność i dostępność kryteriów oceny wiedzy) czy interaktywność zajęć (zachęcanie do stawiania pytań i wyrażania wątpliwości, praca zespołowa)³¹. Pewien problem stanowi także poziom zwrotu – w wielu przypadkach z kilkudziesięciu uczestniczących w zajęciach studentów oceny dokonuje kilka osób i to pomimo zachęt w formie grywalizacji o sfinansowanie studenckich inicjatyw na wydziałach (<https://brjk.wmi.amu.edu.pl/pub/>). Z tego względu równolegle w Instytucie Socjologii realizowano co semestr badanie opinii studentów na temat prowadzonych zajęć drogą tradycyjną tj. przez wypełnianie audytoryjnie papierowe ankiety. Wyniki ankiety udostępnia się dyrekcji Instytutu i pracownikom, przedstawiając wyniki prowadzącego (łącznie w odniesieniu do wszystkich prowadzonych w danym semestrze przedmiotów) na tle średnich wyników

²⁹ Kryteria oceny i przebieg procedury opisane w Statucie UAM z 2017 r., paragraf 138 i załącznik 3 (w załączniku nr III.04.3)

³⁰ Zarządzenia nr 328/2018/2019 Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 28 maja 2019 roku w sprawie kryteriów oceny okresowej, trybu i podmiotu dokonującego ocen okresowych nauczycieli akademickich w latach 2019 i 2020 (w załączniku nr III.04.4)

³¹ Przykład zanonimizowanego zestawienia przedstawiono w załączniku nr III.03.11)

wszystkich pracowników³². W przypadku opinii negatywnej dyrektor i wicedyrektor do spraw studenckich przeprowadzają z prowadzącymi zajęcia rozmowę.

Od roku 2018 funkcjonuje także system hospitacji, realizowany przez Komisję ds. Oceny Jakości Kształcenia. W tym okresie realizowano 23 wizytacje hospitacyjne (12 w roku 2018 – skierowane do doktorantów i 11 (z 12 zaplanowanych) obejmujące profesorów, doktorów i doktorantów.

Pracownicy osiągający najlepsze wyniki w obszarze działalności naukowej uzyskują nagrody Rektora I, II i III stopnia (łącznie 12 nagrodzonych w okresie 2015-2019), Nagrody Prezesa Rady Ministrów (2015 r.) obejmujące działalność naukową, dydaktyczną i organizacyjną. Osiągnięcia dydaktyczne (na podstawie ankiet studenckich) uwzględniane są w zgłoszeniach do nagród Rektora za działalność dydaktyczną i dodatków motywacyjnych.

Nauczyciele akademicki mogą ubiegać się na własny wniosek o uzyskanie półrocznego lub rocznego urlopu naukowego, związanego z ich pracą badawczą. W roku 2017 skorzystał z tej możliwości 1 pracownik, w 2018 – 2, a w 2019 3. Prowadzone przez nich zajęcia i seminaria na czas urlopu są powierzane wykładowcom o zbliżonych kompetencjach naukowych.

Na podstawie złożonych wniosków pracownicy uzyskują wsparcie dla własnej aktywności naukowej. W latach 2015-2019 było dofinansowanie ze środków Instytutu:

- 115 wyjazdów konferencyjnych (w tym 46 zagranicznych);
- 10 organizacji konferencji i seminariów;
- 20 wydań książek;
- 30 tłumaczeń i prac redakcyjnych.

Dofinansowanie dotyczy także rozwoju kompetencji dydaktycznych. W latach 2015-2019 sfinansowano:

- dwa szkolenia dedykowane pracownikom Instytutu (dotyczące tutoringów i wykorzystania pakietu Excel);
- 16 udziałów w szkoleniach.

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

5.1. Infrastruktura kampusu Ogrody

Infrastruktura dydaktyczno-badawcza Wydziału Socjologii mieści się na Kampusie Ogrody przy ul. Szamarzewskiego 89 w Poznaniu oraz w budynku na ul. Międzychodzkiej 5 (w odległości około 15 minut marszu od Kampusu Ogrody). Kampus Ogrody jest obecnie współdzielony przez 5 jednostek – obok Wydziału Socjologii są to: Wydział Antropologii i Kulturoznawstwa, Wydział Filozoficzny, Wydział Psychologii i Kognitywistyki oraz Wydział Studiów Edukacyjnych. Większość (4 z 5) budynków pochodzi z połowy XX wieku, jednak ich stan jest satysfakcjonujący. Przed kilku laty dokonano bowiem zarówno termomodernizacji, jak i instalacji wind. Tym samym nasz zespół budynków jest jednym z bardziej ekologicznych na UAM, do czego przyczynia się także znaczny udział zieleni - tereny zielone obejmują trawniki i obszar zadrzewiony i służą nie tylko wypoczynkowi, ale i różnym aktywnościom dydaktycznym, warsztatowym, festiwalowym, etc. Znakiem rozpoznawczym kampusu stały się w tej przestrzeni rzeźby prof. UAP dr. hab. Piotra Tetlaka, które są częścią stałej ekspozycji Galerii Akademickiej (hall bud. E). Zarówno na Kampusie Ogrody, jak i w budynku przy ul. Międzychodzkiej znajduje się infrastruktura gastronomiczna, umożliwiającą studentom skorzystanie

³² Przykład zanonimizowanego zestawienia wraz z danymi dla całego Instytutu przedstawiono w załączniku nr III.04.5)

ze świeżych posiłków. Kampus Ogrody oferuje także znaczne przestrzenie do wykorzystania przez studentów – do pracy własnej, prac grupowych i innych spotkań. Mieszczą się one w szczególności w holach budynku E, ale – zgodnie z nazwą Kampusu – także na zewnątrz, wśród zieleni, w roku 2019 w ramach remontu przestrzeni wspólnej Kampusu poprawiono estetykę centralnego placu, dodając nasadzenia i ławki.

Na terenie kampusu znajdują się trzy przestrzenie parkingowe, przy czym w roku 2019 parking centralny został kompleksowo przebudowany, ustępując miejsca dodatkowym ławkom, trawnikom i kilkudziesięciu nowym nasadzeniom drzew. Do dyspozycji kadry i studentów zbudowano również zadaszoną przechowalnię rowerów. Poziom bezpieczeństwa na kampusie podnosi system monitoringu CCTV złożony z kilkudziesięciu kamer. Kampus Ogrody jest doskonale skomunikowany – w odległości kilku minut marszu znajduje się pętla tramwajowa i przystanki autobusowe, zapewniające połączenia z wszystkim częściami miasta, a także bezpośrednie połączenie z dworcem kolejowym i autobusowym. Bezpośrednio przy jednym z wyjść z Kampusu znajduje się także stacja rowerów miejskich, otoczona wydzielonymi ścieżkami rowerowymi zapewniającymi bezpieczne i ekologiczne połączenia z całym miastem. Kolejna stacja w pobliżu budynku dydaktycznego na ul. Międzychodzkiej umożliwia skorzystanie z roweru w czasie przemieszczania się pomiędzy budynkami.

W wyłącznej dyspozycji Wydziału Socjologii znajduje się 14 sal dydaktycznych – w tym 6 na Kampusie Ogrody i 8 w budynku przy Międzychodzkiej oraz 3 duże sale współdzielone z innymi Wydziałami (w budynku E). Wszystkie pomieszczenia kampusu są oznakowane na potrzeby osób niedowidzących, a budynki dostosowano do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szerzej w punkcie 5.4).

Do dyspozycji studentów Wydziału pozostaje Biblioteka Kampusu Ogrody [bud. C], ze zbiorem liczącym ok. 200 tysięcy woluminów <http://bko.amu.edu.pl/>. Zbiory są dostępne zarówno w systemie wypożyczeń, jak i na miejscu, w czytelni. Czytelnia dysponuje 76. miejscami dla czytelników, z czego 10 to stanowiska komputerowe. Dla osób z niepełnosprawnościami przeznaczono stanowiska wyposażone w komputery z odpowiednim oprogramowaniem i skanerem, a także powiększalniki. Czytelnia jest dostępna dla czytelników siedem dni w tygodniu. Biblioteka UAM umożliwia także zamawianie zakupu książki (<http://lib.amu.edu.pl/zaproponuj-kupno-ksiazki/>), którą pracownik lub student uzna, za zasługującą na włączenie do zbiorów – umożliwia to aktualizację podręczników, tekstów źródłowych i opracowań wykorzystywanych w czasie zajęć dydaktycznych.

5.2. Modernizacje i remonty

Ze środków dotacji projakościowej zrealizowano modernizacje, remonty i doposażenia wszystkich sal dydaktycznych pozostających w dyspozycji Wydziału. Proces ten przebiegał stopniowo od roku 2016 i objął kompleksowe modernizacje (zmiana podłóg, infrastruktury teleinformatycznej – sala 122 w budynku C, sale 107, 108 i 312 w budynku D), malowanie i drobne remonty (większość pozostałych sal), a także odświeżenie wyposażenia sal (zmiany ławek i krzeseł np. sale na Międzychodzkiej). Prace te pozwoliły w ciągu 4 lat odnowić wszystkie sale oraz doposażyć je w komputery stacjonarne i rzutniki audiowizualne. Łącznie na prace te wydatkowano około 630 tys. zł (390 tys. zł na remonty i modernizacje, 240 tys. na wyposażenie i sprzęt). Obecne wyposażenie sal dydaktycznych obejmuje pełen dostęp do urządzeń umożliwiających korzystanie z technologii multimedialnych³³.

5.3. Technologie informacyjno-komunikacyjne w procesie nauczania i komunikacji naukowej

Wydział posiada stronę internetową służącą do zdalnego kontaktu ze studentami w kwestiach bieżących obowiązków studenta (zapisy na zajęcia, rozliczenia roku akademickiego, dostępność miejsc na fakultetach) oraz ewentualnych, losowych zmian w planach zajęć. Za pośrednictwem w/w

³³ Opis wyposażenia sal znajduje się w załączniku nr III.1.6.

strony komunikowana jest również bieżąca działalność naukowa i popularyzatorska pracowników Wydziału, w tym między innymi: informacje o wydarzeniach o charakterze naukowym (konferencje naukowe, wykłady otwarte, seminaria naukowe (Instytutu, Zakładów), spotkania autorskie, publikacje monografii naukowych pracowników). Ponadto, strona internetowa w sposób kompleksowy informuje o aktualnej strukturze Wydziału, ofercie dydaktycznej skierowanej dla kandydatów na studia, jak również o aktualnym programie studiów, planie zajęć, jak i prawach i obowiązkach studentów Wydziału.

Budynki dydaktyczne, w których prowadzone są zajęcia dydaktyczne, są w całości objęte zasięgiem uniwersyteckiej sieci bezprzewodowej EDUROAM, zapewniającej wolny od ograniczeń czasowych i ilościowych dostęp do sieci internetowej. Na potrzeby realizowanych w ramach programów studiów zajęć laboratoryjnych w 2016 roku dokonano całkowitej wymiany sprzętu komputerowego w Pracowni Komputerowej (sala 122, bud. C). Znajduje się tam obecnie 21 stanowisk wyposażonych w jednostki przygotowane do pracy w zakresie analizy danych (program SPSS do analizy statystycznej, program MAXQDA do analiz jakościowych, oprogramowanie Office w tym Excel wykorzystywany na zajęciach ze statystyki). Wydział jest także współgospodarzem profesjonalnie zaprojektowanej i wyposażonej Pracowni Badań Fokusowych (sala 107/108, ul. Międzychodzka 5).

5.4. Ułatwienia dla osób z niepełnosprawnościami

Wychodząc naprzeciw potrzebom osób z niepełnosprawnościami, na terenie Kampusu Ogrody UAM znajdują się:

- windy dla osób z niepełnosprawnościami we wszystkich budynkach dydaktycznych i administracyjnych;
- podjazdy i rampy do wszystkich budynków dydaktycznych i administracyjnych;
- wydzielone miejsca parkingowe dla osób z niepełnosprawnościami (pracownikom i studentom [na prośbę studenta] z niepełnosprawnościami przysługuje prawo do korzystania z parkingów znajdujących się na kampusie; wydawaniem przepustek zajmuje się kierownik Biura Obsługi Studenta);
- oznaczenia dla osób niewidomych i niedowidzących, które znajdują się na wszystkich salach dydaktycznych, pracowni komputerowej, gabinetach pracowników oraz toaletach na terenie kampusu;
- stanowiska komputerowe wyposażone w skaner, a także w specjalistyczne oprogramowanie typu screenreader i oprogramowanie powiększające znaki graficzne, umożliwiające samodzielną pracę z tekstem osobom niedowidzącym (w bibliotece);
- miejsca w domach akademickich, przystosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami;
- środki transportu samochodowego dla studentów z niepełnosprawnościami.

UAM w swej strukturze posiada ponadto bardzo aktywne i zaangażowane Biuro ds. Studentów z Niepełnosprawnościami. Do jego zadań należy m.in. monitorowanie infrastruktury oraz rozwiązywanie bieżących problemów³⁴ <https://amu.edu.pl/studenci/studenci-z-niepelnosprawnosciami>

W związku z wymogami stawianymi uczelniom publicznym w zakresie ułatwień dla osób z niepełnosprawnościami (Ustawa z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych (Dz.U. 2019 poz. 848), strona

³⁴ Skierowany do studentów informator znajduje się w załączniku nr III.05.1

internetowa Wydziału spełnia wymogi dostępności cyfrowej WCAG 2.0 (Web Content Accesibility Guidelines).

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

W postaci sformalizowanej współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym realizowana była w ramach działającej w latach 2013-2019 Rady Pracodawców Wydziału Nauk Społecznych UAM. Członkami Rady Pracodawców przy WNS byli reprezentanci instytucji publicznych, organizacji trzeciego sektora oraz sektora komercyjnego, m.in.: Zastępca Prezydenta Miasta Poznania, Zastępca Dyrektora Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu, Prezes Zakładów Stomil w Poznaniu, Dyrektor Marketingu i PR Volkswagen i Porsche Polska, Wojewódzki Kurator Oświaty w Poznaniu, Prezes Instytutu Spraw Międzynarodowych, Prezes Fundacji Barka. Powołanie Rady Pracodawców związane było z realizacją celów strategicznych Strategii Rozwoju WNS UAM 2009-2019, zaktualizowanej w roku 2013. W opracowaniu tej strategii aktywny udział brali także przedstawiciele Instytutu Socjologii, a współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z Radą Pracodawców, stanowiła rozwinięcie celów strategicznych UAM C2 „Najwyższa jakość kształcenia” oraz C3 „Uniwersytet otwarty na otoczenie”. Dokument strategiczny, obowiązujący do końca istnienia Wydziału Nauk Społecznych, a więc do 1 października 2019 roku, delegował część zadań związanych z realizacją tych celów strategicznych i operacyjnych bezpośrednio na Instytuty.

Przedstawiciele otoczenia społeczno gospodarczego mieli również istotny wpływ na konstruowanie kierunku studiów uzupełniających magisterskich. Celem zdiagnozowania ich opinii były prośba o sporządzenie opinii dotyczącej projektu programu studiów oraz kierunkowych efektów kształcenia. Szczególnie cenna w tym zakresie była współpraca z największymi podmiotami z sektora instytucji pomocy społecznej (Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu) oraz sektora pozarządowego (Stowarzyszenie „Na tak”)³⁵

Analizując obszary współpracy z otoczeniem społecznym w zakresie realizacji treści programowych należy wskazać kilka zasadniczych:

- – warsztaty dla studentów, prowadzonych przez ekspertów i specjalistów w obszarach będących uzupełnieniem do realizowanej podstawy programowej. Zajęcia warsztatowe prowadzone są zatem poza zajęciami obowiązkowymi m.in. Warsztaty w zakresie międzykulturowej pracy socjalnej; Warsztaty w zakresie integracji społecznej poprzez animację kulturalną; Szkolenia dla studentów IS UAM z obowiązków i praw osoby zatrudnionej; Szkolenia z zakresu ekonomii społecznej i przygotowanie do roli animatorów (współpraca z Wielkopolską Radą Koordynacyjną ZOP); Warsztaty "Interwencja socjologiczna w kontekście sztuki współczesnej" (współpraca z Uniwersytetem Artystycznym w Poznaniu);
- - udział ekspertów i specjalistów w zajęciach kursowych (współpraca zarówno z ZUS jak i ROPS jest wynikiem porozumień podpisanych przez UAM, które umożliwiają włączanie otoczenia administracji publicznej w kształtowanie kierunku studiów.):
 - współpraca dydaktyczna z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych – Oddział 1 w Poznaniu. Specjaliści z ZUS prowadzą jedno zajęcia w ramach kursu „Polityka socjalna” dotyczące systemu zabezpieczeń społecznych w Polsce oraz w ramach kursu Usługi socjalne w Europie na temat systemów ubezpieczeń społecznych w wybranych krajach Unii Europejskiej.
 - współpraca z Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Poznaniu - urzędnicy zapraszani są do prowadzenia zajęć np. przedstawiciele inkubatora innowacji

³⁵ Opinie przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego na temat kierunkowych efektów kształcenia oraz projektu programu studiów – załączniki III.01.3 i III.01.4

społecznej pracują ze studentami warsztatowo w ramach zajęć „Innowacje w usługach socjalnych”

- udział praktyków w zajęciach „Obszary pracy socjalnej”. Są one przykładem włączenia profesjonalnych praktyków działań pomocowych w realizację programu studiów. Kurs ten bowiem zaplanowany jest w ten sposób, że na każde zajęcia przychodzi przedstawiciel wybranego obszaru pracy socjalnej w celu opisanego specyfiki działań w tym obszarze. W załączniku przedstawiona jest lista podmiotów, z którymi podejmowana jest współpraca dydaktyczna w ramach kursu „Obszary pracy socjalnej”³⁶
- - wizytacje studentów w placówkach zajmujących się w działaniami pomocowymi w wybranych obszarach problemowych. Wybór placówek obejmuje bardzo szerokie spektrum problemów społecznych. W trakcie hospitacji studenci mają okazję poznać specyfikę funkcjonowania podmiotu, w trakcie wizyt organizowane są spotkania z przedstawicielami placówki, podczas których w formie dyskusji omawiane są pytania studentów. Wizytacje przeprowadzane są na I roku studiów licencjackich, w ciągu dwóch semestrów studenci hospitują 22 podmioty. Lista podmiotów znajduje się w załączniku³⁷ zachęcanie studentów i stwarzanie możliwości uczestnictwa w przedsięwzięciach organizowanych przez naszych partnerów z otoczenia społeczno-gospodarczego. Działania te mają na celu rozwój dodatkowych kwalifikacji i kompetencji oraz poszerzenie horyzontów myślowych. Dobrym przykładem tego typu działań jest udział studentów w branżowych konferencjach (np. udział studentów w lokalnej konferencji na temat innowacji społecznej organizowanej przez DGA S.A., udział w konferencjach i seminariach organizowanych przez ROPS w Poznaniu). Przykładem tego typu działań jest także udział studentów pracy socjalnej w międzynarodowym Forum Ekonomicznym Młodych Liderów w Nowym Sączu finansowanym - wyjazd studentów sfinansował Departament Ekonomii Społecznej przy Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

W zakresie współpracy w doskonaleniu kierunku studiów należy przede wszystkim zwrócić uwagę na współpracę z trzema podmiotami:

- Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu - współpraca w zakresie budowania projektu studiów magisterskich na kierunku praca socjalna. W opinii dyrekcji ROPS w Poznaniu - przedstawione w projekcie studiów magisterskich - kierunkowe efekty kształcenia przekonują, iż uzyskana przez absolwenta wiedza, umiejętności i kompetencje pozwolą na pełnienie szerokiego wachlarza ról zawodowych i konstruowanie nowego oblicza pracy socjalnej zarówno w obszarze organizacji, jak i realizacji zadań w obszarze polityki społecznej (opinia wyrażona na piśmie i dołączona do wniosku o uruchomienie studiów II stopnia złożona w lutym 2016 roku)
- STOWARZYSZENIE „NA TAK” w Poznaniu - współpraca w zakresie budowania wizji programu studiów magisterskich. W opinii tego stowarzyszenia na uwagę zasługuje szczególnie położenie nacisku na asystenturę oraz organizację usług socjalnych, gdyż kształcenie absolwentów do realizacji ról zawodowych w tych właśnie obszarach, jest potrzebą całego systemu wsparcia społecznego. opinię, iż tworzony kierunek odpowiada na wyzwania

³⁶ Lista podmiotów współpracujących w realizacji programu studiów na kierunku praca socjalna – załącznik nr III.06.1

³⁷ Lista placówek objętych wizytacją – załącznik III.06.2

współczesnej pracy socjalnej, również te związane z problemem niepełnosprawności intelektualnej, co jest szczególnie bliskie celom statutowym naszej tego stowarzyszenia³⁸.

- Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Poznaniu – współpraca w określeniu głównych akcentów w projekcie studiów magisterskich na kierunku praca socjalna oraz ciągła współpraca w zachęcaniu naszych studentów do odbywania praktyk zawodowych w MOPR, a także w podejmowaniu pracy zawodowej po ukończeniu studiów (opinia wyrażona na piśmie i dołączona do wniosku o uruchomienie studiów II stopnia złożona w lutym 2016 roku³⁹).

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Działania związane z umiędzynarodowieniem prowadzone są w kilku obszarach. Pierwszy to realizacja współpracy w dziedzinie mobilności studentów, w ramach programu Erasmus+. Dotyczy ona studentów kierunku praca socjalna realizujących semestralne studia zagraniczne (w latach 2015-2019 była to 1 osoba, realizująca dwa wyjazdy). Podstawą do realizacji programu studiów poza granicami jest czynna znajomość języka, a kryterium naboru uwzględnia wyniki studiowania. Drugi obszar związany z umiędzynarodowieniem to rozwój kadry naukowo-dydaktycznej w zakresie oferowania studentom Wydziału Socjologii oraz studentom przyjeżdżającym z zagranicy puli zajęć w językach obcych (głównie w języku angielskim). Studenci kierunku mają w każdym roku akademickim (stan na 2019/2020) do dyspozycji prawie 40 miejsc na półroczne pobyty na studiach na uczelniach zagranicznych. Dostępność tych miejsc jest wynikiem współpracy Instytutu Socjologii, obecnie Wydziału Socjologii z uczelniami zagranicznymi. W ich ramach wynegocjowano porozumienia umożliwiające zarówno wymianę studentów, jak również wizyty dydaktyczne pracowników uczelni oraz kadry administracyjnej. Partnerzy Wydziału Socjologii to m.in.⁴⁰; Aristotle University of Thessaloniki (Saloniki), Universidad de La Coruna (La Coruna), Erasmus University (Rotterdam), Universität Bremen (Brema), Universität Bayreuth (Bayreuth), University of 1 Decembrie 1918 Alba Iulia (Alba Iulia), ELTE University (Budapest), istotna jest także rozwijająca się współpraca w ramach konsorcjum EPICUR. W relacji do liczby studentów kierunku aktywność w ramach programu ERASMUS jest niewielka. Na podstawie rozmów ze studentami można sądzić, że uwarunkowana jest ona łącznym oddziaływaniem takich czynników jak: łączenie przez studentów studiowania i pracy zawodowej lub studiowanie na więcej niż jednym kierunku studiów, wprowadzenie listy przedmiotów obligatoryjnych (wyznaczanych jako różnice programowe, do zrealizowania po powrocie z pobytu zagranicznego – wprowadzenie ich wynikało z analizy przedmiotów realizowanych w czasie wyjazdów) i poziom pewności studentów co do własnych kompetencji językowych.

Wysiłki związane z powiększeniem zakresu umiędzynarodowienia zmierzają, na poziomie organizacji Wydziału, w kierunku budowania płaszczyzn międzynarodowej kooperacji, których rezultatem ma być stała produktywna współpraca naukowa. Środkiem do realizacji celów naukowych jest np. wymiana naukowa, zakładająca dzielenie się wiedzą w formie wyjazdów powiązanych z wykładami, czy prowadzeniem zajęć seminaryjnych. W okresie 2015-2019 pracownicy Wydziału uczestniczyli w 9 wyjazdach w ramach programu Erasmus+. Współpraca międzynarodowa prowadzona indywidualnie przez pracowników, koordynowany na poziomie władz jednostki obejmuje ponad 60 badaczy i badaczek. Ważnym elementem "pierwszego kroku" internacjonalizacji jest zapraszanie do Poznania badaczy z spoza ośrodka, w tym badaczy zagranicznych. Gośćmi Instytutu Socjologii a obecnie Wydziału Socjologii byli wykładowcy i badacze z ośrodków takich jak Erkner, Bayreuth oraz z Case Western Reserve University, Jack Joseph and Morton Mandel School of Applied Social Science

³⁸ Załącznik III.01.3

³⁹ Załącznik III.01.4

⁴⁰ Szerszy opis – załącznik nr III.07.1

Cleveland (USA). Spotkania z nimi organizowane w ramach Seminariów Instytutowych miały charakter otwarty, umożliwiając uczestnictwo studentów, współorganizowane były również przez Oddział Poznański Polskiego Towarzystwa Socjologicznego. Warto podkreślić, że kontakty zdobywane we współpracy z PTS stanowiły istotne wsparcie dla procesu umiędzynarodowienia, zarówno do wzmacniania więzi ogólnopolskich (organizacji konferencji, seminariów, warsztatów, szkół etc.), jak i internacjonalizacji, co odbywało się również za pośrednictwem kontaktów tej ogólnopolskiej organizacji z Europejskim Towarzystwem Socjologicznym (ESA) oraz Międzynarodowym Towarzystwem Socjologicznym (ISA). Zasadą było, że zaproszony gość z zagranicy (m.in. dr Vera Messing, Marie-Julie Jacquemot, prof. John G. Williamson, dr Aneta Piekut, prof. Jan Fritz), ale również z Polski poza dostępnym dla studentów wystąpieniem w formie wykładu, uczestniczył w seminarium doktoranckim, uczestniczył również w mniej formalnych rozmowach na temat współpracy naukowej.

W nawiązaniu do kooperacji z International Sociological Association Wydział współorganizował międzynarodową szkołę letnią, wspomagał go w tym zamierzeniu również Haverford Institute of Public Sociology oraz Fundacja Naukowa im. Znaneckiego⁴¹. Edycja poznańska szkoły letniej zatytułowana: XV ISA International Laboratory for PhD Students in Sociology odbyła się w trzecim tygodniu września (17-23.09.2017) w Collegium im. Floriana Znaneckiego. Tematem przewodnim spotkania było: Struggles for Substantive Citizenship, Community Building in Troubled Times for Democracy. W programie przewidziane były m.in. wystąpienia prof. Grażyny Skąpskiej, czy prof. Jana Sowy) oraz zagranicznych gości: Johna Holmwooda (University of Nottingham), Simona Mapadimeng (North-West University), Filomin Gutierrez (University of the Philippines Diliman). Celem laboratoriów było stworzenie sprzyjających warunków do zaprezentowania i przedyskutowania ustaleń powstających prac doktorskich (<http://socjologia.amu.edu.pl/new/aktualnosci/60-english/121-isa-15th-lab-for-phd-students-poland>). W wydarzeniu brali udział pracownicy ówczesnego Instytutu oraz czynnie uczestniczyło dwoje doktorantów.

Na obecnym etapie umiędzynarodowienia jednostki pracownicy korzysta już bezpośrednio ze współdziałania naukowego w oparciu o uczestnictwo w sekcjach badawczych (ang. research streams) przywołanych organizacji, bądź też w ramach konkretnych projektów badawczych m.in. wynikających ze współdziałania z IRS z Erkner (Leibniz-Institut für Raumbezogene Sozialforschung w Erkner⁴²), czy z Uniwersytetem w Bayreuth (Fachgruppe Soziologie UB⁴³). Wraz z tym drugim podmiotem Wydział organizował również konferencje oraz szkołę letnią (<http://socjologia.amu.edu.pl/new/aktualnosci/socjologia/238-polsko-niemiecka-szkola-letnia-bayreuth-2018>).

Rozpowszechnioną praktyką jest udział pracowników w kongresach socjologicznych wymienionych oraz innych organizacji. Wyniki naukowych wyjazdów służą następnie do uzupełniania treści wykładowych, mają swój udział w poszerzaniu puli wykładów i ćwiczeń w języku angielskim, w ramach uniwersyteckiej oferty AMUPIE (wykładów skierowanych do studentów zagranicznych oraz dla rodzimych studentów chcących pogłębiać wiedzę i kompetencje w języku obcym).

Wydział publikuje wydawnictwo ciągłe: "Society Register". To międzynarodowe czasopismo recenzowane przez niezależnych ekspertów publikuje w języku angielskim artykuły empiryczne,

⁴¹ Opis międzynarodowej szkoły letniej: XV ISA International Laboratory for PhD Students in Sociology – załącznik nr III.07.2

⁴² Załącznik nr III.07.3

⁴³ Załącznik nr III.07.4

konceptyjne i teoretyczne, wnoszące wkład w dziedziny nauk społecznych: w socjologię, ekonomię, nauki polityczne, psychologię, kulturoznawstwo, edukację i politykę społeczną⁴⁴.

Proces ewaluacji umiędzynarodowienia realizowany jest na bieżąco oraz przy okazji systematycznych ocen pracowniczych. Instytut, a obecnie Wydział, dysponuje informacjami o wyjazdach konferencyjnych, publikowanych tekstach, mając swój udział w ich finansowaniu (np. tzw., proofreading). Pozwala to monitorować proces i reagować na deficyty np. w postaci warsztatów (w tym np. w ramach warsztatów "Kuchnia badań miejskich"), czy też wprowadzania do programu studiów zajęć dotyczących publikowania w języku obcym ("Workshop on the preparation and publishing of articles in English" w ramach "Warsztat badacza - pisanie artykułów naukowych", zajęcia dla studentów 2 roku studiów doktoranckich, 21 marca 2019).

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu oferuje studentom różnorodne formy wsparcia w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym, zawodowym i wejściu na rynek pracy, a także nieustannie weryfikuje, rozwija i udoskonala oferowane przez siebie formy wsparcia. Korzystają z nich również studenci pracy socjalnej. Informacje na temat dostępnych form wsparcia przekazywane są im poprzez publikację adresów odpowiednich komórek, wytycznych i poradników na stronach internetowych UAM i Wydziału Socjologii, a także poprzez informacje skierowane do nauczycieli akademickich, którzy w bezpośrednim kontakcie mogą studentom wskazać odpowiednią ścieżkę zasięgnięcia wsparcia. Część informacji o wsparciu jest udostępniana studentom w systemie USOS.

8.1. Wsparcie materialne

Studenci posiadają dostęp do bazy noclegowej UAM (6 akademików) i korzystają z systemu stypendiów socjalnych. Mogą również pobierać stypendium dla niepełnosprawnych, stypendium Rektora, stypendium Fundacji UAM, stypendium dla studentów uprawiających wyczynowo sport w ramach Klubu Uczelnianego Akademickiego Związku Sportowego UAM, a w kryzysowych sytuacjach życiowych uzyskiwać zapomogi w formie doraźnej, bezzwrotnej pomocy pieniężnej (https://amu.edu.pl/studenci/przewodnik_studenta/pomoc-materialna-i-domy-studenckie).

Na bieżąco otrzymują informacje na temat pozauczelnianych konkursów stypendialnych (np. stypendium Fundacji Kulczyków, Urzędu Miasta, Marszałka Województwa Wielkopolskiego, MNiSW i in.) oraz o konkursach, np. prac magisterskich, recenzji, esejów i innych tekstów naukowych. UAM prowadzi obecnie program Best Student Grant, w ramach którego proponuje konkurs grantowy dla studentów wspomagający ich rozwój naukowy, a także szkolenia językowe i Szkołę Letnią.

8.2. Wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami

UAM jako jeden z pierwszych uniwersytetów w Polsce realizuje strategię Uniwersytetu Otwartego, także dla osób z niepełnosprawnościami. Studentom z tej grupy oferowane są różne formy pomocy (<https://amu.edu.pl/studenci/studenci-z-niepelnosprawnościami>)⁴⁵:

- stypendium specjalne,
- możliwość przyjęcia Indywidualnej Organizacji Studiów lub Indywidualnego Toku Studiów, dopasowanych do potrzeb i możliwości danej osoby,
- wsparcie asystenta dydaktycznego lub tłumacza języka migowego,

⁴⁴ Opis profilu działalności czasopisma – załącznik nr III.07.3

⁴⁵ Uniwersytet Otwarty dla wszystkich – informator dla studentów z niepełnosprawnościami – załącznik nr III.05.1

- wypożyczanie sprzętu wspomagającego słyszenie,
- miejsce w domach studenckich przystosowanych do potrzeb studentów z niepełnosprawnością (np. pokoje z komunikatami świetlnymi dla studentów nie(do)słyszających),
- lektoraty języka angielskiego dla studentów nie(do)słyszających w Multimedialnej Pracowni Nauki Języków Obcych,
- zajęcia logopedyczne,
- udział w indywidualnych zajęciach sportowych, w tym także o wymiarze rehabilitacyjnym, obozach sportowych i szkoleniowych. Studium Wychowania Fizycznego organizuje rokrocznie Integracyjne Mistrzostwa Polski AZS w Pływanii Studentów z Niepełnosprawnościami.

Na UAM aktywnie działa Zrzeszenie Studentów Niepełnosprawnych „Ad Astra”, organizujące m.in. różnorodne wydarzenia o charakterze integracyjnym i adaptacyjnym. Materiały dla nauczycieli akademickich dotyczące wytycznych co do kształcenia studentów niepełnosprawnych są stale dostępne na stronach internetowych uczelni w formie informatora i poradnika.

Monitorowaniem i udzielaniem wsparcia zajmuje się przede wszystkim Biuro Wsparcia Osób w niepełnosprawnościach i Pełnomocniczka Rektora UAM ds. Osób z Niepełnosprawnościami mgr Anna Rutz, z reprezentacją także na poziomie kampusu – w Biurze Obsługi Studenta Kampusu Ogrody.

8.3. Wsparcie psychologiczne

Na UAM działa Poradnia Rozwoju i Wsparcia Psychicznego (<https://amu.edu.pl/studenci/studenci-z-niepelnosprawnościami/poradnia-rozwoju-i-wsparcia-psychicznego>), która oferuje studentom szeroko pojętą pomoc w zakresie radzenia sobie z trudnymi sytuacjami życiowymi na różnych płaszczyznach, takich jak adaptacja do środowiska uczelnianego, relacje z innymi, problemy osobiste i rodzinne. Studenci, którzy doświadczają trudności w nauce, mogą również uzyskać pomoc u Psychologicznego konsultanta do spraw trudności w procesie studiowania (<https://amu.edu.pl/studenci/studenci-z-niepelnosprawnościami/psychologiczny-konsultant-ds.-trudności-w-procesie-studiowania>). Z jego pomocą mogą wypracować odpowiednie, dostosowane do ich potrzeb metody opanowywania materiału. Konsultacje służą również budowaniu motywacji do studiowania, umiejętności zarządzania czasem, radzenia sobie ze stresem podczas egzaminów i kolokwium oraz nawarstwienia się zaległości w studiach, a także w innych sytuacjach życiowych na uczelni i poza nią. W uzasadnionych przypadkach konsultant pomaga w przygotowaniu wniosków o przyznanie racjonalnych dostosowań w procesie kształcenia dla studentów z niepełnosprawnością lub z trudnościami w uczeniu się.

Biuro organizuje także skierowane do nauczycieli akademickich, pracowników biur obsługi studenta i bibliotek warsztaty „Praca ze studentami z trudnościami natury psychicznej i poznawczej”, których celem jest dostarczenie wiedzy i umiejętności pomocnych w pracy dydaktycznej ze studentami przejawiającymi nietypowe, bądź nieadekwatne zachowania oraz ze studentami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnym. Materiały dla nauczycieli akademickich dotyczące kształcenia studentów doświadczających tego typu trudności są stale dostępne na stronach internetowych uczelni w formie informatora i poradnika⁴⁶.

Na UAM funkcjonuje także Pełnomocnik Rektora ds. równego traktowania⁴⁷. Pełnomocnik stoi na czele Komisji ds. Przeciwdziałania Dyskryminacji, która zajmuje się przypadkami nierównego

⁴⁶ Poradnik Trudne zachowania studentów – załącznik nr III.08.1

⁴⁷ Zarządzenie nr 36/2016/2017 Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 30 listopada 2016 roku w sprawie przeciwdziałania praktykom dyskryminacyjnym w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu – załącznik nr III.08.2

traktowania m.in. ze względu na płeć, orientację seksualną, wiek, pochodzenie etniczne, wyznanie, poglądy polityczne czy przynależność związkową.

8.4. Wsparcie w zakresie tranzycji nauka-praca

We „wchodzeniu na rynek pracy” pomaga studentom Pracy Socjalnej Biuro Karier UAM, które powstało w 1997 roku i było wzorowane na brytyjskim modelu Careers Service. Celem jego działalności jest wspieranie studentów oraz absolwentów w wejściu w aktywne życie zawodowe oraz w nabywaniu umiejętności poruszania się po konkurencyjnym rynku pracy (więcej informacji znaleźć można na stronie internetowej: <https://amu.edu.pl/studenci/biuro-karier>).

Najważniejsze jednak jest to, że zarówno praktyki po I jak i po II roku studiów licencjackich, a także hospitacje placówek pomocowych dają studentom możliwość stałego kontaktu z ich potencjalnymi pracodawcami. Jest to także doskonałe wsparcie w zapoznawaniu się z działaniami instytucji pomocowych, ich profilem pomocy, kulturą organizacji i pracy, co powoduje, że wybór przyszłego miejsca pracy jest dokonywany po uprzednim rozpoznaniu, nie jest więc przypadkowy. Zwiększa to szanse wykonywania zawodu pracownika socjalnego w sposób profesjonalny i satysfakcjonujący. Absolwenci kierunku praca socjalna po studiach I stopnia mają możliwość kontynuowania nauki na studiach II stopnia na kierunku praca socjalna.

8.5. Wsparcie w zakresie bezpieczeństwa

Wszyscy studenci, a także pracownicy UAM przechodzą obowiązkowe szkolenie w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, które minimalizują ryzyko wystąpienia na uczelni niebezpiecznych dla zdrowia i życia zdarzeń. Zajęcia te w przypadku studentów realizowane są w formie kształcenia na odległość (e-learning). Za ich przebieg odpowiedzialna jest osoba wyznaczona przez Rektora (w roku akademickim 2018/2019 jest to mgr inż. Elżbieta Sobczak). Informacje na temat bezpieczeństwa studentów, w tym – zachowania w sytuacji zagrożenia i zgłaszania takiej sytuacji znajdują się na stronie https://amu.edu.pl/studenci/przewodnik_studenta/bezpieczenstwo-studenta

Studenci podlegają obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego i mają prawo do korzystania bezpłatnie ze świadczeń opieki medycznej w placówkach, które zawarły umowę na udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej w Narodowym Funduszu Zdrowia. Przy UAM działa również Uniwersytecka Przychodnia Lekarsko-Stomatologiczna UNIMEDYK, która bezpłatnie przyjmuje studentów w ramach poradni lekarza podstawowej opieki zdrowotnej i stomatologa. (https://amu.edu.pl/studenci/przewodnik_studenta/przychodnia-unimedyk)

Kampus Ogrody wyposażony jest w automatyczne defibrylatory.

8.6. Wsparcie procesu studiowania i rozwoju naukowego

Wsparcie procesu studiowania ma na kierunku praca socjalna charakter wieloaspektowy, ciągły i kompleksowy. Wynika ze specyfiki tego kierunku, który ma studentów przygotować do podjęcia ról zawodowych na najwyższym poziomie. Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu oferuje studentom różnorodne formy wsparcia w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym, zawodowym i wejściu na rynek pracy, a także nieustannie weryfikuje, rozwija i udoskonala oferowane dla studentów formy wsparcia. Korzystają z nich również studenci pracy socjalnej. Informacje na temat dostępnych form wsparcia przekazywane są im poprzez publikację adresów odpowiednich komórek, wytycznych i poradników na stronach internetowych UAM, Wydziału Socjologii. Informacje widnieją również na tablicach ogłoszeń w budynkach Wydziału, są przekazywane przez opiekunów roku, przez prowadzących zajęcia, a także w systemie USOS. Studenci mają możliwość skontaktowania się podczas dyżurów z Prorektorem UAM ds. Studenckich (aktualnie jest to prof. dr hab. Bogumiła Kaniewska) w sprawach związanych z ich procesem studiowania. W ramach Kampusu Ogrody, w miejsce funkcjonującego przed 1 października 2019 roku, dziekanatu Wydziału Nauk Społecznych powołano Biuro Obsługi Studenta, zajmujące się udzielaniem informacji i pomocy z zakresu domów

studenckich, świadczeń stypendialnych, kredytów studenckich, organizacji studenckich, ubezpieczeń zdrowotnych studentów itp., a także bieżącym administrowaniem i archiwizowaniem procesu studiowania (rozpatrywanie wniosków, podejmowane decyzje).

Pracownicy Wydziału i Biura Obsługi Studenta dokładają starań, by sprawy studentów podejmować ze zrozumieniem i życzliwością. Swoje problemy, wątpliwości i pytania studenci mogą zgłaszać i omawiać zarówno z pracownikami administracyjnymi, jak i prodziekanem Wydziału. Zanim przerodzą się one we wnioski wymagający decyzji lub interwencji mają oni możliwość omówienia dostępnych rozwiązań, uzyskania porady lub zgłoszenia problemu. Wynika to z preferowania raczej bezpośredniego kontaktu i rozmowy niż sformalizowanych procedurach, obok rozmowy z bezpośrednio zainteresowanym bywa to zapytanie mailowe, rozmowa z przedstawicielem grupy studentów (np. starostą roku) lub zakomunikowanie problemu z pośrednictwem nauczyciela akademickiego. Często rozwiązaniem problemu jest sięgnięcie po wsparcie w ramach jednego w omówionych w tej części obszaru działań wspierających. Kolejnym szczeblem rozwiązywania spraw studenckich jest kontakt z podczas dyżurów z Prorektorem UAM ds. Studenckich w sprawach takich jak: rozpatrywanie skarg i wniosków, działania samorządu studenckiego i innych organizacji studenckich, kwestie socjalno-bytowe, sprawy studentów z niepełnosprawnością (współpraca z Biurem Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami), działania Centrum Wsparcia Kształcenia, współpraca z fundacjami studenckimi czy działalność rzecznika dyscyplinarnego ds. studenckich.

Studenci posiadają dostęp do dobrze zaopatrzonych i w większości w pełni scyfryzowanych już bibliotek – w przypadku studentów pracy socjalnej są to przede wszystkim Biblioteka Uniwersytecka UAM, Biblioteka Kampusu Ogrody. Elektroniczna karta biblioteczna umożliwia dostęp do licznych darmowych repozytoriów, baz danych informacji naukowej, programów zarządzających bibliografią i e-czasopism, które ułatwiają prowadzenie aktywności naukowej.

Sposoby wspierania studentów w procesie kształcenia precyzuje Regulamin Studiów UAM, który daje studentom możliwość ubiegania się o: indywidualną organizację studiów (paragraf 16 Regulaminu Studiów UAM), indywidualny tok studiów (paragraf 18), jednoczesną realizację 2 kolejnych lat studiów (paragraf 17), indywidualne studia międzyobszarowe (paragraf 18a).

UAM wspiera aktywność naukową studentów poprzez programy takie jak Best Student Grant (<https://amu.edu.pl/studenci/programy-studenckie/best-student-grant-1/best-student-grant>) – jest to konkurs grantowy skierowany do najlepszych studentów początkowych lat studiów, umożliwiający sfinansowanie badań, wyjazdów konferencyjnych, kwereń czy szkoleń.

Wsparcie rozwoju naukowego studentów na Wydziale wiąże się z takimi działaniami jak:

- umożliwienie uczestnictwa studentów we wszystkich konferencjach: czynnie (z referatami) i biernie (jako słuchacze). Wykładowcy informują studentów o takiej możliwości na prowadzonych zajęciach dydaktycznych, wykorzystuje się też plakaty i stronę internetową Wydziału. Na przykład częstą praktyką jest, że studenci pracy socjalnej wygłaszają referaty podczas organizowanego corocznie TYGODNIA PRACY SOCJALNEJ. Dobrym przykładem aktywności naukowej studentów jest możliwość prezentowania swoich projektów socjalnych podczas seminarium polsko-amerykańskiego organizowanego corocznie w ramach wizyty studyjnej studentów z Cleveland (USA). Podczas tych spotkań studenci polscy i amerykańscy przedstawiają wyniki swoich prac oraz dyskutują przy wsparciu symultanicznego tłumacza. Efektem tych sympozjów jest monografia; *The Invisible Groups in Poland*, A. Kotlarska-Michalska, K. Farkas, R. Romaniuk (eds.), Social Science and Humanities Publisher AMU, Poznań 2019, 251pp. ISBN 978-83-64902-81-9

- działalność w ramach koła naukowego: na Wydziale Socjologii działalność naukową prowadzi Koło Studentów Pracy Socjalnej <https://www.facebook.com/kolopracasocjanauam/wk>. Koło Naukowe Studentów Pracy Socjalnej UAM zostało utworzone w marcu 2016 roku. Dotychczasowe pola działalności Koła:

1. Organizacja Ogólnopolskiego Seminarium Kół Naukowych Pracy Socjalnej w 2017, 2018 i 2019 roku. Cel: prezentacja założeń i wyników badań poświęconych wybranym obszarom pracy socjalnej, zrzeszonych w studenckim ruchu naukowym
2. Organizacja Tygodnia Pracy Socjalnej w 2017, 2018 i 2019 roku - cyklu wykładów, seminariów i spotkań poświęconych promowaniu pracy socjalnej w środowisku akademickim i pozaakademickim. Wydarzenie to odbywa się równolegle w innych ośrodkach akademickich, między innymi w Łodzi, Krakowie czy Warszawie w ramach Ogólnopolskiego Tygodnia Pracy Socjalnej.
3. Uczestnictwo Koła Naukowego Studentów Pracy Socjalnej UAM w wizycie studyjnej w Republice Czeskiej w dniach 17 do 21 września 2018. Cel: poznanie funkcjonowania i analiza dobrych praktyk realizowanych przez ośrodki wspierające osoby z niepełnosprawnością.
4. Realizacja projektu badawczego: „Funkcjonowania polskich szkół pracy socjalnej”.

Studenci Pracy Socjalnej mają możliwość rozwijania swojej aktywności sportowej w ramach Akademickich sekcji sportowych oraz Wyczynowych sekcji sportowych. Aktywność sportowa studentów możliwa jest w wielu dyscyplinach <http://swfis.amu.edu.pl/page.php?strona=Dla%20kandydata&podstrona=Sekcje%20sportowe>.

Ponadto, studenci motywowani są do wyjazdów na konferencje, warsztaty i obozy naukowe, które także są finansowane ze środków Wydziału Socjologii. Studenci zapraszani są także do publikacji naukowych, czego przykładem są np. artykuły w książce: *Wielość spojrzeń na istotę pracy socjalnej w teorii i praktyce*, A. Kotlarska-Michalska (red.), Wyd. Nauk. WNS, Poznań 2018.

Oprócz form zinstytucjonalizowanych ważny we wsparciu rozwoju naukowego jest indywidualny kontakt z pracownikami badawczo-dydaktycznymi. Podczas takich spotkań, inicjowanych zarówno przez wykładowców jak i przez studentów, ma miejsce prezentowanie przez wykładowców własnych wyników badań empirycznych, które pokazują nie tylko opublikowane prace ale również dają szansę na poznanie całego procesu badawczego, sposobów badań, doświadczeń podczas badań empirycznych. W kontakcie indywidualnym (podczas dyżurów lub specjalnie umówionych spotkań na Uczelni), ma miejsce udostępnianie studentom i doktorantom zainteresowanym wybraną tematyką badawczą własnych konspektów z prowadzonych badań i obserwacji, pokazywanie własnych osiągnięć i drogi badawczej – ma to na celu zachęcanie ich do samodzielnego podejmowania badań, do realizowania rzetelnej diagnozy i budowania projektów, co jest wymagane w trakcie pracy zawodowej związanej z pracą socjalną. Studenci mają także możliwość swobodnej korespondencji mailowej, z wykorzystaniem służbowych adresów (zwłaszcza z wykładowcami przedmiotów zawodowych), w której zadają pytania dotyczące ich prac licencjackich i magisterskich, a także pytania odnośnie podejmowanej po pierwszym stopniu studiów pracy zawodowej w roli pracowników socjalnych. Jako absolwenci, mający status studentów II stopnia, dzielą się oni doświadczeniami z pracy zawodowej, co pozwala niejednokrotnie wykładowcom wejść w rolę nieformalnego superwizora ich pracy.

8.7. Wsparcie kształcenia językowego i umiędzynarodowienia

Studenci korzystają z usług Studium Językowego UAM w zakresie lektoratów obowiązkowych, zajęć fakultatywnych, zajęć dla niepełnosprawnych oraz dodatkowych kursów i szkoleń językowych, przede wszystkim z języka angielskiego, niemieckiego, rosyjskiego, włoskiego i francuskiego. Studium organizuje konkursy i prowadzi egzaminy certyfikatowe, dysponuje także biblioteką.

Działalność studium opisana jest na stronie <http://sj.amu.edu.pl/>

Studenci kierunku praca socjalna mają możliwość uczestniczenia w programach wymiany studentów: MOST i ERASMUS.

- System mobilności studentów (Program MOST) jest ofertą kształcenia w polskich uczelniach wyższych. Program MOST jest adresowany do studentów I i II stopnia studiów na kierunku praca socjalna, których zainteresowania naukowe mogą być realizowane poza uczelnią macierzystą. Wprowadzenie systemu mobilności ma na celu poszerzenie możliwości kształcenia poprzez semestralne lub roczne studiowanie w innej uczelni niż macierzysta. Uczestnik Programu MOST ma prawo ubiegania się o przyjęcie na wybraną przez siebie uczelnię oraz prawo wyboru przedmiotów w oparciu o istniejący na danej uczelni program studiów. W ramach danego poziomu kształcenia student ma prawo skorzystać z oferty Programu MOST dwukrotnie, z zastrzeżeniem, że okres kształcenia poza uczelnią macierzystą nie może być dłuższy niż rok akademicki. Więcej informacji znaleźć można na stronie internetowej: <http://most.amu.edu.pl>.
- O wyjazd na studia lub praktykę w ramach programu Erasmus+ mogą ubiegać się studenci UAM, którzy: są zarejestrowani na studiach I lub II stopnia; w chwili ubiegania się o wyjazd są studentami co najmniej I roku studiów I stopnia; posiadają znajomość języka obcego na poziomie zgodnym z wymaganiami uczelni przyjmującej, według warunków zapisanych w umowie; wypełnią i złożą w wyznaczonym terminie i formie wniosek aplikacyjny on-line wraz z wymaganymi załącznikami. Więcej informacji na ten temat znaleźć można na stronie internetowej: <http://erasmus.amu.edu.pl>.

Uczelnia i Wydział udzielają studentom wszelkich informacji o możliwościach związanych z programami wymiany krajowej i międzynarodowej (MOST, Erasmus). Koordynatorzy poszczególnych programów pomagają studentom w opracowywaniu odpowiednich dokumentów i zarządzają programem od strony organizacyjnej i finansowej.

Informacje na temat programu (warunków naboru, dostępnych destynacji) znajdują się na stronach <https://erasmus.amu.edu.pl/> i <http://most.amu.edu.pl/index.php/strona-glowna>

8.8. Wsparcie samorządności i samostanowienia studentów

Studenci mają możliwość zrzeszania się w różnego rodzaju kołach naukowych i organizacjach studenckich, wśród których wiodącą rolę pełni samorząd studentów UAM, liczący obecnie niemal 40 tysięcy członków. Jego głównym organem uchwałodawczym jest Parlament Samorządu Studentów, w którego skład wchodzi przedstawiciele wszystkich wydziałów oraz trzech ośrodków zamiejscowych. Organem wykonawczym samorządu uczelnianego jest Zarząd Samorządu Studentów, który w swoich działaniach wspierany jest przez pełnomocników oraz koordynatorów ustanawianych przez Parlament. Parlament działa także poprzez swoje komisje stałe – dydaktyczną, prawną i socjalno-ekonomiczną, w których pracują studenci z wszystkich wydziałów. Na szczeblu wydziałów funkcjonują wydziałowe samorządy studentów. Organy samorządu UAM mają duży wpływ na sprawy kształcenia oraz socjalne studentów, decydując m.in. o podziałach środków na pomoc materialną oraz zasadach jej udzielania. Samorząd prowadzi Adwokaturę Studencką, zajmującą się udzielaniem porad prawnych studentom, a jednym z jego organów jest Sąd Koleżeński. Działania samorządu związane są także ze sztuką, kulturą czy sportem. Aktywność organizacyjna realizowana jest w ramach ogólnouczelnianych organizacji studenckich: AIESEC (<http://aiesec.pl/poznan/>), Erasmus Student Network (<https://uam.esn.pl/pl>), Europejskiego Forum Studentów AEGEE-Poznań (<http://aegEE.poznan.pl>), Niezależnego Zrzeszenia Studentów (<http://nzs.org.pl>), Parlamentu Samorządu Studentów UAM (<http://samorzad.amu.edu.pl>), Zrzeszenia Studentów Niepełnosprawnych UAM „Ad Astra” (<https://amu.edu.pl/studenci/studenci-z-niepelnosprawnościami/zrzeszenie-studentow-niepelnosprawnych-ad-astra>). Ponadto, studenci Pracy Socjalnej mogą także angażować się w prace organizacyjne Samorządu Studenckiego działającego na dawnym Wydziale Nauk Społecznych UAM (więcej informacji na stronie: <https://www.facebook.com/rsswns>). (Od 1 października 2019 r. Wydział Nauk Społecznych został przekształcony w 4 odrębne wydziały).

Działalność Parlamentu Samorządu Studentów opisana jest <http://samorząd.amu.edu.pl/>

8.9. Przyjęte sposoby rozwiązywania sytuacji kryzysowych i skarg studentów są następujące:

- student lub wykładowca informuje o zaistniałym problemie prodziekan Wydziału Socjologii ds. kształcenia,
- prodziekan analizuje zgłoszenie, a następnie kontaktuje się z osobą zgłaszającą oraz – w razie konieczności – z pozostałymi stronami i świadkami zdarzenia,
- w sytuacjach wymagających dalszych działań prodziekan sporządza odpowiednią dokumentację i kieruje sprawę do biura prorektor ds. studenckich,
- prorektor, po rozpoznaniu sprawy, podejmuje działania zmierzające do wyjaśnienia i rozwiązania zgłoszonego problemu zgodnie z procedurami określonymi w Statucie UAM.

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, zgodnie z wymogami prawnymi dot. instytucji publicznych, prowadzi Biuletyn Informacji Publicznej w oparciu o Scentralizowany System Dostępu do Informacji Publicznej. Na stronie BIP UAM (<https://bip.amu.edu.pl/studia-na-uam>) dostępne są wszystkie informacje na temat działalności naukowej i dydaktycznej Uczelni, w tym również regulacji wewnętrznych dotyczących trybów studiów oraz programów studiów.

Szczegółowe informacje skierowane do kandydatów na studia, studentów studiów prowadzonych przez Wydział Socjologii oraz pracowników, jak i osób trzecich, zainteresowanych działalnością naukowo-dydaktyczną Wydziału, gromadzone są na oficjalnej stronie pod adresem www.socjologia.amu.edu.pl. W jej ramach dostępne są informacje szczegółowe na temat: kierunków studiów we wszystkich trybach (licencjackie, magisterskie); pracowników Wydziału wraz z krótkimi opisami działalności naukowej oraz dyżurami, jakie pełnią w danym roku akademickim; struktury Instytutu z opisem działalności naukowej każdej z jednostek podrzędnych; historii Instytutu i misji, jaką pełni w świetle wymogów stawianych badawczym i dydaktycznym jednostkom szkolnictwa wyższego; absolwentów kierunków włączonych w szerszy aspekt komunikowania zalet kierunku oraz perspektyw zawodowych związanych z ukończeniem studiów.

Strona internetowa wraz z dodatkowymi serwisami wewnątrzuczelnianymi, takimi jak Uniwersytecki System Obsługi Studiów (<http://usosweb.amu.edu.pl>), Programmes for International Exchange (<http://international.amu.edu.pl>), Archiwum Prac Dyplomowych (<http://apd.amu.edu.pl>), strona internetowa Wydziału Socjologii (<http://socjologia.amu.edu.pl>), jak i główna strona Uniwersytetu im. A. Mickiewicza (<http://uam.edu.pl>), zapewniają kompleksowy dostęp do najważniejszych informacji potrzebnych studentom do wypełniania ich obowiązków nałożonych Regulaminem Studiów.

Wymienione wyżej serwisy tworzą wspólnie repozytorium wiedzy o kierunku, które obejmuje: plany zajęć, programy studiów, propozycje zajęć fakultatywnych, tymczasowe zmiany w planach zajęć, terminy dyżurów pracowników, dane kontaktowe potrzebne w sprawach związanych ze stypendiami, wyjazdami stypendialnymi, zapisami na zajęcia organizowane przez zewnętrzne względem Wydziału jednostki (Szkoła Językowa UAM, Studium Wychowania Fizycznego), harmonogram zaliczeń i egzaminów w sesji, rejestracja na zajęcia, podgląd ocen uzyskanych w ramach całych studiów na kierunku, wnioski dot. studiów rozpatrywane przez Biuro Obsługi Studiów (przedłużenia sesji, warunkowe zaliczenia semestru), dostęp do wewnętrznej poczty email udostępnianej każdemu ze studentów oraz pracowników, zdalny serwis zgłaszania prac dyplomowych z wbudowanym systemem antyplagiatowym, zasady dyplomowania, warunki uczenia się, sylabusy przedmiotów.

Najważniejszym i najbardziej aktualnym źródłem informacji dla studentów jest oficjalna strona Wydziału, aktualizowana na bieżąco oraz korzystająca z szeregu udogodnień dla użytkowników, w tym: dostosowanie do urządzeń mobilnych (Responsive Design), wymóg dostępności cyfrowej WCAG 2.0 (Web Content Accesibility Guidelines).

Obecnie, w związku z nowym Statutem UAM, uczelnia znajduje się w fazie przekształceń dotychczasowego systemu zapewniania i kontroli jakości kształcenia. Tym niemniej programy studiów przedstawione w niniejszym raporcie zostały ukształtowane w ramach dotychczasowej polityki jakości.

10.1. Uczelniany System Zarządzania Jakością Kształcenia na UAM

Uczelniany System Zarządzania Jakością Kształcenia (USZJK⁴⁸) na UAM został utworzony w 2010 r. (Uchwała nr 126/2010 Senatu UAM z dnia 25 stycznia 2010r.⁴⁹), aby m.in. wspomagać samorozwój i działania projakościowe poszczególnych wydziałów. Składają się na niego trzy rodzaje działań:

- ocena jakości kształcenia,
- zapewnienie jakości kształcenia,
- poprawa i doskonalenie jakości.

Wszystkie trzy typy działań prowadzą do rozwijania tzw. kultury jakości.

Przyjęto następujące główne zasady:

- uwzględnienie autonomii wydziałów przy wprowadzaniu Uczelnianego Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia;
- elastyczność systemu w celu zachowania różnorodności i jednocześnie spójności z misją uczelni;
- uwzględnienie pracowników, studentów, doktorantów, słuchaczy studiów podyplomowych, absolwentów oraz innych interesariuszy zewnętrznych w systemie;
- uznanie, że wewnętrzny USZJK jest drogowskazem do kultury jakości.

Szczegółowe zadania Rady ds. Jakości Kształcenia oraz wydziałowych komisji ds. jakości kształcenia określone zostały w zarządzeniu nr 130/2009/2010 Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 11 lutego 2010r⁵⁰. Procedury funkcjonowania USZJK określa zarządzenie nr 322/2011/2012 Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 3 lutego 2012r.⁵¹

Rezultatem prac Rady ds. Jakości Kształcenia i Zespołów są publikowane regularnie rekomendacje (<https://brjk.amu.edu.pl/uszjk/uczelniany-system-zarzadzania-jakosci-ksztalcenia/rekomendacje-rjk-dotyczące-doskonalenia-jakosci-ksztalcenia-na-uam-w-poznaniu>).

W omawianym systemie Instytut Socjologii znajdował się w strukturach (nieistniejącego już) Wydziału Nauk Społecznych, natomiast zadania Wydziałowych Komisji ds. Jakości obejmowały:

- wdrażanie na wydziale procedur służących zapewnianiu i doskonaleniu jakości kształcenia opracowanych przez Radę ds. Jakości Kształcenia;
- opracowanie systemu hospitacji zajęć dydaktycznych;
- analizowanie i publikowanie wyników oceny jakości kształcenia;

⁴⁸ Opis działalności i struktura – w załączniku nr III.10.1.

⁴⁹ Treść uchwały w załączniku nr III.10.2

⁵⁰ Treść zarządzenia w załączniku nr III.10.3

⁵¹ Treść zarządzenia w załączniku nr III.10.4

- przedstawianie dziekanowi propozycji działań mających na celu podnoszenie jakości kształcenia na wydziale;
- przedstawianie radzie wydziału corocznych sprawozdań z efektów działania systemu zarządzania jakością kształcenia na wydziale;
- przedstawianie Radzie ds. Jakości Kształcenia corocznych wyników samooceny i planów poprawy jakości kształcenia.

Zgodnie z wytycznymi, w ramach WNS funkcjonowały: zespół do spraw zapewnienia jakości kształcenia oraz zespół do spraw oceny jakości kształcenia. Wydziałowy Zespół ds. Zapewniania Jakości Kształcenia działał w oparciu o misję uwzględniającą specyfikę instytutowej struktury wydziału⁵², regularnie publikował rekomendacje i raporty (<https://wns.amu.edu.pl/strona-glowna/ksztacenie/jako-ksztacenia>).

Od 1 października 2019 roku, zgodnie z nowym Statutem UAM (rozdział III. Zarządzanie procesem kształcenia) ciałami opiniodawczymi i doradczymi w procesie kształcenia są:

- uniwersytecka rada ds. kształcenia, której zadania obejmują m.in. opracowywanie strategii rozwoju Uniwersytetu w obszarze kształcenia czy sprawowanie nadzoru nad badaniami jakości kształcenia;
- rada ds. kształcenia szkoły dziedzinowej, której zadania obejmują m.in. wypracowanie standardów jakości kształcenia na kierunkach studiów realizowanych w szkole w tym inicjowanie działań na rzecz podnoszenia jakości kształcenia;
- rada programowa kierunku studiów lub grupy kierunków studiów, która m.in. sprawuje nadzór nad jakością kształcenia kierunku studiów, zapewnia i ocenia jakość kształcenia na kierunku, przeprowadza okresowe przeglądy i weryfikacje programów kształcenia.

Trójpoziomowa struktura pozwala na zróżnicowanie stopnia szczegółowości podejmowanych zagadnień w zakresie procesu kształcenia w UAM, a także obejmuje zadania realizowane przez Komisje i Zespoły zapewniania oraz oceny jakości kształcenia.

10.2. Polityka nadzoru merytorycznego, organizacyjnego i administracyjnego nad kierunkiem studiów

Do 1 października 2019 roku w Instytucie Socjologii funkcjonowały Komisja ds. zapewnienia jakości kształcenia oraz Komisja ds. oceny jakości kształcenia. Procedury zmian w programach studiów obejmowały opiniowanie ich przez komisję ds. zapewnienia jakości kształcenia, w kolejnym kroku przekazywane były do Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia i wreszcie przedstawiano je do zatwierdzenia Radzie Wydziału i Senatowi UAM. Organizacyjne modyfikacje związane z zatwierdzaniem listy zajęć fakultatywnych, listami promotorów i adiunktów uprawnionych do prowadzenia zajęć przedstawiano na Radzie Instytutu, a po akceptacji – Radzie Wydziału.

Po 1 października 2019 roku procedury uległy zmianie w związku z powołaniem w strukturach wydziałów Rad Programowych. Opracowywane przez władze Wydziału Socjologii programy kształcenia, programy i plany studiów, listy uprawnionych do prowadzenia wykładów adiunktów itp. są oceniane przez Radę Programową. Rada sprawuje nadzór merytoryczny i koncepcyjny nad projektami dotyczącymi zadań projakościowych podejmowanych przez władze Wydziału. W proces ten zaangażowani są także przedstawiciele samorządu studenckiego, którzy opiniują proponowane zmiany w programach i planach studiów. Rada Programowa stanowi najniższy, najbliższy kierunkowi poziom nadzoru nad kształceniem na kierunku.

⁵² Misja WZZJK WNS w załączniku nr III.10.7

Istotnym narzędziem działań projakościowych są przeprowadzane hospitacje prowadzonych zajęć dydaktycznych oraz ankiety studenckie przeprowadzane za pomocą systemu USOS oraz audytoryjnie (wskazane w ramach kryterium 4).

W kształtowaniu jakości kształcenia istotny jest w szczególności głos i inicjatywy studentów. Studenci nie tylko zaproszeni są do ewaluacji procesu kształcenia, ale mogą podejmować własne inicjatywy wspierające jakość kształcenia (<https://amu.edu.pl/wiadomosci/aktualnosci/studenci/konkurs-projakosciowy-prorektora-uam-ds.-ksztalcenia-na-studenckie-inicjatywy-podnoszace-jakosc-ksztalcenia>)

10.3. Podstawy prawne i organizacyjne systemu kształcenia UAM

W oparciu o nowy, dostosowany do Ustawy 2.0, Statut UAM (2019) system kształcenia na UAM opiera się na wytycznych z § 73, § 123-133. Na poziomie uczelnianym procesy zapewniania i ewaluacji jakości kształcenia określone są przez Regulamin Organizacyjny UAM (§ 59 Centrum Wsparcia Kształcenia).

W ramach Centrum Wsparcia Kształcenia wyodrębniona została Sekcja Ewaluacji Procesu Kształcenia. Do jej zadań należy:

- prowadzenie ogólnouniwersyteckich badań jakości kształcenia na studiach wyższych, w tym prowadzenie ankietyzacji, wywiadów fokusowych, organizacja warsztatów ewaluacyjnych;
- koordynacja badań jakości kształcenia na studiach wyższych w jednostkach organizacyjnych Uniwersytetu;
- prowadzenie badań jakości kształcenia na studiach podyplomowych oraz w innych formach kształcenia;
- promowanie dobrych praktyk w zakresie kształcenia;
- obsługa procesów akredytacyjnych;
- prowadzenie badań ankietowych wśród osób przedwcześnie przerywających studia;
- gromadzenie i przetwarzanie, we współpracy z Sekcją „Biuro Karier”, danych dotyczących monitoringu absolwentów i opinii pracodawców.

Natomiast sprawy związane z programami studiów uregulowane zostały Zarządzeniem Rektora w sprawie programów studiów Nr 379, 2019/2020⁵³.

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 10:

.....

Dodatkowe informacje dotyczące zasad oceny jakości kształcenia w UAM można znaleźć na stronach ogólnouniwersyteckich:

<http://brjk.amu.edu.pl/uszjk/uczelniany-system-zarzadzania-jakosci-ksztalcenia/wprowadzenie>

Dzień Jakości Kształcenia UAM

<https://amu.edu.pl/wiadomosci/aktualnosci/studenci/iii-dzien-jakosci-ksztalcenia-uam-juz-za-nami>

10 edycja badania jakości kształcenia na UAM

<https://amu.edu.pl/wiadomosci/aktualnosci/studenci/wez-udzial-w10-edycji-badania-jakosci-ksztalcenia-na-uam>

Konkurs projakościowy prorektora UAM ds. kształcenia na studenckie inicjatywy podnoszące jakość kształcenia

⁵³ Treść zarządzenia w załączniku nr III.10.8

<https://amu.edu.pl/wiadomosci/aktualnosci/studenci/konkurs-projakosciowy-prorektora-uam-ds.-ksztalcenia-na-studenckie-inicjatywy-podnoszace-jakosc-ksztalcenia>

Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów

Analiza SWOT programu studiów na ocenianym kierunku i jego realizacji, z uwzględnieniem szczegółowych kryteriów oceny programowej

	POZYTYWNE	NEGATYWNE
Czynniki wewnętrzne	<p>Mocne strony</p> <p>1. Relacje z otoczeniem</p> <p>Wieloletnia współpraca z otoczeniem, której przejawem są ścisłe kontakty studentów z instytucjami pomocowym (m.in. w ramach wizytowania placówek), a przede wszystkim ukształtowanie programu studiów II stopnia w ścisłej współpracy z takimi organizacjami jak ROPS czy MOPR, dzięki czemu kierunek odpowiada na zapotrzebowanie rynku pracy.</p> <p>2. Tradycja i rozpoznawalność</p> <p>Długa, konsekwentna tradycja prowadzenia kształcenia pracowników socjalnych w oparciu o socjologię, owocująca dobrą rozpoznawalnością ośrodka.</p> <p>3. Dopasowanie kształcenia do regulacji ustawowych</p> <p>Dopasowanie programu kształcenia do wymogów ustawowych dotyczących roli pracownika socjalnego przy jednoczesnym zachowaniu standardów kształcenia akademickiego i tradycji kształcenia wypracowanej przez ośrodek.</p> <p>4. Oparty na badaniach rozwój kadry</p> <p>Liczne awanse naukowe, intensyfikacja działalności naukowej związanej z realizacją grantów czy międzynarodową współpracą publikacyjną składają się na siłę badawczą poznańskiej socjologii, w której zakorzeniony jest kierunek praca socjalna. Przekłada się to na aktualizację treści kształcenia (najnowsza wiedza, aktualne ustalenia empiryczne, prezentowanie najnowszych rozwiązań metodologicznych). Rozwojowi naukowemu towarzyszy rozwój kompetencji dydaktycznych wspierany środkami dotacji projakościowej, przekładający się na długofalowe zmiany w sposobach prowadzenia zajęć, modyfikacjach treści</p>	<p>Słabe strony</p> <p>1. Niewielkie zainteresowanie studiami II stopnia</p> <p>Niewystarczająca zdolność Wydziału do zachęcenia absolwentów studiów I stopnia do kontynuacji kształcenia na kierunku praca socjalna, co wynika z jednej strony z uzyskiwania kompetencji zawodowych po studiach I stopnia, z drugiej z dążenia zwiększenia własnych szans zawodowych poprzez dywersyfikację dyplomów.</p> <p>2. Obciążenie kadry naukowo-badawczej dydaktyką</p> <p>Specyfika kierunku i jego bardzo silne zakorzenienie w praktyce nie tylko badań naukowych, ale i aktywności eksperckiej, działaniach pomocowych i profesjonalnych (związanych z zawodem pracownika socjalnego) stawia przed nauczycielami akademickimi prowadzącymi kształcenie kierunkowe bardzo duże wymagania. Przekłada się to na duże wymagania, także dydaktyczne mierzone liczbą i zróżnicowaniem prowadzonych przedmiotów. Wpływa to niekorzystnie na równomierny rozwój zaangażowanej kadry, a także utrudnia znajdowanie nowych pracowników.</p> <p>3. Niewystarczająco dynamiczne umiędzynarodowienie</p> <p>Mimo licznych możliwości podejmowania współpracy międzynarodowej, w tym ściśle dydaktycznej (np. program ERASMUS+) poziom współpracy międzynarodowej utrzymuje się na niewielkim poziomie (mierzony wyjazdami studentów i pracowników).</p>

	<p>kształcenia i zróżnicowaniu sposobów ewaluacji.</p> <p>5. Dopasowanie do wymagań rynku pracy</p> <p>Odpowiadanie na zapotrzebowania rynku pracy, czego skutkiem są dobre wskaźniki zatrudnienia absolwentów kierunku (szczególnie II stopnia, po studiach I stopnia przede wszystkim kontynuacja kształcenia i łączenie go z pracą zawodową).</p>	<p>4. Infrastruktura</p> <p>Korzystanie w realizacji dydaktyki z dwóch lokalizacji (budynki przy Szamarzewskiego i przy Międzychodzkiej), wynikające z niewystarczającej liczby sal na Kampusie Ogrody i skutkujące koniecznością przemieszczania się studentów i wykładowców pomiędzy budynkami. W kontekście rozwoju kierunku (zwiększania liczby małych grup, pracy w formie tutoringu i konsultacji) oznacza to narastające problemy z organizacją procesu dydaktycznego.</p>
<p>Czynniki zewnętrzne</p>	<p>Szanse</p> <p>1. Społeczne zapotrzebowanie</p> <p>Społeczna świadomość znaczenia działań pomocowych i wspierających, przekładająca się na docenianie ważności pracowników przygotowanych do ich podejmowania.</p> <p>2. Umiejzarnarodowienie</p> <p>Możliwości podejmowania współpracy naukowej przez pracowników (publikacji, wizyt studyjnych, grantów), przekładającej się na kształcenie za pośrednictwem prowadzonych badań, poznawania odmiennych rozwiązań (w zakresie metod kształcenia, rozwiązań organizacyjnych czy technologicznych) związane z programami ERASMUS+, NAWA i wejściem UAM w struktury Uniwersytetu Europejskiego w ramach konsorcjum EPICUR, a także dzięki takim inicjatywom jak dzięki Szkoły Letnie współorganizowane przez jednostkę.</p> <p>3. Wsparcie studentów w ramach UAM</p> <p>Różnorodny i bogaty system wsparcia procesu studiowania zapewniany przez UAM – wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami, wsparcie psychologiczne procesu studiowania, wsparcie materialne, wsparcie w zakresie indywidualnych rozwiązań (IOS, urlopy).</p>	<p>Zagrożenia</p> <p>1. Status zawodu</p> <p>Nadal zbyt niski status zawodu pracownika socjalnego (mierzony równie poziomem wynagrodzeń), który nie przyciąga rosnącej liczby kandydatów, mimo zapotrzebowania na pracowników podejmujących zadania pomocowe.</p> <p>2. Niewystarczające przygotowanie kandydatów na studia I stopnia do studiowania</p> <p>Wynikające ze zmian procesów kształcenia na etapie podstawowym i ponadpodstawowym niewystarczające (z perspektywy wymogów kształcenia akademickiego, nastawionego na samodzielność myślenia i współpracę) poznawcze i społeczne przygotowanie kandydatów do studiowania.</p> <p>3. Niekorzystne konsekwencje zmian uwarunkowań funkcjonowania</p> <p>Zmiany strukturalne związane z reorganizacją systemu szkolnictwa wyższego i struktury oraz sposobu funkcjonowania UAM – zmiany uwarunkowań prawnych i przekształcenia, typowe dla okresu przejściowego i wywołujące poczucie obciążenia obowiązkami administracyjnymi i sprawozdawczymi. Zmniejsza to gotowość pracowników do opracowywania nowych rozwiązań, wywołuje przemęczenie niepewnością sytuacji i osłabia zaangażowanie.</p>

<p>4. Status UAM i Inicjatywa Doskonałości</p> <p>Pozycja UAM jako jednego z najlepszych uniwersytetów Polsce (wysokie miejsce zarówno w rankingach nauczania np. Perspektyw, jak i naukowych) oraz status uczelni badawczej sprzyjają pozyskiwaniu wsparcia dla współpracy międzynarodowej, grantów i staży, z czego może swobodnie czerpać kierunek.</p>	<p>4. Zmiany praktyk związanych ze studiowaniem</p> <p>Zmniejszające się zainteresowanie kształceniem akademickim, na studiach II stopnia, a szczególnie w formie kontynuacji kierunku studiów I stopnia, a także narastająca praktyka łączenia studiów (często do początku studiów I stopnia) z pracą zawodową.</p>
---	---

(Pieczęć uczelni)

.....

(podpis Dziekana/Kierownika jednostki)

.....

(podpis Rektora)

....., dnia

(miejsowość)

Część III. Załączniki

Załącznik nr 1. Zestawienia dotyczące ocenianego kierunku studiów

Tabela 1. Liczba studentów ocenianego kierunku⁵⁴

Poziom studiów	Rok studiów	Studia stacjonarne	
		Dane sprzed 3 lat	Bieżący rok akademicki
I stopnia	I	89	45
	II	53	38
	III	41	34
II stopnia	I	16	33
	II	-	12
Razem:		199	162

Tabela 2. Liczba absolwentów ocenianego kierunku w ostatnich trzech latach poprzedzających rok przeprowadzenia oceny

Poziom studiów	Rok ukończenia	Studia stacjonarne	
		Liczba studentów, którzy rozpoczęli cykl kształcenia kończący w danym roku	Liczba absolwentów w danym roku
I stopnia	2019	88	56
	2018	78	31
	2017	63	38
II stopnia	2019	16	14
	2018	Brak kierunku	-
	2017	Brak kierunku	-
Razem:		245	139

⁵⁴ Należy podać liczbę studentów ocenianego kierunku, z podziałem na poziomy, lata i formy studiów (z uwzględnieniem tylko tych poziomów i form studiów, które są prowadzone na ocenianym kierunku).

Tabela 3. Wskaźniki dotyczące programu studiów na ocenianym kierunku studiów, poziomie i profilu określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz. U. poz. 1861 z późn. zm.)⁵⁵

Tabela 3a. Studia I stopnia

Nazwa wskaźnika	Liczba punktów ECTS/Liczba godzin
Liczba semestrów i punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na ocenianym kierunku na danym poziomie	6 semestrów 180 ECTS
Łączna liczba godzin zajęć	2310
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	180 ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	154 ECTS
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	nie dotyczy
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru	52 ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	11 ECTS
Wymiar praktyk zawodowych (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	240 godzin
W przypadku stacjonarnych studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego.	60 godzin
W przypadku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość:	
1. Łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach stacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	nie dotyczy
2. Łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach niestacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach niestacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	nie dotyczy

⁵⁵ Tabelę należy wypełnić odrębnie dla każdego z poziomów studiów i każdej z form studiów podlegających ocenie.

Tabela 3b. Studia II stopnia

Nazwa wskaźnika	Liczba punktów ECTS/Liczba godzin
Liczba semestrów i punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na ocenianym kierunku na danym poziomie	4 semestry 120 ECTS
Łączna liczba godzin zajęć	975
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	120 ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	104 ECTS
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	nie dotyczy
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru	69 ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	6 ECTS
Wymiar praktyk zawodowych (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	60 godzin
W przypadku stacjonarnych studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego.	nie dotyczy
W przypadku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość:	
1. Łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach stacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	nie dotyczy
2. Łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach niestacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach niestacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	nie dotyczy

Tabela 4. Zajęcia lub grupy zajęć związane z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów⁵⁶

Tabela 4a. Studia I stopnia, stacjonarne

Nazwa zajęć/grupy zajęć	Forma/formy zajęć	Łączna liczba godzin zajęć stacjonarne	Liczba punktów ECTS
Historia pracy socjalnej	wykład	2	30
Dewiacja i patologia społeczna	wykład i ćwiczenia	4	60
Diagnozowanie i projektowanie w pracy socjalnej	wykład	3	30
Ekonomia z elementami zarządzania	wykład	3	30
Encyklopedia prawa	wykład	2	30
Etyka pracy socjalnej	wykład	3	30
Fakultet w semestrze 1 (jeden do wyboru) Tanatologia w perspektywie socjologicznej Subkultury młodzieżowe Prawa człowieka w XXI wieku	wykład	3	30
Fakultet w semestrze 2 (dwa do wyboru) Cywilizacje pozaeuropejskie Historia myśli socjologicznej Małżeństwo w ujęciu socjologicznym Desing thinking jako metoda projektowania innowacji Psychologia konfliktu	wykład	6	60
Fakultet w semestrze 3 (jeden do wyboru) Socjologiczna analiza Kościoła i parafii Gender Studies Socjologia przedsiębiorczości	wykład	3	30
Fakultet w semestrze 4 (dwa do wyboru) Ewolucjonizm a socjologia religii Socjologia niepełnej sprawności Socjologia młodzieży Socjologia zmysłów	wykład	6	60
Fakultet w semestrze 5 (dwa do wyboru) Biomedyczne aspekty zdrowia i choroby Problematyka mężczyzn i męskości Polska 1918-2018. Społeczeństwo, państwo, naród Społeczne aspekty turystyki i podróżowania Socjologia moralności Partycypacja w zarządzaniu lokalnym Bezpieczeństwo osobiste	wykład	6	60
Fakultet w semestrze 6 (dwa do wyboru) Socjologia integracji europejskiej Socjologia kultury Socjologia władzy i polityki Socjologia zmysłów	wykład	6	60
Gerontologia społeczna	wykład	3	30

⁵⁶Tabelę należy wypełnić odrębnie dla każdego z poziomów studiów i każdej z form studiów podlegających ocenie.

Makrosocjologia_1	wykład	2	30
Makrosocjologia_2	wykład	3	30
Metodologia nauk społecznych	wykład i ćwiczenia	4	60
Metody i techniki badań socjologicznych_2	wykład i ćwiczenia	4	30
Metody i techniki badań socjologicznych_1	wykład i ćwiczenia	4	60
Mikrosocjologia	wykład i ćwiczenia		60
Obszary pracy socjalnej	ćwiczenia	3	30
Pedagogika specjalna	wykład i ćwiczenia	4	60
Pedagogika społeczna	wykład i ćwiczenia	4	60
Podstawy socjologii	wykład i ćwiczenia	4	60
Polityka socjalna	wykład	2	30
Polityka społeczna_1	wykład	3	30
Polityka społeczna_2	wykład	3	30
Praktyka specjalizacyjna	praktyka	4	120
Praktyka zawodowa	praktyka	5	120
Prawo rodzinne	wykład	3	30
Propedeutyka edukacji	wykład	2	30
Proseminarium dyplomowe	ćwiczenia	6	30
Przygotowanie i ewaluacja praktyk zawodowych	ćwiczenia	1	15
Przygotowanie i ewaluacja praktyki specjalizacyjnej	ćwiczenia	1	15
Psychologia rozwoju człowieka	wykład	2	30
Psychologia społeczna	wykład i ćwiczenia	4	60
Psychopatologia	wykład	2	30
Seminarium dyplomowe	ćwiczenia	7	30
Socjologia problemów społecznych	wykład	4	30
Społeczno-kulturowe aspekty zdrowia i choroby	wykład	2	30
Statystyka społeczna	wykład		30
Teoria i metody pracy socjalnej_1	wykład i ćwiczenia	4	60
Teoria i metody pracy socjalnej_2	wykład i ćwiczenia	4	60
Terapia rodzinna	wykład	3	30
Trening interpersonalny	laboratorium	3	30
Wprowadzenie do filozofii	wykład	2	30
Wstęp do pracy socjalnej_1	wykład	3	30
Wstęp do pracy socjalnej_2	wykład i ćwiczenia	4	60
Wykluczenie społeczne	wykład	3	30
Zajęcia praktyczne w placówkach	ćwiczenia	6	60
Razem:		154	1830

Tabela 4b. Studia II stopnia, stacjonarne

Nazwa zajęć/grupy zajęć	Forma/formy zajęć	Łączna liczba godzin zajęć	Liczba punktów ECTS
Fakultet (semestr 1, jeden do wyboru) Metody pracy socjalnej Społeczne oblicza katastrof Związki intymne Socjologia zdrowia psychicznego	wykład	30	2
Fakultet (semestr 3, jeden do wyboru) Globalizacja przestępczości zorganizowanej Psychologia w praktyce wymiaru sprawiedliwości Uzależnienia	wykład	30	2
Metodologia badań w pracy socjalnej i polityce społecznej	wykład i ćwiczenia	45	6
Metodyka pracy socjalnej	ćwiczenia	15	2
Moduły specjalnościowe_1 (semestr2, 1 do wyboru) Asystentura i mediacja socjalna: Teoretyczne wprowadzenie do obszaru badań: Diagnoza rodziny Rodzina wieloproblemowa Psychoterapia i socjoterapia w pracy socjalnej Organizacja usług socjalnych: Teoretyczne wprowadzenie do obszaru działań: Usługi socjalne Partnerstwo lokalne Integracja społeczna Animacja społeczności lokalnych: Teoretyczne wprowadzenie do obszaru działań Społeczność lokalna Liderzy i animatorzy Edukacja społeczności lokalnych	wykład i ćwiczenia	90	12
Moduły specjalnościowe_2 (semestr 3, 1 do wyboru) Asystentura i mediacja socjalna: Specyfika obszaru działań pracownika socjalnego: System wsparcia rodziny Interwencja kryzysowa Istota asystentury rodzinnej Organizacja usług socjalnych: Specyfika obszaru działań pracownika socjalnego: Organizacje pozarządowe w usługach socjalnych Innowacje w usługach socjalnych Diagnostowanie potrzeb społeczności lokalnej Animacja społeczności lokalnych: Specyfika obszaru działań pracownika socjalnego:	wykład i ćwiczenia	120	10

Diagnozowanie sieci społecznych Organizowanie sieci społecznych Profilaktyka społeczna			
Moduły specjalnościowe_3 (semestr 4, 1 do wyboru) Asystentura i mediacja socjalna: Role pracownika socjalnego: Komunikacja interpersonalna Superwizja Mediacja w pracy socjalnej Organizacja Usług socjalnych: Role pracownika socjalnego: Ekonomia społeczna Usługi socjalne w Europie Praca socjalna w sytuacjach nadzwyczajnych Animacja społeczności lokalnych: Role pracownika socjalnego: Nowoczesne zarządzanie Lokalna polityka społeczna Planowanie społeczne	wykład i ćwiczenia	90	9
Prawo w pomocy społecznej	wykład i ćwiczenia	45	5
Problemy społeczne w perspektywach teoretycznych	wykład i ćwiczenia	45	6
Procesy zmiany społecznej	wykład i ćwiczenia	45	6
Przygotowanie i ewaluacja praktyk zawodowych	ćwiczenia	15	1
Public relations i marketing w pracy socjalnej	ćwiczenia	30	2
Seminarium magisterskie_1	ćwiczenia	120	26
Socjologiczne podstawy resocjalizacji	ćwiczenia	15	2
Wprowadzenie do specjalności Animacja społeczności lokalnych	ćwiczenia	10	1
Wprowadzenie do specjalności Asystentura i mediacja socjalna	ćwiczenia	10	1
Wprowadzenie do specjalności Organizacja usług socjalnych	ćwiczenia	10	1
Wybrane obszary pracy socjalnej (fakultet, 2 do wyboru) Zróżnicowanie i nierówności społeczne Problemy miejskie Migracje Wybrane problemy współczesnych uzależnień	wykład	60	8
Zarządzanie projektami społecznymi i zespołem	ćwiczenia	30	2
Razem:		855	104

Tabela 5. Zajęcia lub grupy zajęć służące zdobywaniu przez studentów kompetencji inżynierskich / Zajęcia lub grupy zajęć przygotowujące studentów do wykonywania zawodu nauczyciela⁵⁷

nie dotyczy

Tabela 6. Informacja o programach studiów/zajęciach lub grupach zajęć prowadzonych w językach obcych⁵⁸

nie dotyczy (brak zajęć / grup zajęć prowadzonych w językach obcych)

Załącznik nr 2. Wykaz materiałów uzupełniających

Cz. I. Dokumenty, które należy dołączyć do raportu samooceny (wyłącznie w formie elektronicznej)

załączniki o numerach III.I.1a do III.I.7

Cz. II. Materiały, które należy przygotować do wglądu podczas wizytacji, w tym dodatkowe wskazane przez zespół oceniający PKA, po zapoznaniu się zespołu z raportem samooceny

Cz. III. Materiały stanowiące dodatkowe załączniki do raportu – wykaz

III.00.1 Uchwała nr 337/2011/2012 Senatu UAM z dnia 25 czerwca 2012 roku, Uchwała nr 308/2015/2016 Senatu Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu wraz załączniki opisujące efekty kształcenia

III.00.2 Uchwała nr 321/2018/2019 Senatu UAM z dnia 29 czerwca 2019

III.01.1 Misja UAM zawarta w Strategii rozwoju Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu na lata 2009-2019

III.01.2 Opinia Stowarzyszenia Na TAK

III.01.3 Opinia MOPS

III.03.1 Uchwała nr 207/2018/2019 Senatu Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 17 grudnia 2018 r. o zmianie Uchwały nr 178/2017/2018 Senatu UAM z dnia 28 maja 2018 r. w sprawie warunków, trybów oraz terminu rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji na I rok studiów stacjonarnych oraz niestacjonarnych w roku akademickim 2019/2020

III.03.2 Zarządzenie Nr 321/2018/2019 Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 16 maja 2019r. w sprawie wysokości opłaty za przeprowadzenie rekrutacji na studia w roku akademickim 2019/2020

⁵⁷ Tabelę należy wypełnić odrębnie dla każdego z poziomów studiów i każdej z form studiów podlegających ocenie, w przypadku, gdy absolwenci ocenianego kierunku uzyskują tytuł zawodowy inżyniera/magistra inżyniera lub w przypadku studiów uwzględniających przygotowanie do wykonywania zawodu nauczyciela.

⁵⁸ Tabelę należy wypełnić odrębnie dla każdego z poziomów studiów i każdej z form studiów podlegających ocenie. Jeżeli wszystkie zajęcia prowadzone są w języku obcym należy w tabeli zamieścić jedynie taką informację.

- III.03.3 Załącznik do Zarządzenia Nr 297/2018/2019 Rektora UAM z dnia 18 kwietnia 2019 r. Harmonogram postępowania kwalifikacyjnego w roku akademickim 2019/2020
- III.03.4 Uchwała nr 247/2018/2019 Senatu Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 27 maja 2019 r. w sprawie szczegółowych zasad przyjmowania na studia laureatów i finalistów olimpiad stopnia centralnego oraz laureatów konkursów międzynarodowych i ogólnopolskich
- III.03.5 Załącznik do Uchwały Nr 247/2018/2019 Senatu UAM z dnia 27 maja 2019 r.
- III.03.6 Uchwała nr 178/2017/2018 Senatu UAM z dnia 28 maja 2018 r. w sprawie warunków, trybów oraz terminu rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji na I rok studiów stacjonarnych oraz niestacjonarnych w roku akademickim 2019/2020 wraz z częścią szczegółową dotyczącą kierunków prowadzonych na Wydziale Nauk Społecznych
- III.03.7 Uchwała nr 234/2014/2015 Senatu Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 29 czerwca 2015[1] w sprawie organizacji potwierdzania efektów uczenia się
- III.03.8 Zarządzenie nr 488/2015/2016 Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 29 lutego 2016 r. w sprawie organizacji potwierdzania efektów uczenia się
- III.03.9 Uchwała nr 360/2018/2019 Senatu Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 30 września 2019 roku
- III.03.10 Informacje o systemie Archiwizacji Prac Dyplomowych – APD oraz przygotowaniu i złożeniu pracy dyplomowej
- III.03.11 Zanonimizowane przykładowe ankiety ewaluacji zajęć w systemie USOS
- III.03.12 Przykładowe tematy prac dyplomowych
- III.04.1 Wybrane publikacje pracowników z Wydziału Socjologii w obszarze teorii i praktyki pracy socjalnej oraz polityki społecznej wykorzystywane na zajęciach dydaktycznych
- III.04.2 Opisy sylwetek pracowników kluczowych dla kierunku
- III.04.3 Kryteria oceny pracowniczej i przebieg procedury opisane w Statucie UAM z 2017 r., paragraf 138 i załącznik 3
- III.04.4 Zarządzenia nr 328/2018/2019 Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 28 maja 2019 roku w sprawie kryteriów oceny okresowej, trybu i podmiotu dokonującego ocen okresowych nauczycieli akademickich w latach 2019 i 2020
- III.04.5 Przykład zanonimizowanego zestawienia wraz z danymi dla całego Instytutu
- III.05.1 Informator nt. wsparcia studentów - Uniwersytet Otwarty
- III.06.1 Lista podmiotów współpracujących w realizacji programu studiów na kierunku praca socjalna – załącznik 6.1
- III.06.2 Lista placówek
- III.07.1 ERASMUS
- III.07.2 Opis międzynarodowej szkoły letniej: XV ISA International Laboratory for PhDStudents in Sociology
- III.07.3 Opis współpracy z Erkner i Bayreuth
- III.07.4 Opis profilu działalności czasopisma – załącznik nr III.07.1
- III.08.1 Poradnik Trudne zachowania studentów

- III.08.2 Zarządzenie nr 36/2016/2017 Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 30 listopada 2016 roku w sprawie przeciwdziałania praktykom dyskryminacyjnym w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
- III.10.1 Uchwała nr 126/2010 Senatu UAM z dnia 25 stycznia 2010r
- III.10.2 Zarządzenie nr 130/2009/2010 Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 11 lutego 2010r
- III.10.3 Zarządzenie nr 322/2011/2012 Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 3 lutego 2012r
- III.10.4 Zarządzenie nr 323/2011/2012 Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 3 lutego 2012r
- III.10.5 Strategia funkcjonowania USZJK
- III.10.6 Misja WZZJK WNS
- III.10.7 Zarządzenie Rektora w sprawie programów studiów Nr 379, 2019/2020

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Standard jakości kształcenia 1.1

Koncepcja i cele kształcenia są zgodne ze strategią uczelni, mieszczą się w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których kierunek jest przyporządkowany, są powiązane z działalnością naukową prowadzoną w uczelni w tej dyscyplinie lub dyscyplinach oraz zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności zawodowego rynku pracy.

Standard jakości kształcenia 1.2

Efekty uczenia się są zgodne z koncepcją i celami kształcenia oraz dyscypliną lub dyscyplinami, do których jest przyporządkowany kierunek, opisują, w sposób trafny, specyficzny, realistyczny i pozwalający na stworzenie systemu weryfikacji, wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne osiągnięte przez studentów, a także odpowiadają właściwemu poziomowi Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz profilowi ogólnoakademickiemu.

Standard jakości kształcenia 1.2a

Efekty uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy, zawierają pełny zakres ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się zawartych w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 1.2b

Efekty uczenia się w przypadku kierunków studiów kończących się uzyskaniem tytułu zawodowego inżyniera lub magistra inżyniera zawierają pełny zakres efektów, umożliwiających uzyskanie kompetencji inżynierskich, zawartych w charakterystykach drugiego stopnia określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2018 r. poz. 2153 i 2245).

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Standard jakości kształcenia 2.1

Treści programowe są zgodne z efektami uczenia się oraz uwzględniają w szczególności aktualny stan wiedzy i metodyki badań w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których jest przyporządkowany kierunek, jak również wyniki działalności naukowej uczelni w tej dyscyplinie lub dyscyplinach.

Standard jakości kształcenia 2.1a

Treści programowe w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy obejmują pełny zakres treści programowych zawartych

w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 2.2

Harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS, umożliwiającą studentom osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się.

Standard jakości kształcenia 2.2a

Harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 2.3

Metody kształcenia są zorientowane na studentów, motywują ich do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się oraz umożliwiają studentom osiągnięcie efektów uczenia się, w tym w szczególności umożliwiają przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności.

Standard jakości kształcenia 2.4

Jeśli w programie studiów uwzględnione są praktyki zawodowe, ich program, organizacja i nadzór nad realizacją, dobór miejsc odbywania oraz środowisko, w którym mają miejsce, w tym infrastruktura, a także kompetencje opiekunów zapewniają prawidłową realizację praktyk oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w szczególności tych, które są związane z nabywaniem kompetencji badawczych.

Standard jakości kształcenia 2.4a

Program praktyk zawodowych, organizacja i nadzór nad ich realizacją, dobór miejsc odbywania oraz środowisko, w którym mają miejsce, w tym infrastruktura, a także kompetencje opiekunów, w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 2.5

Organizacja procesu nauczania zapewnia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na nauczanie i uczenie się oraz weryfikację i ocenę efektów uczenia się.

Standard jakości kształcenia 2.5a

Organizacja procesu nauczania i uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy jest zgodna z regułami i wymaganiami w zakresie sposobu organizacji kształcenia zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Standard jakości kształcenia 3.1

Stosowane są formalnie przyjęte i opublikowane, spójne i przejrzyste warunki przyjęcia kandydatów na studia, umożliwiające właściwy dobór kandydatów, zasady progresji studentów i zaliczania poszczególnych semestrów i lat studiów, w tym dyplomowania, uznawania efektów i okresów uczenia się oraz kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym, a także potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych w procesie uczenia się poza systemem studiów.

Standard jakości kształcenia 3.2

System weryfikacji efektów uczenia się umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz rzetelną i wiarygodną ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, a stosowane metody weryfikacji i oceny są zorientowane na studenta, umożliwiają uzyskanie informacji zwrotnej o stopniu osiągnięcia efektów uczenia się oraz motywują studentów do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się, jak również pozwalają na sprawdzenie i ocenę wszystkich efektów uczenia się, w tym w szczególności przygotowania do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności.

Standard jakości kształcenia 3.2a

Metody weryfikacji efektów uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy, są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 3.3

Prace etapowe i egzaminacyjne, projekty studenckie, dzienniki praktyk (o ile praktyki są uwzględnione w programie studiów), prace dyplomowe, studenckie osiągnięcia naukowe/artystyczne lub inne związane z kierunkiem studiów, jak również udokumentowana pozycja absolwentów na rynku pracy lub ich dalsza edukacja potwierdzają osiągnięcie efektów uczenia się.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Standard jakości kształcenia 4.1

Kompetencje i doświadczenie, kwalifikacje oraz liczba nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami zapewniają prawidłową realizację zajęć oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się.

Standard jakości kształcenia 4.1a

Kompetencje i doświadczenie oraz kwalifikacje nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 4.2

Polityka kadrowa zapewnia dobór nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia, oparty o transparentne zasady i umożliwiający prawidłową realizację zajęć, uwzględnia systematyczną ocenę kadry prowadzącej kształcenie, przeprowadzaną z udziałem studentów, której wyniki są wykorzystywane w doskonaleniu kadry, a także stwarza warunki stymulujące kadrę do ustawicznego rozwoju.

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Standard jakości kształcenia 5.1

Infrastruktura dydaktyczna, naukowa, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne, edukacyjne oraz aparatura badawcza, a także infrastruktura innych podmiotów, w których odbywają się zajęcia są nowoczesne, umożliwiają prawidłową realizację zajęć i osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w tym przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności, jak również są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością, w sposób zapewniający tym osobom pełny udział w kształceniu i prowadzeniu działalności naukowej.

Standard jakości kształcenia 5.1a

Infrastruktura dydaktyczna i naukowa uczelni, a także infrastruktura innych podmiotów, w których odbywają się zajęcia w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 5.2

Infrastruktura dydaktyczna, naukowa, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne, edukacyjne oraz aparatura badawcza podlegają systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Standard jakości kształcenia 6.1

Prowadzona jest współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z pracodawcami, w konstruowaniu programu studiów, jego realizacji oraz doskonaleniu.

Standard jakości kształcenia 6.2

Relacje z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów i wpływ tego otoczenia na program i jego realizację podlegają systematycznym ocenom, z udziałem studentów, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Standard jakości kształcenia 7.1

Zostały stworzone warunki sprzyjające umiędzynarodowieniu kształcenia na kierunku, zgodnie z przyjętą koncepcją kształcenia, to jest nauczyciele akademicki są przygotowani do nauczania, a studenci do uczenia się w językach obcych, wspierana jest międzynarodowa mobilność studentów i nauczycieli akademickich, a także tworzona jest oferta kształcenia w językach obcych, co skutkuje systematycznym podnoszeniem stopnia umiędzynarodowienia i wymiany studentów i kadry.

Standard jakości kształcenia 7.2

Umiędzynarodowienie kształcenia podlega systematycznym ocenom, z udziałem studentów, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Standard jakości kształcenia 8.1

Wsparcie studentów w procesie uczenia się jest wszechstronne, przybiera różne formy, adekwatne do efektów uczenia się, uwzględnia zróżnicowane potrzeby studentów, sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i osiągnięciu efektów uczenia się oraz w przygotowaniu do prowadzenia działalności naukowej lub udziału w tej działalności, motywuje studentów do osiągania bardzo dobrych wyników uczenia się, jak również zapewnia kompetentną pomoc pracowników administracyjnych w rozwiązywaniu spraw studenckich.

Standard jakości kształcenia 8.2

Wsparcie studentów w procesie uczenia się podlega systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Standard jakości kształcenia 9.1

Zapewniony jest publiczny dostęp do aktualnej, kompleksowej, zrozumiałej i zgodnej z potrzebami różnych grup odbiorców informacji o programie studiów i realizacji procesu nauczania i uczenia się na kierunku oraz o przyznawanych kwalifikacjach, warunkach przyjęcia na studia i możliwościach dalszego kształcenia, a także o zatrudnieniu absolwentów.

Standard jakości kształcenia 9.2

Zakres przedmiotowy i jakość informacji o studiach podlegają systematycznym ocenom, w których uczestniczą studenci i inni odbiorcy informacji, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Standard jakości kształcenia 10.1

Zostały formalnie przyjęte i są stosowane zasady projektowania, zatwierdzania i zmiany programu studiów oraz prowadzone są systematyczne oceny programu studiów oparte o wyniki analizy wiarygodnych danych i informacji, z udziałem interesariuszy wewnętrznych, w tym studentów oraz zewnętrznych, mające na celu doskonalenie jakości kształcenia.

Standard jakości kształcenia 10.2

Jakość kształcenia na kierunku podlega cyklicznym zewnętrznym ocenom jakości kształcenia, których wyniki są publicznie dostępne i wykorzystywane w doskonaleniu jakości.

